
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

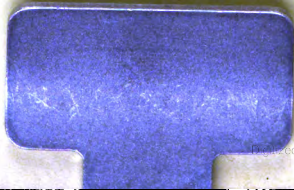

A. FRANCK.

LIBRAIRIE FRANÇAISE ET ÉTRANGÈRE,
Ancienne et Moderne,

Rue de Richelieu, 67,

En face de la Bibliothèque Nationale,
A PARIS.

LB 26-f135

SEQUENTIÆ

EX

MISSALIBUS.

Te mente purâ et simplici,
Te voce, te cantu pio
Rogare curvato genu
Flendo, et canendo discimus.

PRUDENTIUS.

SEQUENTIÆ

EX

MISSALIBUS

GERMANICIS, ANGLICIS, GALLICIS,
ALIISQUE MEDII ÆVI,
COLLECTÆ.

RECENSUIT, NOTULISQUE INSTRUXIT

JOANNES M. NEALE, A.M.

COLLEGIÏ SACKVILLENSIS CUSTOS.

LONDINI:
APUD JOH. GUL. PARKER ET FILIUM.

MDCCLII.

LONDINI:
IMPRIMEBANT SAVILL ET EDWARDS, CHANDOS STREET,
COVENT GARDEN.

VIRO CLARISSIMO

JOANNI D. CHAMBERS, A.M.

EO QUOD IN PSALTERIO

INSIGNIS AC PRÆCLARÆ ECCLESIE SARISBURIENSIS

ILLUSTRANDO,

PROPRÆTOR IPSE SARISBURIE,

EGREGIAM OPERAM COLLOCAVERIT,

D.

EDITOR.

PRÆFATIO.

QUUM de Hymnis mediæ ævi multa et a multis jamdudum prolata sint, in Sequentiis colligendis, illustrandis, elimandis, pauci laborem navare curaverunt. Eas tamen quamvis Hymnis penitus recentiores, gravitate tamen sententiarum, pondere verborum, virtute poeticâ nullo modo ab iis excelli, is audacter dixerit, qui *Dies Iræ*, *Stabat Mater*, *Lætabundus*, *Zyma vetus*, aliaque id genus multa in animo habuerit. Inde, quum apud nostrates Hymnologię jam reflorescat studium, haud inutiliter me operam locaturum esse credidi, si sequentiarum haud sine magno labore acquirendarum collectionem quâ possem diligentiam in publicum ederem. Quid jamdudum in sequentiis edendis factum fuerit brevissime enarrabo.

Ex antiquioribus, tres libri facile in hęc materiã principes inveniuntur. 1. Hymni et *Sequentiæ* cum interpretatione Hermannii TORRENTINI, Coloniae. 1513 et 1536. 2. *Sequentiarum* luculenta interpretatio per Joannem ADELPHUM, physicum Argentinensem, collecta. 1519. 3. (Qui et præcipuus est) Elucidatorium Ecclesiasticum Jodoco

CLICHTOVÆO auctore, Parisiis, 1515, 1556: Basileæ, 1517, 1519: Coloniae, 1732. Quartus enim liber sequentiarum explanationem continet.

At quum hi libri nec sine magno labore, nec sine immani pretio emendi sunt, unus instar omnium erit Thesaurus Hymnologicus Viri doctissimi, mihiq̄ amicissimi, Hermannii Adalberti Daniel. Tomus ejus secundus (Lips. 1844) sequentiarum amplissimam collectionem habet, tum ex prædictis libris, tum ex Missalibus, MSS. et impressis, confectam. Quod opus harum rerum studioso apprime necessarium est. Daniellus enim plus CXXX. Sequentiis totas dedit: primos quoque versus plus CCC, quas ille indigniores judicabat. Has, secundum temporis ordinem collocatas, luculentâ interpretatione, variisque lectionibus instruxit.

Hoc ergo ante omnia tenendum est: quod ille tam bene fecit, me noluisse iterum elaborare. Sed post illam messem haud ignobile spicilegium aliis relictum fuit. Ex Germanicis Missalibus ille plerasque collegerat sequentias: ex Anglicis vix ulla, ex Gallicis paucas viderat. Itaque mecum statui hoc modo me operi accingere, ut quæ ille jamdudum ediderat, nullo modo rursus ederem. Sic enim melius rei ecclesiasticæ consulturum iri. Itaque, qui quam amplissimam sequentiarum collectionem possidere velit, is et Danielli et meum librum necesse est possideat.

Jam ad Missalia &c. quibus usus sum perveniamus. Et hæc quidem in itinere Germanico mense Mai. anni superioris suscepto, obviam erant.

A. In Bibliothecâ Academiæ Lugdunensis. Horæ MSS. quæ in usum cœnobii cujusdam puellarum Batavi inservierat; ut credo, Delphensis. Perelegans est scriptura, nec mediocrem exhibent artem literæ initiales. Sæculi decimi quinti medii est, et orationes non paucas Belgice scriptas continet.

B. In Bibliothecâ Academiæ Trajectensis. Missale Trajectense (1513): Breviarium Coloniense (1500).

C. In Choro Ecclesiæ Cathedralis urbis Monasteriensis. Psalterium Monasteriense (1537): quod et hodie cantatur.

D. In Bibliothecâ Wolfenbüttelensi. Psalterium Lipsiense (1485); Missale Ordinis S. Benedicti Spirensis (1498), liber rarissimus; Hymnarius (ita vocatur) anno 1530 excusus, qui tamen titulo caret; Missale sæculi xv., sine loci aut anni notâ. Hoc non dubito quin Ecclesiæ Augusto-Vindelicensis fuerit: in sequentiâ enim quæ in festo S. Afræ decantatur ita legimus, 'O Narcisse, nos fecisti Deo credere.' Hoc autem non nisi de Ecclesiis Augusto-Vindelicensi et Gerundensi (cujus certe non est) dici poterat. Horarium Spirensis (1509); Missale Verdense (circ. 1500); Missale MS. Germanicum (circ. 1500) quod præclarissimas

easdemque rarissimas continet sequentias, *Potestate non naturâ*, et *Redeundo per gyrum*; Missale Argentinense (1520); Missale Herbipolense (1596).

E. In Monasterio Præmonstratensium Strahoviensi, quod apud Pragam est. Missale Pragense (1522).

Hi sunt libri, quos in Germaniâ habui. Grates autem maximas debeo et ago Viris Reverendis Gulielmo Blew, qui liberalissime mihi Missalia misit,—Andegavense (1523), Maguntinum (1513), Narbonense (1528), Ratisbonense (sine anni notâ), Salzburgense (1515); et Joanni Horner, qui tum Missale Andegavense MS. mihi mutuo dedit, tum sequentias ex Missali Nidrosiensi (Hafniæ, 1519) ‘pro toto regno Norvegiæ,’ exscripsit. Inter has quædam extant tum pulcherrimæ, tum prorsus hymnologis ignotæ. At quum non nisi libro partim impresso in manus venerint Prosæ Nidrosienses, aliquas ex eis in Appendicem rejicere necesse erat.

Gratiæ etiam quam maximæ agendæ sunt Viro Reverendo, et in hisce studiis peritissimo Richardo Trench, M. A.. Ille enim de locis perobscuris, quibus hæ scatent sequentiæ, non semel luculentam explicationem inquiringenti mihi afferebat; adeo ut quæ mihi desperata viderentur, ab illo attrectata clarius luce evaserint. Nec mihi obtemperare possum quin doctissimum elegantissimumque opus,

quod his studiis dedicavit, commemorarem.¹ Tantâ enim disertâ, tanto acumine, tantâ arte præstantissimos ex hymnis prosisque mediæ ævi collegit illustravitque, ut commentationis velut normam subsequentiis editoribus reliquerit. Pulcherrimum sane opus hoc uno pulchrius optaverim (veritas enim Platone magis amica est) ut se æquiores in dogmata quæ a Protestantibus vel negantur, vel in dubium vocantur, monstravisset auctor.

Quas dedi sequentias, æ sine vel mutatione vel abbreviatione eduntur. Inter Prosas Marianas, observandum est directissimas absolutissimasque ad B. V. orationes ab iis contineri, quæ recentissimæ sunt. Quæ omnium forsitan vetustissima est, *Concentu parili*, a Daniello jam edita, moderatissimam Ecclesiæ sententiam de B. V. profert. Nec tamen inter seriores, illâ exceptâ, p. 133, quæ Mariam *salvatricem sæculi* vocat, extat ulla unde Oratoriani defendere suæ sectæ (faxit D. O. M. ne *hæreseos* aliquando dicendum sit!) doctrinam de hâc re innovatam possint.

Quam amplum his studiis adhuc exstet spatium vel ex eo patet, quod in Sequentiis investigandis Missalia Hispanica, Lusitanica, Pannonica, Dalmatica, Polonica, Suecica, Danica, Aberdonense,

¹ *Sacred Latin Poetry, chiefly Lyrical.* Londini: apud J. W. Parker, 1849.

pene intacta maneant. In variarum quoque officii Religionum pauca admodum adhuc ab Hymnologis investigata sunt.

Interim faveat Lector benignus hisce nostris studiis, utpote quæ in Thesaurum Hymnologicæ Ecclesiasticum aliqua forsitan haud prorsus spernenda injiciant.

Dabam e Collegio Sackvillensi,

In Sabbato post Pascha, MDCCCLII.

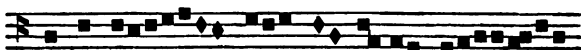
MISSALIA, EX QUIBUS SEQUENTIÆ
DESUMUNTUR, HÆC SUNT.

Ambianense	—	Amiens.
Andegavense	1523 . .	Angers.
———— MS.	Sæc. xiv. .	—
Argentinense	1520 . .	Strasbourg.
Atrebatense	—	Arras.
Augusto-Vindelicense MS.	Sæc. xv. .	Augsburg.
Coloniense MS.	Sæc. xiv. .	Cologne.
Herbipolense	1596 . .	Wurzburg.
Leodiense	1513 . .	Liège.
Maguntinum	1513 . .	Mayence.
Narbonense	1528 . .	Narbonne.
Nidrosiense	1519 . .	Drontheim.
Noviomense	—	Noyon.
Parisiense	—	Paris.
Pictaviense	1524 . .	Poitiers.
Pragense	1522 . .	Pragna.
Ratisbonense	—	Ratisbon.
Redonense	1523 . .	Rennes.
Salzburgense	1515 . .	Salzburg.
Sarisburiense	1555 ¹ . .	Salisbury.
Spirensē	1498 . .	Spires.
Tornacense	1540 . .	Tournay.
Trajectense	1513 . .	Utrecht.
Wigorniense MS.	—	Worcester.
Verdense	circ. 1500 .	Verden.
Xantonense	1491 . .	Saintes.

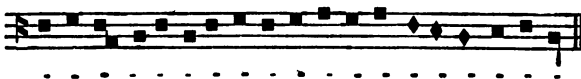
¹ Hæc editione præcipue usus sum quamvis et alias adhibuerim.

DE SEQUENTIIS DISSERTATIO BREVIS.

DE sequentiis breviter dicturo, primum de earum origine inquirendum est: dein de progressu, additamentis, generibus, auctoribus, antiquatione, aliquid statuendum. Jam inde ex antiquissimis temporibus, id in usu Ecclesiæ Latinæ erat, ut inter Epistolam et Evangelium, extra jejunia, *Graduale* cum Alleluia diceretur. Rubrica Missalis Sarisburiensis: ‘Dum Graduale canitur, duo de superiori gradu ad *Alleluia* decantandum cappas sericas se induant; et ad pulpitem per medium chorum accedant. Dicto vero Graduali sequatur *Alleluia*. Chorus idem repetat, et prosequatur cum *pneumate*.’ Ita Belethus: ‘In hujus fine neumatizamus, hoc est jubilamus, dum finem protrahimus, et ei velut caudam accingimus.’ Hunc scilicet in modum.

Al - le - lu - - - ia - - - - -

Quæ prolongatio syllabæ A ideo fiebat ut tempus ad se præparandum, et ad ascendendum ambonem, Diacono daretur. Sed, secundum pium ejus sæculi ingenium, quæ de necessitate facta erant, ad mysticam quandam et anagogicam (ut loquebantur) rationem referebantur. ‘Solemus,’ inquit S. Bonaventura, ‘longam notam post *Alleluia* super literam A decantare, quia gaudium Sanctorum in cælis interminabile et ineffabile est.’—Quod vero sono tantum, non certis verbis hæ notæ alligabantur, ne hoc quidem, secundum Hugonem Cardinalem, significatione caret: ‘quia ignotus nobis est modus laudandi Deum in Patriâ.’

2. Et hæc proprie est sequentia; neuma sive prolongatio ultimæ syllabæ *roū* Alleluia. Ideoque dicta est sequentia, secundum probatiores auctores, quia modulationem et rhythmum *roū* Alleluia sequebatur, eique obtemperabat. Alii tamen, inter quos est Michael Prætorius, huic causæ nomen referunt, quod scilicet immediate post neuma incipiebat Diaconus, ‘*Sequentia* Sancti Evangelii secundum N.’

3. S. NOTKERUS BALBULUS, qui anno 1012 obiit, sequentiarum quas nunc ita nominamus a plerisque et doctioribus auctor fuisse creditur. Nec obstat, (quod a præcedentibus patet) de sequentiis in Missalibus Notkeri antiquioribus dici:—quum neumata significarentur. Joannes quidem Adelphus

sequentias nostras a Nicolao Papâ I. approbatas fuisse scribit. Sed, diligentius re inspectâ, patebit Nicolaum I., vel auctoris incuriâ, vel typhothetarum negligentîâ, pro II. positum esse. Sedit autem Nicolaus II. ab anno 1058 usque ad 1061: quod optime cum communi de S. Notkero sententiâ congruit. Notkerus enim ipse in præfatione sequentiarum suarum ad Luitwardum hunc in modum scribit.

‘Quum adhuc juvenulus essem, et melodiæ longissimæ sæpius memoriæ commendatæ instabile corculum aufugerent, cœpi tacitus mecum volvere, quonam modo eas potuerim colligere. Interim vero contigit, ut presbyter quidam de Gimediâ nuper a Nordmannis vastatâ veniret ad nos, antiphonarium suum deferens, in quo aliqui versus ad sequentias erant modulati, sed jam tunc, nimium vitiatî. Quorum ut visu delectatus, ita sum gustu amaricatus. Ad imitationem tamen eorundem cœpi scribere: *Laudes Deo concinat orbis universus: Qui gratis est redemptus: Et infra: Coluber Adæ deceptor.* Quos cum magistro meo Ysoni obtulissem, ille studio meo congratulatus, imperitiæque compassus, quæ placuerunt, laudavit, quæ autem minus, emendare curavit, dicens: Singulæ motus cantilenæ singulas syllabas debent habere. Quod ego audiens, ea quidem quæ in *ia* veniebant ad liquidum correxi; quæ vero in *le*, vel *lu* quasi impos-

sibilia vel attemperare (*al. attemperare*) neglexi, cum et illud postea usu facillimumprehenderim. Ut testes sunt: *Dominus in Synâ: Et Mater.* Hocque modo instructus, secundâ mox vice dictavi: *Psallat ecclesia mater illibata: ille gaudio repletus rotulos eos congegit, et pueris cantandos aliis alios insinuavit.*

4. Ex illo tempore sequentiarum in Ecclesiâ crevit usus, non tamen sine morâ quâdam et oppugnatione. S. Odilo, sæculo xi., vix obtinuit ut apud suos Cluniacenses una sequentia, *Spiritus Sanctus nobis adsit gratia*, caneretur. ‘In antiquis libris Romanis,’ inquit Radulphus Tungrensis, ‘aliquas vidi sequentias: multi autem multas introduxerunt; quisque gaudet suis novitatibus.’ Apud Germaniam, Galliam, Angliam, innumera pene crevit multitudo; Itali vero semper sese duriores erga hasce prosas probaverunt. Et de his quidem optime, ut solet, Martinus Gerbertus, *De cantu et musicâ sacrâ.* Tom. i. p. 410.

5. Et primo tanquam ad fontem et originem referebantur sequentiæ ad istud Alleluia: ut videre est in missalibus antiquioribus, hunc in modum.

Natus ante sæcula	A	E	U	A
Dei Filius invi-	A	E	U	A
sibilis interminus	&c.	&c.		

Semper autem, cum canebatur sequentia, omittebatur neuma post Alleluia. Rubrica Sarisbur:

b

‘Deinde clerici incipiant *Alleluia* sine pneumate: quod per totum annum observetur, quando dicitur sequentia tantum. Quando vero non habetur sequentia, tum dicitur pneumata a toto choro post repetitionem *Alleluia*.’

5. Notkeriani carminis rationem permulti imitati sunt: nemo tamen melius quam Godeschalcus. Innumeri quoque scriptores usque ad sæculum xvj. sequentias isto modo composuerunt: jejuniore sæpius et obscuriores. Sed nimis acerbe de iis judicaverunt homines alioquin doctissimi. Ita qui plerumque pro antiquis pugnat ritibus, Le Brun: ‘Mais on ne doit pas beaucoup regretter la perte, la plupart n’étant que de pitoyables rapsodies.’ Erant, fateor, in sequiori ævo inconditi sæpe et inficeti: sed et tum temporis erant quoque quæ non carebant mirâ suavitate et venustate. Quam religiose observatus hic ritus fuerit, testatur sequentia in impiâ illâ *Missâ* de Carolstadii nuptiis a Germanis novatoribus conscriptâ. Ejus principium: ‘Deus, in tuâ virtute Andreas Carolstadius gaudet et lætatur in thalamo copulatus.’

6. Sæculo xii. aliud sequentiarum genus paulatim in usum venit: id nempe quod certioribus legibus, astrictioribusque consonantiis nitebatur. Præcipuum id auctorem habuit Adamum de S. Victore, qui circa A. 1190, vitam cum immortalitate commutavit. De eo scite quidem et eleganter

Vir Reverendus, Richardus Chenevix Trench. Nec absurde Johannes Tolosanus,—et ipse Prior Victorinus. ‘Valde multas prosas fecit, quæ succincte et clausulatim progredientes, venusto verborum matrimonio subtiliter decoratæ, sententiarum flosculis mirabiliter picturatæ, schemate congruentissimo componuntur, in quibus et cum interserat prophetias et figuras, quæ in sensu quam protendunt videbantur obscuratissimæ, tamen sic eas adaptat ad suum propositum manifeste, ut magis videantur historiam texere quam figuram.’ Non tamen nostri est propositi de Adamo ipso, nec de aliis prosarum istarum scriptoribus, veluti Petro Abaelardo, Roberto Rege Franciæ, Thomâ de Celano, (mirificæ illius Prose *Dies iræ* auctore) loqui: cum de syllabico sequentiarum genere præcipue tractamus.

8. In tam immanem multitudinem sequentiarum crevit numerus, tamque incite et immodulate pleræque evaserunt, ut Synodus Coloniensis, (A. D. 1536,) minuendas reformandasque eas duxerit. In Reformatione vero Missalis Romani, iudices tam iniquos se erga prosas probaverunt, ut omnes, hisce exceptis, *Veni Sancte Spiritus, Victimæ Paschali, Lauda Sion Salvatorem, Dies Iræ*, deleverint: quod maximâ cum strage rei liturgicæ factum esse, nemo est qui non viderit.

9. De duobus Sequentiarum generibus hæc Clichtovæus. ‘Prosa ecclesiastica secundum specialem

rationem modo explicatam sumpta duplex invenitur. Quædam rhythmica, quæ certum numerum syllabarum in unâquâque clausulâ et in fine consimilem exitum duarum postremarum syllabarum cum aliis clausulis servat: et hæc est ea quæ Adamum de S. Victore facile principem habuit: quâ de causâ Victorinas hæc vocare possumus sequentias. ‘Alia vero non rhythmica,’ inquit Clichtovæus, (qui *minus ad aurem quamlibet rhythmica* dicere debuit,) ‘quæ nec determinato clauditur syllabarum numero,’ (hoc plerumque minus verum est, ut monstrabimus,) ‘neque consonantiam in exitu certam observat.’ Et hæc est Notkeriana.

10. De Notkerianis primum. Mirum enim quam crassa apud homines rei liturgicæ non ignaros de earum rhythmico ignorantia: mirum quantum in ipsis Missalibus vel incuriæ, vel inscitia. Nec quod scio, Wolfio uno excepto, ulli in mentem venit regulas investigare, versus ordinare, corrigenda vel facillime corrigere. Ipse Daniellus, quamvis in colligendis sequentiis, explicandisque maximum laborem impenderit, sæpe in re rhythmicâ, nec leviter, titubat. Et ex hoc sequentiarum genere, quia solutioribus videbatur regulis teneri, in usum venit aliud nomen, *Prosa*: quod postea omnibus sequentiis commune erat.

11. Sequentia igitur Notkeriana ex incerto nu-

mero versuum constat: singuli versus ex incerto syllabarum numero. Versus bini et bini, aliquando plures, respondent tum syllabis, tum sæpe accentibus, tum intercisionibus. In plerasque enim intercisiones sive clausulas versus singuli dividuntur: exemplo sint hæc:

Sic te nasciturum	Fili Dæi	vates tuo docti
Sic te oriente	laudes tibi	cantant, pacem terris
Spiritu dixerant		
Angeli nuntiant.		

Versus responsorii, in nostrâ editione, literis minusculis in margine ascriptis associantur, *a a, b b, &c.* Sæpe tamen accidit ut versus occurrat, qui responsorio caret, idque de primis sequentiarum versibus sæpius dicendum est.

12. Consonantiæ satis raræ sunt: assonantiæ autem, tum in intercisionibus, tum in fine, communiter habentur: *e. g.*—

Hoc beatorum		per prata paradisiaca
Quin et astrorum		micantia luminaria
jubilent altum		Alleluia
psallant concentum		Alleluia

Iterum:—

Sic ergo cæli caterva		altissime jubila
Ut tanto canore tremat		alta poli machina.

Iterum:—

Hymnite nunc superi		pariter resonate inferi
Et omnis in Domini		spiritus gratuletur ænesi.

13. Sunt quoque sequentiæ, in quibus versus intercisionesque omnes in unâ literâ, sæpissime A, desinunt: *e. g.*—

Tuâ nos salva, | Christe, clementiâ, | propter quos passus es dira
Ad poli astra | subleva nitida, | qui sorde tergis sæcula.

Influat | salus vera | effugans pericula
Omnia | ut sint munda | tribue pacifica

Iterum:—

O culpa nimium beata | quâ redempta est natura!
Deus, qui creavit omnia | nascitur ex fœminâ.

Mirabilis natura | mirifice induta,
Induitur naturâ | divinitas humanâ,

assumens quod non erat | manens quod erat
quis audivit talia | dic, rogo, facta.

Et hæc desinentia forsân ex eo originem duxit, quod sequentiæ, ut jam dictum est, ex prolongatione literæ A ortæ fuerint.

Aliquando, sed rarius, desinunt in E: *e. g.*—

Quem hæc virgo resistens | a se fecit fugere
Dum non consentiret | sed illi resisteret

quo fugato appropinquabat tibi, Domine
strenue qui solet tentatus, si non repugnet.

Aliquæ sequentiæ omnes versus responsorios habent, sine accentu regulari, sine intercisionibus. Talis est una, eaque præclara, quæ ita incipit:—

Ave Jesu Christe, qui pro peccatorum salute de Mariâ castâ virgine nasci voluisti.

Ave Jesu Christe, qui pro redemptione tristis mundi flebili morte mori in cruce voluisti.

Ave Jesu Christe, qui ab impiis Judæis reprobari, et a Judâ osculo tradi voluisti.

Syllabæ singulorum versuum triginta sunt, in honorem annorum D. N. cum in opus prædicandi se palam contulit.

Extant quoque, quamvis rarius, sequentiæ, quæ versibus hexametris constant. Talis est illud Miss. Sarisb. (quæ et in Breviario invenitur.)

Alma chorus Domini nunc pangat nomina summi:

talis illud, quod Miss. Salzburgense in Communi SS. Martyrum habet.

O Martyr Christi, laudari qui meruisti,

Ergo tuæ laudi nos instantes pius audi.

Nostra Deo vota fac, O Pater optime, nota :

Omnibus hoc præsta recolentes hæc tua festa,

Ad summas laudes ut contingant, ubi gaudes

Rege sub eterno, cum Sanctis, jure superno. Amen.

14. Non possum silentio prætermittere quantum similitudinis quoad rhythmicam rationem inter sequentias Notkerianas, et Odas quas in Matutinis suis usurpant Græci, inest. Illæ enim incerto intercisionum numero, quamvis longe majore, constant: et ad normam certorum versuum, sive, ut vocantur, *ἰρμῶν*, numeros accentumque ducunt. Exemplo sit hoc.

¹ ῥεΐθροις αἱμάτων κατασβίσας, | παναόιδιμε, τὸ πῦρ τῆς ἀσβείας·
² θεῖον εἰς γνόφον ὑπεισδύνας | τὸν ἀθάνατον ὡς θείμυς ἐθείσω,

¹ τῶν θανμάτων ἡμᾶς ἐκάστοτε δροσίσεις

² τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν φωτίζοντά σου, μάκαρ·

¹ τῷ νιφετῷ, Ζηνόδιε,

² εὐσεβοφρόνως μέλποντα

| τοὺς ἐν πίστει σε ὑμνοῦντας·

| ὁ θεός, εὐλογητός εἶ.

15. Jam de accentibus dicendum est. Eas in singulis intercisionibus versuum responsoriorum et ipsos responsorios esse, jamdudum diximus. Sed hoc vix in regulam canonemque adduci potest. Sequentiarum enim scriptores idem de accentibus, quod de homoioteleutis veteres hymnographi, faciebant. Ubi sponte respondebant, bene erat;—ubi sine magno labore responsorii fieri potuerunt, haud male: ubi difficiliorese sese præbuerunt, laborem non valebant. Exemplum videamus:—

1	2	3
¹ Nos córde	percépipímús	qualis ac quantus
² Nam mórte	turpíssimá	damnatur Sponsus
4	5	6
¹ est quia vicinus	dígnitáte	Christo fit et morte
² Sponsi et amicum	dámnant mórte	recte turpíssimá

In primâ, secundâ, quintâ intercisione rectissime se habent accentus. In quartâ mediocriter tantum. In tertiâ, cum primus versus ictum ita habeat, — ' — — ' —, secundus accentum hunc in modum figit: — ' — ' — ' —. In sextâ, primus ita se habet: ' — ' — ' — ' —. Secundus: ' — — ' — —.

Ut currat ictus rite, damnatur, turpissimâ, pronuntianda essent. Aliud apponamus exemplum.

1	2	3	4
<i>a</i> Dæmóniis	éam séptem	múnas séptifórmis	Spiritus
<i>a</i> Ex mórtuís	té surgéntem	dás cunctís vidére	priorem
1	2		
<i>b</i> Hác, Christé, ¹ prosélytám	sígnas ecclésiám		
<i>b</i> Quám intérvívía	légis et grátiae		
3	4		
quám ad fíliórum ménsam	vócas álienígenam		
spérnit Phárisæ'i fástus	lépra véxat hærética.		

Vides hic optime procedere omnia, exceptâ quartâ intercisione prioris binarii: ubi prior versus quasi-creticum, alter quasi-amphibrachyn habet.

16. Nec hanc accentuum disparitatem incuriam vocare possumus, multo minus ignorantiam: at sive libertatem velis, sive licentiam. Qui enim metri vinculis alligari nolebant, ii et molliori accentuum jugo aliquando intractabiles se præbuerunt. Et idem est, quanquam rarius, observare, in sequentiis et hymnis rhythmicis: *e. g.*—

Altissimâ providente
Cuncta recte disponente
Dei sapientiâ, &c.

Urbs beata Jerusálem
Dicta pacis visio, &c.

Nunc dimisso adultéro
Maritatur sponso vero, &c.

¹ Notissimum est, accentum vocativi sæpe apud veteres hymnographos ita se habere.

Nec ideo statuere fas est has syllabas ita enunciatas fuisse. Id expresse vetat notatio musica. In Hymno Paschali, cujus hoc est principium,

Aurora lucis rutilat,
Cælum laudibus intonat,

hymnale Sarisburiense ita dat accentum :

Au-ro-ra lu-ois ru-ti-lat, Cæ-lum lau-di-bus in-to-nat.

ubi brevis legitur, quam productam vult accentus, penultima *τὸν laudibus*. Inconditum sane invenustumque nobis id videtur. Sed et nos licentiam ejusmodi usurpamus, haud minus Romanis vel Græcis auribus barbaram : eam, dico, quâ iambicorum versuum in primâ vel tertiâ syllabâ, pro iambo vel spondæo trochæus locum habere potest.

17. In intercisionibus, genus versuum ex quo constant, haud mediocriter ingenium eæ gentis sapit apud quam originem habuit sequentia: *e. g.*, nemini non notum est, Germanis Trochaicum trimetrum in deliciis esse, quod nescio an inter alias gentes obtinuerit:

Friedrich liegt in engen Sarkophage,
Alexander ist ein wenig Staub,

rhythmum qui et in Germanicis sequentiis abundat. Eodem modo, jam inde a Chauceri tempore,

versus Iambicus trimetrus brachycatalecticus poetis nostris in deliciis semper fuit: idem quoque in sequentiis Anglicis sæpissime invenitur.

18. De Victorinis sequentiis pauca sane dicenda sunt. Eæ non solum Latine, sed etiam sermone vernaculo sæpe cantabantur. Id fiebat in quibusdam parochiis diocesis Remensis, usque ad medium sæculi decimi septimi. Exempla aliquot apponemus. In ecclesiâ Algherensi, quæ in Sardinia est, sequentia quæ et adhuc utuntur in Nativitate Domini ita incipit.

Un Rey vindra perpetual
Vestit de nostra carn mortal:
Del cel vindra tol certament
Per fer del segle jugement.

In eadem Cathedrali, prosa vere belligera, anno 1412 composita, cujus usus jam antiquatus est, ita incipiebat:

Muiran, muiran, los Francesos,
Ils trahidors de Sassaresos,
Qui han fit la trahició
Al molt alt Rey de Aragò.

Diu apud Bohemos in usu fuit S. Adalberti canticum: hymnus tamen potius quam sequentia.

Hospodine pomilugny:
Jezu Kryste pomilugny,
Tys spase wssie o mira, &c.

Exemplo sequentiæ Germanicæ sit hæc, in festo S. Dorotheæ decantata;

Es war ein Gottfürchtiges
Und Christlichs Jungfrewlein :
Gotts Wort und Catechismus
Hat sie gelernet fein :
Ir namen Dorothea
Ist weit und breit bekannt,
Nach irem Vater und Mutter
Wurd sie also genannt, &c.

Sequentia in Angliâ composita,

Flur de virginite,
Chambre d'onestite,
De merci mere e de pite ;
Dieu vus sant, virgine pure,
Ki nature
D'engendrure
E porteur
Surmontez Par vos bontez Dont tanz avez
Ke bien pœz Aider assez As mesaissiez, &c.

In Galliâ, pro dedicatione ecclesiæ, auctore Mar-
bodo Ep. Redonensi :

Ki Deu voudra servir
Cum des pieres contes clairzur,
En la Cite Deu sera pose
E el fundamente bien alloe,
En vision de paz reposera
En laquel sen fin joir pourra.

In Lusitaniâ, sequentia a Philippâ Lancastriensi
scripta, hæc habet :

Si mi mesmo não desamo,
Não vos posso bem amar :
A me ajudar vos chamo
Sem quem não he repousar.

Sequentiarum autem vernacularum usus a Conciliis etiam sequioris ævi, sub certis limitibus, approbatus est. Concilium Avenionense, 1584: ‘Quod si carmina quædam vernaculâ linguâ in Natali Domini permittenda sint in Ecclesiâ concini, ea primum ab episcopo legantur et examinentur; nec nisi approbata et cum subscriptione canantur.’ Constitutiones Diœcesis Wratislaviensis in Silesiâ (1592): ‘Epistolâ jam lectâ, præcentor cum totâ communitate aliquem sacrum hymnum in vernaculâ linguâ ipsis familiarem decantet.’ Synodi Augustana (1610) et Monasteriensis (1655) idem permittunt. Procliviores enim ad hæc sese monstraverunt semper Germani, quam Gallorum Episcopi.

At expresse vetat Concilium Basileense cationes hybridas, ex linguis vernaculari et Latinâ compositas. Exemplum ejus rei damus:

Exstat in permultis Missalibus sequentia de B. M. V., cujus hoc est principium:—

Verbum bonum et süave
 Personemus illud Ave
 Per quod Christi fit conclave
 Virgo, mater, filia:
 Per quod Ave salutata
 Mox concepit fœcundata
 Virgo David stirpe nata,
 Inter spinas lilia.

Eam Miss. Argentoratense sæculi xv ita exhibet:

Ein verbum bonum und süave
 Sand dir Got, der heisset Ave,

Zehande wert du Gotz conclave,
Mutter, mag, et filia :
Da mitte wurdest salutata,
Vom heiligen geiste fœcundata,
Von herr Davitz stammen nata
On dorne sind den lilia.

19. Quod persæpe in Hymnis, idem quoque in Sequentiis observandum est. Scriptor novæ prosæ principium ex antiquiore, et gratiæ conciliandæ, et melodix causâ, haud raro petivit. Nemini non nota est Sequentia illa Bernardiana.

Lætabundus exultet fidelis chorus : Alleluia.
Regem regum intactæ profudit thorus : Res miranda.

Quam multas habuerit imitatores, hæc sint exemplo.

Missale Leodiense, in Festo SS. Simonis et Judæ,

Hâc in die lætetur chorus fidelis : Alleluia.
Quâ cum Judâ sit Simon advectus cælis : Res miranda.

Missale Pictaviense, in Festo S. Johannis Evangelistæ :

Lætabundus gratuletur chori cœtus : Alleluia.
Johannes est quem non tangit mortis metus : Res miranda.

Missale Salzburgense, de vij. doloribus B. M. V. :

Gemebundus Mariæ decantet clerus : Voce piâ :
Quam confixit novus dolor, amor verus : Res miranda.

Missale Maguntinum :

Lætabundus decantet fidelis melos : Alleluia.
Katherina triumphans ascendit cælos : Res miranda.

Missale Naumbergense:

Lætabundus Francisco decantet clerus : Alleluia.
 Quem confixit nobis clavis amor verus : Res miranda.

Nec mirum est has parodias in pejus detorsas fuisse. Inde e. g. illa cantilena, quæ, ut cum mediæ ævi scriptoribus loquar, *super* ' Verbum bonum et süave' facta est :

Vinum bonum et süave,
 Bonis bonum, pravis prave,
 Cunctis sapor dulcis, ave,
 Mundana lætitia :
 Ave, felix creatura
 Quam produxit vitis pura,
 Omnis mensa fit segura
 In tuâ præsentia.

illa quoque, super carmen Bernardianum :

Bevez quant avez en poin,
 Ben est droit, car nuit est long,
Sol de stellâ :
 Bevez bien e bevez bel,
 Il vos vendra de tonel
Semper clara.

20. Melodiarum quibus sequentiæ cani consueverunt, specimina tria ad finem libri apposuimus. Primam, cujus verba Adamo debentur, ex MS. Ee. v. 13. Bibliothecæ Acad. Cantabrig. exscripsimus. Ea inter rariores est, quippe quæ eundem cantum sine variatione omnibus adjungat versibus. Secundam ex MS. San Blasiano sæculi xiv^{mi} edidit Gerbertus. Tertiam, quæ et *Alleluistica* vocabatur

quia in Sabbato Septuagesimæ, cum deponeretur Alleluia, cantata est, ex Hymnario Basileensi edidit Wolfius.

21. In Sequentiis Notkerianis concursum vocalium plerumque vitabant poetæ. Rarissime elisionibus usi sunt; quas, ubi occurrunt in nostro libro, literis Italicis signari curavimus: hunc scilicet in modum:

Pacem in terrâ homines teneant cum benevolentîâ.

22. Reliquum est ut cum Daniello dicam: ‘Faxit Dominus Ecclesiæ Catholicæ, cujus honorem omnes hymni celebrant, quem cantica prædicant, et antiphonæ cum laudibus certatim tollunt, ut hic etiam studiorum nostrorum fructus ad adjuvamentum Ecclesiæ,’ nostræ præsertim, ‘valeat.’

I.

SEQUENTLÆ

DE TEMPORE.

B

SEQUENTIÆ DE TEMPORE.

I.

IN DOMINICA PRIMA ADVENTUS.

E MISSALI SARISBURIENSI.¹

SALUS eterna, indeficiens mundi vita, a
Lux sempiterna, et redemptio vere nostra, a
b Condolens humana perire sæcla, per tentantis
numina,²

¹ Hæc sequentia inter eas est, quarum multas hic dabimus, quæ constanter in A, et quoad intercisiones, et quoad versus desinant. Eis abundat Missale Sarisburiense. Extat et in Redonensi, et plerisque Gallicanis. E Clichtovæo desumpsit Daniellus. At cum manifeste eundem auctorem habeat quem et tres sequentes, malui de regulâ nostrâ abire. 'In Germaniâ nusquam,' inquit Dan., 'quod sciam, infra Adventum locus dabatur sequentiæ.' Contra Miss. Sarisbur. :—'Nullâ die Dominicâ per annum dicitur sequentia ad missam quando de Dominicâ agitur, nisi *per Adventum*, et in Tempore Paschali, et in vj. die a Nativitate Domini.' Sæculi xiv. hæc sequentia videtur.

² Clichtov. 'In scripturâ Diabolus Deus hujus sæculi dicitur, ita et numinis nuncupatio ei translatitè convenit.' Ascensius : 'Accipitur hic *numina* pro *motibus* sive suggestionibus : ut tentantis numina sint instigationes diaboli tentatoris.' Quod equidem verius puto.

b Non linquens excelsa, adisti ima propriâ clementiâ.

c Mox tuâ spontaneâ gratiâ assumens humana

c Quæ fuerunt³ perdita, omnia salvasti terrea,

d Ferens mundo gaudia.

e Tu animas et corpora

d Nostra, Christe, expia ;

e Ut possideas lucida

d Nosmet habitacula.

f Adventu primo justifica:⁴

f In secundoque⁵ nos libera :

g Ut cum, factâ luce magnâ,

d Judicabis omnia ;

g Compti stolâ incorruptâ

Nosmet tua subsequamur mox vestigia quocunque
visa. Amen.

³ Dedi *fuerunt* pro *fuerant*, ut melius metro consuleretur. Clichtov. *Quæ perdita fuerant*.

⁴ Clichtov. omittit *que*. Redonensi: *In secundo nosque* : quod et Andegav.

⁵ Andegav. MS. *vivifica*.

II.

IN DOMINICA SECUNDA ADVENTUS.

E MISSALI SARISBURIENSI.¹

REGNANTEM sempiterna per sæcla susceptura,
 concio devota concrepa,

a Divino sono factori reddendo debita.

b Cui² jubilant agmina cœlica ejus vultu exhilarata,

b Quem expectant omnia terrea ejus nutu exami-
 nanda :

c Districtum ad judicia,

c Clementem in potentiâ.

d Tuâ nos salva, Christe, clementiâ, propter quos
 passus es dira :

d Ad poli astra subleva nitida, qui sorde tergis
 sæcula.

a Influxat salus vera effugans pericula :

a Omnia ut sint munda³ tribue pacifica :

e Ut hic tuâ salvi misericordiâ

e Læti regna post adeamus supera :

Quo regnas sæcula per infinita. Amen.

¹ Habetur et in Redonensi et Andegavensi.

² Andegav. *quem*.

³ Andegav. *mundo* : quo rationi melius, metro haud ita, consulitur.

III.

IN DOMINICA TERTIA ADVENTUS.

E MISSALI PICTAVIENSI.

PROPE est claritudinis magnæ¹ dies
a Quo Rex Eternus humanitatis² hæc infirma
a Volens ad poli transire regni palatia,
b Nuncia misit mirifica
b Ad aures verba virgineas;
c Ut procrearetur inde proles propria,
c Intemeritate vigente corporeâ.
 Cujus confestim benigna Virgo, fulgore præclara,
 Spiritu fuit plena.
 O quanta pietas Dei! summa gratia ostensa fuit
 ista,
e Per quam redempta humanitas, totâ morte
 fugatâ, prima fugit detrimenta,
e Quæ peccaverat Adam, novum plasma, male
 servata dum præteriit mandata.
c Quam sæva monita dedit Virago prima!
 Sed fugaverunt ea nova medicamina per quæ re-
 dempta sunt sæcula. Amen.

¹ Forsitan, *dies magna*, ut in A desinat versus.

² Addidi *hæc*, et metro et sensu postulantibus.

IV.

IN DOMINICA TERTIA ADVENTUS.

E MISSALI SARISBURIENSI.¹

QUI regis sceptrâ forti dextrâ, solus cuncta,
 Tu plebi tuæ ostende magnam excitando
 potentiam.

Præsta illi dona salutaria,

Quem² prædixerunt prophetica vaticinia.

A clarâ poli regiâ

In nostra, Jesu,³ veni, Domine, arva.

¹ Sequentia, quæ, nisi quod in A desinant versus, nullis pæne legibus astringitur. In primo versu alludit poeta tum ad Psalmum lxxx., 'Qui regis Israel, intende;' tum ad Collectam de Dominicâ quartâ Adventus; 'Excita, quæsumus, Domine, potentiam tuam, et veni.'

² Forsitan, *quæ*. Andegav. *qui*.

³ Andegav. MS. *mitte Jesum Dominum*.

V.

IN DOMINICA¹ QUARTA ADVENTUS.

E MISSALI SARISBURIENSI.

JUBILEMUS omnes una
 Deo nostro qui creavit omnia.
 Per quem cuncta condita sunt sæcula,
 Cœlum quod plurimâ luce coruscat, et diversa sidera;
 Sol, mundi schema, noctium decus luna, cœteraque
 splendentia:
 Mare, solum, alta, plana, ac profunda flumina:
 Aeris ampla spatia, quæ⁵ discurrunt aves, venti
 atque pluvia:
 Hæc simul cuncta tibi Deo soli² Patri militant
 Nunc et in ævum sine fine per sæcula: laus eorum
 tua gloria;
 Qui pro salute nostrâ Prolem unicam
 Pati in terram³ misisti sine culpâ; sed ob nostra
 delicta.
 Te Trinitas precamur⁴ ut corpora nostra et corda
 Regas, et protegas: et dones peccatorum veniam.

¹ Hæc quoque sequentia quam laxissimis regitur vinculis; nec tanti est ut eas, quas certe poeta minime curavit, regulas investigare curemus.

² Omittit *soli* Andegav.

³ Andegav. *Terrâ.*

⁴ Andegav. *petimus.*

⁵ Ita Andeg. MS. alii *quo.*

VI.

DE NATIVITATE DOMINI.

IN MISSA IN GALLICANTU

E MISSALI ANDEGAVENSI.

SONENT Regi nato nova cantica,
a Cujus Pater fecit omnia;¹ Mater est sine viro
 gravida:

a Generans nescivit feminam; Mater est Virgo
 sacratissima.

b Verbum corde prius generatum² ante secula

b Alvo matris prodit corporatum inter³ secula.

c O mira genitura! O stupenda Nativitas!

c O Proles gloriosa! Humanata Divinitas!

d Sic te nasciturum, Fili Dei, vates tuo docti
 Spiritu dixerant:⁴

d Sic, te oriente, laudes tibi cantant, pacem terris
 Angeli nunciant;

¹ E verbis beatissimæ et jam morituræ Agnetis versum mutuatur poeta. 'Cujus Mater virgo est: cuius Pater fœminam nescit.'

² Ita dedi, sensu postulante, pro *generator*. [Et sic Andeg. MS.]

³ Liber, *in*, sine sensu idoneo.

⁴ Ex correctione dedi pro *dixerunt*, quod liber.

⁵ Andeg. impress. *ministrant*.

e Elementa vultus exhilarant :
e Omnes sancti laudantes jubilant,
f Salve, clamantes, nosque salva,
f Deitas in Personis Trina,⁵
 Simplex Usiâ.

VII.

IN NATIVITATE DOMINI.

IN MISSA IN AURORA

EX MISSALI NOVIOMENSI.¹

LÆTARE, puerpera,
 Læto puerperio ;
 Cujus pura viscera
 Fæcundantur Filio :
 Lacte fluunt ubera
 Cum² pudoris lilio :
 Membra fovens tenera
 Virgo lacte proprio.

⁵ Spretis Hincmari scrupulis, quos spreverat Ecclesia, Deitatem Trinam invocat poeta.

¹ Ex Parnasso Mariano.

² Ineleganter poeta; qui dicere voluit, quamvis servatum fuerit pudoris liliū.

Patris Unigenitus,
Per quem fecit omnia,
Hic degit humanitus
Sub matre pauperculâ :
Ibi sanctos angelos³
Reficit lætitiâ :
Hic sitit et esurit
Degens in infantiâ.

Ibi regit omnia ;
Hic a matre regitur :
Ibi dat imperia ;
Hic ancillæ subditur :
Ibi summi culminis
Residet in solio ;
Hic ligatus fasciis
Vagit in præsepio.

O homo, considera,
Revocans memoriæ
Quanta sunt hæc opera
Divinæ clementiæ :
Non desperes veniam
Si multum deliqueris :
Ubi tot insignia
Caritatis videris.

³ Prope ad verbum S. Leonis ad S. Flavianum Epistolam expressit scriptor.

Sub Matris refugio

Fuge, causâ veniæ:

Nam tenet in gremio

Fontem indulgentiæ :`

Hanc salutes sæpius

Cum spei fiduciâ:

Dicens flexis genibus,

Ave plena gratiâ !

Quondam flentis lacrymas

Sedarat uberibus:

Nunc iratum⁴ mitigat

Pro nostris excessibus:

Jesu, lapsos respice

Piæ Matris precibus:

Emendatos effice

Dignos cœli civibus. Amen.

⁴ Liber, *natum*.

VIII.

IN NATIVITATE DOMINI.

E MISSALI NOVIOMENSI.¹

LUX est orta gentilibus,
In umbrâ sedentibus,
Et mortis caligine;
Gaudet miser populus,
Quia mundo parvulus
Nascitur ex Virgine.

Ut ascendat homo reus,
Condescendit Homo Deus
Hominis miseræ :
Quis non laudet et lætetur ?
Quis non gaudens admiretur
Opus novæ gratiæ ?

Quidnam jucundius,
Quidnam secretius,
Tali mysterio ?
O quam mirabilis,
O quam laudabilis,
Dei dignatio !

¹ Ex Parnasso Mariano.

Cujus nodum sacramenti
 Non subtilis argumenti
 Solvit inquisitio :
 Modum nosse non est meum :
 Scio tamen posse Deum²
 Quod non capit ratio.

Quam subtile Dei consilium !
 Quam sublime rei mysterium !
 Virga florem, vellus rorem,
 Virgo profert Filium.
 Nec pudorem læsit conceptio,
 Nec nitorem floris emissio :
 Concipiens et pariens
 Comparatur lilio.

O Maria, stella maris,
 Post Deum spes singularis
 Nafragantis sæculi,
 Vide quam nos fraudulentem,
 Quam nos vexant violentem
 Tot et tales æmuli.

² Epigramma Hildebertinum in mente habuit poeta :

Virgo Deum genuit : forsitan quis quomodo quærit ?
 Non est nosse meum ; sed scio posse Deum.

Per te nobis vita detur :
 Per te, Mater, exturbetur
 Dæmonis superbia:
 Tuæ Proli nos commenda,
 Ne nos brevi sed tremendâ
 Feriat sententiâ. Amen.

IX.

IN FESTO NATIVITATIS DOMINI.

(IN TERTIA MISSA.)

E MISSALI LEODIENSI.

ECCE¹ jam votiva festa redierunt annua, *a*
 Addat et se nostra vox ad angelorum² carmina. *a*
b Christus hâc ut sponsus, maternâ, die, processit
 clausulâ,

¹ Virgîlii Pollionem in hac sequentiâ poetam præ oculis habuisse, non est quod moneam. Nec insolenter: cum Sibyllina oracula tam certa, quam quod certissimum, medii ævi crediderint scriptores. Innumera extant exempla: Thomas a Celano: 'Teste David cum Sibyllâ.' S. Bernardus: 'Si non suis vatibus Credat vel gentilibus Sibyllinis versibus Hæc prædicta.'

² Ita dedi, ut metro consuleretur; liber enim *Addat se vox nostra*.

- b* Exultans³ ut gigas ad hujus vitæ currendas semitas.
c Angelica gloriam reboant in excelsis agmina,
c Pacem in terrâ homines teneant cum benevolentia.
d Jam se replicat sæculi series maxima: venit etiam vatis Cumææ veridica jam ætas carminis ultima:
d Virgo remeat, sæcula revehens aurea; adsunt tempora quo gens ferrea jam desinat: et mundo pullulet aurea.
e Adauctas solis jubar die plusculâ menses producere inchoat;⁴
e Nocturnas stella fugat, magos excitat, Balâmitica,⁵ tenebras.
f Impleta quæ prædixerat plebs utraque, et Genti-
 litas, et Hebræa,⁶ oracula, Christo nascente, sunt omnia:

³ Et ad Psalm. xix. et ad versum Ambrosianum

‘Geminæ gigas substantiæ,
 Alacris ut currat viam,’

respexit poeta.

⁴ Ita Prudentius.—‘Quid est quod arctum circulum Sol jam recurrens deserit? Christusne terris nascitur, Qui lucis auget tramitem?’—S. Notkerus. ‘Hoc præsens diecula loquitur prælucida, adauctâ largitudine, quod Sol verus radio sui luminis vetustas mundi depellit genitus tenebras.’

⁵ Alluditur ad Balaami vaticinium: ‘Orietur stella ex Jacob, et consurget virga de Israel; et percutiet duces Moab, vastabitque omnes filios Seth.’

⁶ Liber, *Hebræa*.

f Sunt cuncta jam nunc scelerum recidiva, et
recentia et antiqua vestigia: quæque reman-
serant irrita.

g O mira⁷ atque nova genitura! fit Virgo gravida,
fideliter credula,

h Et porta quæ fuerat semper clausa,⁸ reserata,

h Naturam dum hominis induit Deitas.

g Conserva hæc quæsumus Christe nobis munera
tanta, a te prærogata. Amen.

X.

IN NATIVITATE DOMINI.

(IN MISSA MAJORI,)

E MISSALI NARBONENSI.

CÆLESTE organum hodie sonuit in terrâ:¹ *a*
Ad partum Virginis superum cecinit caterva. *a*
b Quid facis, humana turba? cur non gaudes cum
superâ?

⁷ Ut versus xiiij^{us} versui xvj^o responderet, versus autem
xiv^{us} versui xv voluisse videtur poeta. At vel id efficere
nequuit, vel falsus est liber.

⁸ Alluditur ad notissima illa Ezechielis de B. V. vaticinia:
‘Porta hæc clausa erit; non aperietur, et vir non transibit per
eam: quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam,
eritque clausa.’

¹ Liber *terris*. Mutavi, ut in *a* desineret versus. [Ita quoque
Sarib.]

- b* Vigilat pastorum cura : vox auditur angelica.
b Cantant² inclyta carmina plena pace et gloriâ.
b Christo³ referunt propria : nobis canunt ex gratiâ.
c Nec cunctorum sunt hæc dona : sed mens
 quorum erit bona.
c Non sunt absolute data : differenter sed prolata.
d Affectus deserant⁴ vitia : et sic nobis pax est illa
 quia bonis est promissa.
d Junguntur superis terrea : ob hoc quidem laus est
 juncta : sed decenter est divisa.
e Gaude, homo, cum perpendis talia :
e Gaude, caro : facta Verbi socia.⁵
f Nunciant ejus ortus æthera⁶ lucis per indicia ;
f Subeunt⁷ duces gregum lumina Bethlem usque
 prævia :
g Invenitur Rex cœlorum inter animalia :
g Arcto jacet in præsepe Rex qui cingit⁸ omnia.
h Stella maris, quem tu paris, colit hunc Ecclesia :
h Ipsi nostra per te pia placeant servitia.
 Jam⁹ dicatur Alleluia. Amen.

² Narbon. *Cantat.*

³ Narbon. *Ad Christum*, repugnante metro.

⁴ Narbon. *deserat.*

⁵ Addit Sarisb. : *Iste v. ter dicatur.*

⁶ Sarisb. *sidera.* ⁷ Sarisb. *Ineunt.*

⁸ Narbon. *regit.*

⁹ Sarisb. *Resonent cuncta redempta.*

XI.

IN FESTO SS. INNOCENTIIUM.

E MISSALI SARISBURIENSI.¹

- C**ELSA pueri concrepent melodia *a*
 Eia Innocentum canentes tripudia. *a*
b Quos infans Christus hodie vexit ad astra,
n Hos trucidavit frendens insania,
b Herodianæ fraudis, ob nulla crimina,
c In Bethleem, et per ipsius cuncta confinia,
c A bimestri et infra, juxta nascendi tempora.
d Herodes Rex Christi nati verens infelix imperia,
d Infremit totus, et erigit arma superbâ dexterâ :
e Quærit lucis et cœli Regem cum mente turbidâ,
e Ut extinguat qui vitam præstat per sua jacula,
f Dum non valent intueri lucem splendidam nebu-
 losa quærentis pectora.
f Ira fervet: fraudes auget Herodes sævus, ut perdat
 puerorum² agmina.
g Castra, militum dux iniquus aggregat: ferrum figit
 in membra tenera.

¹ Inter communiore est sequentia, præsertim in Missalibus Gallicanis.

² Libri, repugnante metro, vel *piorum*, vel *puerum*.

- g* Inter ubera lac effundit, antequam sanguinis fierent coagula.
- h* Hostis naturæ natos eviscerat atque jugulat :
- h* Ante prosternit quam ætas parvula sumat robora.
- i* Quam beata sunt Innocentium ab Herode cæsa corpuscula !
- i* Quam felices existunt matres quæ fuderunt talia pignora !
- k* O dulces³ Innocentium acies ! O pia lactantum pro Christo certamina !
- k* Parvulorum trucidantur millia : membris ex teneris manant lactis flumina.
- l* Cives angelici veniunt obviam :
- m* Mira victoria : vitæ captant præmia turba candidissima.
- l* Te Christe, petimus mente votissimâ,⁴
- m* Nostra qui venisti reformare sæcula, Innocentum gloriâ
- n* Perfrui nos concedas per eterna. Amen.

³ Andegav. *Dulcis*.

⁴ Libri *devotissimâ*. Sed cum syllaba redundet, usitatumque mediæ ævi scriptoribus sit *votus* pro *devotus*, correxi.

XII.

IN CIRCUMCISIONE DOMINI.

E MISSALI NARBONENSI.

IN sapientiâ disponens omnia eterna Deitas,
Nobis condoluit, quos diu tenuit dira calamitas.
Mittitur nuncius, secreti conscius, e cœli solio,
Qui mundo perferat quod jam promiserat Pater de
Filio.

Salutat Virginem; Deum et Hominem, dicens,
concupies:

Salutem gentium, rerum Principium, utero paries:
Nec diu distulit sed, Fiat, intulit: et plena gratiæ
Protulit Filium, lumen fidelium, Solem justitiæ.

Lux refulsit pastoribus,
Non populis sublimibus.

Vili jacet præsepio,
Quem nulla claudit regio.

Stella fulgens apparuit,
Dum Virga Jesse floruit.

Offerunt Reges munera;
Thus, myrrham, auri pondera.

Circumcidi passus est,
Qui pro nobis natus est.

IN CIRCUMCISIONE DOMINI.

Ad Jordanis flumina
Nostra lavit crimina.

Offert Virgo Filium,
Vitæ sacrificium.

Symeonis brachia
Sua gestant gaudia.

Prima virtus Salvatoris
Aquâ vinum edidit :
Cœcis visum, claudis gressum,
Mutis loqui reddidit.

Natus est Dei Filius,
Cœlorum Rex, non alius.

Regni cœlestis curia
Laudes dicat in gloriâ. Amen.

XIII.

DE B. MARIA VIRGINE.

INFRA NATIVITATEM ET PURIFICATIONEM, E MISSALI
SALZBERGENSI.

VIRGINIS in gremio,
Nato Dei Filio,
Personalis Unio
Facta est, non conversio :
Jubilat in gaudio
Orbis tota concio,
Tanto beneficio.

Jam nunc vellus maduit :
Aaron virga floruit :
Terra fructum protulit :
Prophetia siluit :
Patrum vox conticuit :
Nam promissus claruit,
Quem Maria genuit.

Ab eterno gignitur :
Solis splendor oritur :
Sinu Matris conditur,
Qui mundo non clauditur :
Pietate trahitur :

Utero concluditur :
Unicornis capitur.¹

Parva fit immensitas :
Alta fit humilitas :
Mortalis, eternitas :
Visibilis, Divinitas :
Incola, proprietas :²
Odium fit charitas :
Informis formositas.

Sic in horto Virginis,
Salus Dei et hominis
Cura fit peccaminis,
Virtute Spiraminis.

¹ Hugo de S. Victore, Inst. Mon. ij. 6. Hoc duntaxat commento et dolo capiunt unicornem. Puellam Virginemque speciosam ducunt in locum ubi moratur, et dimittunt eam solam. Cum autem ipsa viderit illud, aperit sinum suum: quo viso, omni ferocitate depositâ, caput suum in gremium ejus deponit, et sic dormiens deprehenditur ab insidiatoribus. Sic et D. J. C., spiritualis Unicornis, descendens in uterum Virginis, per carnem ex eâ sumptam captus a Judæis, morte crucis damnatus est.

² Difficilis sane sententia; quam tamen ita intelligo. Abstractum pro concreto posuit poeta, ut *proprietas* idem significet ac *proprietor*. Dominus enim noster, qui secundum humanitatem incola inter incolas terræ fuit, per merita obedientiæ usque ad mortem, *proprietor*, κληρονόμος, factus est omnium: quod et D. Paulus testatur: (Philip. ij. 7.)

Lactat Mater Puerum:
 Volvit in panniculum:
 Ponit in præsepium
 Regis cœli solium.

XIV.

IN FESTO CORPORIS CHRISTI¹

IN SEPTUAGESIMA ET QUADRAGESIMA.

E MISSALI PRAGENSI.

AVE, Caro Christi Regis veneranda,
 Esca gregis novæ legis admiranda.
 Tu fidelibus, horis omnibus, es adoranda:
 Casto corde, sine sorde, digne manducanda.
 Te colit rite Panem Vitæ Ecclesia;
 Dux viatorum, et reorum es venia.
 Tu, cibus salutis, nos in te satia;
 Tu lapsorum sublevamen orna præsidia.
 Tu mœstorum es levamen, cordis lætitia.
 Nos de mundi miseriâ duc ad eterna gaudia,
 Ut firmemur præsentîâ tuâ, et süavi gloriâ. Amen.

¹ Id est, in Missâ Votivâ de SS. Corpore Christi, quæ in Quintis Feriis celebrari potest. Medium locum inter Notkerianas et Victorinas sequentias tenet carminis ratio.

XV.

IN FESTO CORPORIS CHRISTI

INFRA SEPTUAGESIMAM ET QUADRAGESIMAM.

E MISSALI PRAGENSI.

DE supernâ Hierarchiâ,
 Vera descendit Sophia
 In uterum Virginis:
 Optatus Dux in hâc Viâ,
 Venit natus de Mariâ,
 Esse¹ portans hominis.

Magnæ Matris magnus Natus,
 Modo miro mundo natus,
 Mundi tollit crimina:
 Aufert morbos, dat salutem,
 Ante suos fert virtutem, .
 Hostis fugans agmina.

Zelator mirabilis,
 Effectus passibilis,
 In Cruce damnatur:
 Legislato veteris
 Legis plagis asperis
 Pro nobis plagatur.

¹ *Esse* pro essentiam vel naturam utitur poeta.

Agnus in Cruce levatus,²
 Et pro nobis immolatus,
 Fit salutis hostia:
 Vitæ nostræ reparator,
 Et virtutum restaurator,
 Cœli pandit ostia.

Sacramenta dictat prius
 Cœnâ magnâ, bene scius
 Quæ jam erant obvia:
 Præbens panem benedicit;
 Hoc est Corpus meum, dicit;
 Sit mei memoria.

Data benedictio
 Fit a Dei Filio
 Vini propinati;
 Et cum benedicitur,
 Tunc Sanguis efficitur
 Verbi Incarnati.

Deo nota sunt hæc soli:
 Credi debent atque coli,
 Amoto scrutinio:

² Venantianum illud huc transtulit poeta:

Agnus in Cruce levatur
 Immolandus stipite.

Justus tantum expers doli
Sumat illa :—sed tu noli
Involute vitio.

Cave, Juda, ne damneris :
Petre, sume ut salveris :
Cibus est fidelium :
Ad cujus mensam armatur
Justus, reus et nudatur,
Præda factus hostium.

Tua, Christe, sunt hæc mira ;
Serva sumentes ab irâ
Judicii :
Orna nos veste gratiæ,
Defende nos a facie
Supplicii.
Reparator salvifice,
Dignos cibo nos effice,
Medicine³ cœlice.

³ Vel legi debet *medicinâ cœlicâ*, vel *medicine* pro *medice* vitiose ponitur.

XVI.

DE PASSIONE ORATIO.¹

EX HOBIS DELPHENSIBUS.

CULTER qui circumcidisti
 Sacrosanctam carnem Christi,
 Reseca nocentia :
 Jesum Joseph, ut est scriptum,
 Tollens fugit in Egyptum,
 Ab Herodis præsentia.²
 Bis occultavit se Jesus,
 Cum a turbis non est læsus,
 Lapidum sævitiâ:
 Jesus lavit osculando
 Pedes, sui sacra dando
 Corporis mysteria.
 Quando Patrem exoravit,
 Jesus sanguinem sudavit
 Mortis præ angustia.
 Jesus tristis est et mœstus :
 Judas turbis est infestus,
 Vili pro pecuniâ ;

¹ Titulo præfiguntur hæc verba: 'Hæc est oratio pii Benedicti Papæ xij.: qui dedit omnibus in honorem eam dicentibus xv. millia dierum indulgentiam, et xv. quarentenas.'—Sedit Benedictus xij. ab anno 1334 ad annum 1342.

² Additur in MS. nullo fere sensu, 'Herodis in partibus.'

Judas assumens cohortem,
 Jesum tradidit in mortem
 Fraudis quærens pretia.
 Judas turbis dedit signum
 Osculi, et sic Benignum
 Fraudavit perfidia.
 Gladios, fustes, attulerunt
 Turba Jesum cum³ ceperunt,
 Horâ noctis mediâ.
 Jesus aurem Malchi curat :
 Plebs ligans Jesum perdurat
 Suâ in malitiâ.
 O tu sacra ligatura,
 Membra ligans, solutura
 Cunctorum supplicia.
 Palmâ cæsa dulcis illâ,
 Jesu Christi, O⁴ maxilla
 Doce nos humilia.
 Jesu Christe, nos consigna
 Tuo vultu⁵ quem maligna
 Aspuerunt labia.

³ Addidi *cum*, et metro et sensu idulantibus.

⁴ Quod habet liber, in maxillâ sensu caret.

⁵ Alludit poeta ad Psalm iv. 7: 'Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine.'

O velamen Christi visus,
 Sub quo palmis est irrisus,
 Nostra tege vilia.
 Colaphis et alapis cæsus
 Est pro nobis Christus Jesus,
 Patri placens hostia.
 Rex illusum albâ veste
 Jesum misit inhoneste
 Mortis præ sententiâ.
 O columna, quæ ligatum
 Jesum tenes plagis datum,
 Religa et⁶ vitia :
 Virga cædens seu flagellum,
 Corpus lædens sic tenellum,
 Seda nos lædentia.
 Purpura, quæ Christum tegis,
 Ornes nos, ut suæ legis
 Sequamur vestigia :
 Percussisti quæ arundo
 Caput Christi, de immundo
 Munda nos, delens vitia.
 O sacra Christi Corona,
 Confer nobis Vitæ dona,
 Confer cæli præmia.

⁶ MS. *evitia*.

Jesus tulit Crucis onus :
Sic in morte quisque bonus
Sufferat atrocia.
Mater, pannis quæ cinxisti
Ante crucem lumbos Christi,
Cinge nos ad fortia.
Jesus tractus est per funes,
Ut nos Angelis communes
Faceret in Patriâ.
O Crux sancta et beata,
Membris Christi coronata,
Cuncta fuga vitia :
O vos Christi terni clavi,
Glutinate nexu suavi
Mentis nostræ devia.
Artus per vos perforati
Præstent posse, velle, pati,
Hic nos quoque tristia ;
Sic malleus clavos urgens
Sanet omne vulnus tergens
Per foeda flagitia.
Crux et Jesus elevantur,
Caritatis declarantur
Grata beneficia :
Livor crescit : sanguis fluxit :
Tenebrescit Sol qui luxit
Christo dans obsequia.

Plebs insultat cum latrone,
 Si es Christus in agone,
 Ostende magnalia :
 Miserere, dixit unus :
 Illi Paradisi munus
 Dat misericordiâ.
 Virgo plorat præ dolore,
 Christus orat pro tortore
 Matri dans solatia.
 Jesus, 'Sitio,' dicebat:
 Pro veste sortem mittebat
 Tortoris malitia.
 Tolle verbi mali letum:
 Os tuum præbet acetum,
 Fel, arundo, spongia.
 Jesus ter est lacrymatus,
 Et est veste ter nudatus,
 Nostrâ præ miseriâ.
 Jesus clamans Heli, Heli,
 Se commendans Deo cœli
 Tradidit vitalia.
 O mors Christi, mors amara,
 Nos resolve⁷ de avarâ
 Demonis potentiâ.

⁷ Liber, sine sensu, *Nos, rex, solve.*

Petræ ruptæ, velum scissum,
 Lugent⁸ scelus hoc commissum,
 In tenente omnia:
 Contremiscunt elementa:
 Mortuorum sunt inventa
 Corpora surgentia.
 O perfossum Christi latus,
 Amor ejus per te datus
 Cuncta reddat suavia:
 Forceps, clavi quo⁹ trahuntur,
 Christi membra et solvuntur,
 Mentis trahat noxia:
 Scriba Christum qui de Cruce
 Tollit vespertinâ luce,
 Nos tollat ad gaudia.
 Jesum in sindone mundâ
 Sepelit mente jucundâ
 Joseph ab Arimatheâ.
 Cuncta Christi armatura
 Nos hic solvat, ut futurâ
 Perfruamur gloriâ. Amen.

⁸ MS. nullo sensu, *lugens*.

⁹ Apud scriptores sequioris ævi, masculini generis, ut et hic, invenitur verbum.

XVII.

IN PASSIONE DOMINI¹ AD
COMPLETORIUM.

AMOREM sensus erige,
Ad te, largitor veniæ:
Ut fias clemens cordibus,
Purgatis inde sordibus.

Benigne multum Domine,
Tu lapsum scis in homine:
Infirma est materia,
Versamur in miseriâ.

Clausa tibi sat agnita,
Nulla mens est incognita:
Aufer a nobis omnia
Fallentis mundi somnia.

Dives pauper effectus es;
Pro nobis crucifixus es;

¹ Hunc hymnum, qui, meâ quidem sententiâ, cum suavissimis haud immerito comparari potest, ex Hymnario MS. exscripsi; id cum Hymnario Wolfenbüttelensi (vide Præfat.) jam compactum invenitur. Exstat tamen in Breviario Havelbergensi, teste Daniello, qui, quod maxime miror, non nisi initium dedit. Quamvis minime sit sequentia, dulcissimo tamen hymno Lectorem, cum præ manibus erat, fraudare nolui.

Lavans ex tuo latere
Nos munda vitâ vetere.

Externi huc advenimus,
In exilio gemimus:
Tu portus es et patria:
Reduc ad vitæ atria.

Felix te sitit charitas,
Te, fontem vitæ, veritas:
Beati valde oculi
Te speculantis populi.

Grandis est tibi gloria,
Tuæ laudis memoria:
Quam sine fine celebrant
Qui cor ab imis elevant.

Hoc ut possimus, Domine,
Præsta in tuo nomine:
Sine quo labor deficit,
Qui nihil digne efficit.

Deo Patri sit gloria
Ejusque soli Filio,
Cum Spiritu Paraclito,
Et nunc, et in perpetuum. Amen.

XVIII.

IN MISSA COMPASSIONIS B. M. V.

E MISSALI LEODIENSI.¹

MŒSTÆ parentis Christi Mariæ lacrymas eia
nunc recita plebs Agni mitis cruore redempta.^a

a Qui generis humani collapsi maculas purpureâ
lavit in Cruce, vulnera passus cruenta :

b Sputa, clavos, atque ludibria, spinas tulit, et sæva
verbera.

b Mater cernens tanta supplicia flet discerpens
pectus et ubera.

c Heu me! clamat: heu me! congeminat: plorans,
tristis, quod sæpe replicat: Fili dulcissime,
cur² ista pateris?

c Cur confixus in Cruce moreris, ac si reus fuisses
sceleris? cum nil unquam mali commiseris.

d Heu me! clamans, dat alta suspiria: dicens, Cur
vita durat sic anxia? cur non moriar? mors
autem³ cur mihi parcit?

¹ Prosa, sequioris ævi, Notkeriana partim, partim Victorina est.

² Vel *ista* debet abesse: vel in proximo versu post *unquam* addendum est *in te*.

³ Liber, contra metrum, *aut*.

- d* Quæ mater unquam, quæve puerpera nati dilecti
tanta supplicia videre simul et ultra vivere
possit ?
- e* Est istane gratia, quam mihi retulisti, Gabriel,
dicens : Ave Maria, gratiâ plena ?
- e* Sunt mihi contraria, quæ prius promisisti, cum
mihi nunc pro gratiâ sint dolor atque pœna.
- f* Inter omnes mulieres me dixisti benedictam ;
f Omnes nunc videre possunt me gementem et
afflictam.
- g* De hoc senex Symeon prophetat
g Dicens, ut Evangelista narrat,
h Ecce positus est⁴ in ruinam tuus iste Filius,
h Et tuam animam ipsius pertransibit gladius.
- i* Mater læta concepisti,
et dolorem non sensisti,
quando virgo peperisti
tuum Unigenitum.
- i* Cum usurâ nunc solvisti
pœnas quas tunc evasisti ;
videns modo morte tristi
mori tuum Filium.
- k* Sic stat Mater desolata
jam non mater, sed orbata
dulci suo Filio :

⁴ Debet, metri causâ, *est* abesse.

- & Plangit, plorat, præstolatur,
 quoadusque deponatur
 corpus de patibulo.
- † O lacrymosus intuitus⁵ ! sedet semimortua parens :
 et extincti funeris in gremio tenet exuvias.
- † Omnia pererrat stigmata, locaque cruenta cla-
 vorum,⁶ et plagas cruentas : videt spinoso præ-
 cincta tempora
- † Serto ; et in latere patentes cordis
- † Januas ; o gravis dolor et gemitus !
- † Nati quondam speciosi membra modo livida tractat
 mater inter manus teneras.
- † Amplexatur, osculatur, ora facta pallida, propter
 pœnas atque plagas asperas.⁴
- † Manus extorquens exclamavit, fletuque corpus
 irrigavit, stillans ut ros effundensque lacrymas.⁷
- ° Venit tandem Joseph pius corpusque involvit
 sindone :
- ° Venit atque Nicodemus, perfundens illud unguine :
- ° Post in monumento novo præparabant recondere.
- p Quis potest lacrymas tenere, licet sit corde saxeo,
- p Et non simul condolere in hoc planctu virgineo ?
- p Qui cum ipsâ nescit flere, non est ei compassio.

⁵ Qui sequuntur quatuor versus corruptissime, quoad distinctionem, leguntur.

⁶ Omisi *necnon*, metri causâ.

⁷ Liber, *stillans ut nos lacrymas*. E conjecturâ correxi ut et metro et sensui satisfacerem.

- q* Qui scrutator Scripturarum
est, videbit fœminarum
planctus amarissimos.
- q* Anna Samuelis orat,
temulentaque dum plorat
putatur apud æmulos.
- r* Vox Rachelis ejulantis
in Ramâ personuit:
- r* Suos filios plorantis
consolari noluit.
- s* Tristis Noemi dolebat,
raptus mortis dum trahebat
maritum cum filiis ;
- s* Annaque Tobiaë flebat
quando pater hunc mittebat
in Rages pro pecuniis.
- t* Anna mater Samuelis, Annaque Tobiaë, et Noemi
et Rachelis, si credamus Hieremiaë, planctant
cum lacrymis,
- t* Sed ad lacrymas amaras Virginis Mariæ, matris
Christi crucifixi verique Messiaë, non erat
planctus similis.
- u* Ergo Mater Jesu Christi,
propter pœnas quas tulisti
pro tuo dulci Filio,
- u* Des ut tecum hic ploremus,
et cor nostrum perforemus
compassionis gladio.

- x Sic, o Virgo dolorosa,
 fac nos tecum lacrymosa
 sentire suspiria :
 x Ut post vitam infelicem
 habeamus te ductricem
 ad eterna gaudia. Amen.

XIX.

DE PIETATE MARLÆ VIRGINIS.

E MISSALI ANDEGAVENSI.

FESTINEMUS omnes vere
 Matri Christi condolere,
 In ejus Martyrio:
 Laboremus cum fervore,
 Et speremus cum amore,
 In ejus auxilio.

Immolandus bona serit,
 Passionis locum quærit,
 Natus Matris Virginis:
 Quando Christus vinculatur,
 Palmis strictis flagellatur,
 Cæsus flagris plurimis.

Virgo suum videt natum
 A Judæis mane captum,
 Magnum dans suspirium:

Flagellatum, coronatum,
 Fœdis sputis attrectatum,
 Sævum fert Martyrium.

Extra castra ductus Jesus,
 Uctus sputis, pugnis cæsus,
 Crucem fert in publicum.
 Mater sequens Agnum mitem,
 Repræsentans Sunamitem,
 Natum deflet Unicum.

Virgo videns flagellari,
 Et in cruce conclavari
 Suum Unigenitum,
 Patienter sufferebat,
 Et constanter requirebat
 Dextræ Dei digitum.¹

Virgo Mater stat sub Cruce,
 Triumphante Christo duce
 Per mortem turpissimam.
 Luctus, planctus, et ploratus,
 Dolor, metus, ejulatus,²
 Stringunt ejus animam.

¹ Minus opportune imitatus est poeta versum illum in Hymno Carolino, 'Dextræ Dei tu digitus.'

² Liber, *et singultus*.

Christus Crucis in ambone³
 Constitutus, in agone
 Septem verba protulit:
 Mater præsens tribulata
 Tam patrata quam plorata
 Secum silens contulit.

Calvum rident Helisæum:
 Jesum nudum, Verum Deum
 Illudebant emuli:
 Et si⁴ Natum dehonstant,
 Dolorosam commolestant
 Matris mentem stimuli.

Inter fures deputatur,
 Jesus felle tunc potatur,
 Moritur innoxius.
 Lanceatus, depositus⁵
 Est a cruce, et sepultus:
 Sic torquetur Filius.

³ Ex re ecclesiasticâ documentum petiit poeta. Sicut enim in ambonem ascendit diaconus, ut verba Evangelii populo nuntiet: ita Christus, qui formam diaconi, id est servi, receperat, in ambonem crucis ascendit, ut septem sua verba inde Ecclesiæ pronuntiaret.

⁴ Ita ex conjecturâ dedi pro *sic*.

⁵ Latet ulcus, quod emendare nequeo.

Cum hæc videt Mater Christi,
 Percussa est plagâ tristi,
 Stillant ejus lachrymæ:
 Palluerunt Matris genæ,
 Turbant eam mille pœnæ
 Atque plagæ plurimæ.

Cor prædulce, cor amoris,
 Globus factus est doloris,
 Vas amaritudinis.
 Virgo corde laccessita,
 Quasi fuit sine vitâ,
 Corruit exanimis.

In amarâ Christi morte,
 Illa⁶ Martyr fuit corde,
 Mortis fert supplicium:
 Dolor ingens dolor ille:
 Dicunt sancti plusquam mille,
 Præcellit Martyrium.

Cuncta tremunt elementa:
 Carpunt luna, sol, lamenta
 Condolente Virgine:

⁶ Ecclesia enim semper inter Martyres B. Virginem numeravit, quippe quæ dirissimum in Filii sui Passione perpressa fuerit martyrium. Sic quoque cantilena Anglica: 'Heyl Mayden, heyl Modur, heyl Marter trowe.'

Deo compar voluntate,
 Pari flagrat charitate
 Pro salvando homine.

Sola Virgo tenet fidem:
 Constans docet et quod idem
 Resurget in gloriâ;
 Veræ doctrix disciplinæ,
 Nobis donet sine fine
 Perfrui lætitiâ. Amen.

XX.

IN RESURRECTIONE DOMINI.

EX MISSALI MS. WOLFENBÜTTELENSI.

PANGAMUS Creatori atque Redemptori glo-
 riam,

- a* Qui bene creatos sed seductos astutiâ
a Callidi serpentis, suâ refecit gratiâ,
b Prædicens futurum ut Germen sancta proferret
 fœmina,
b Quod Hostis Antiqui nociva amputaret capita;
b Quod primitus perdita serius nostra cernunt sæcula.
 Quam splendida flosculo virgula novo pollet Maria,
c Qui editus mire edidit miracula:
d Nec juvenis tantum, sed statim post suæ Nativi-
 tatis primordia,

- c Per sideris lumen, vel Symeonis verba,
d Judaica ad se vel corda, vel munera attrahens rite
Gentilia.
- e Quem Pater in voce, et Spiritus Sanctus specie
glorificat:
- e Visentes Doctorem, Archiatrum, docent aucto-
ritate suâ.
- f Qui postquam salutis dona dedit multa, doctri-
næque per plurima ore suo promulgavit saluber-
rima,
- f Ad probra, sputa, colaphos, et flagella, vestem
quoque ludo quæsitam et spineum¹ venit
sertum, ad Crucis brachia:
Quæ hodie, triumphali morte resurgens, sprevit
victoriâ,
Ducens secum primitiva ad cælos membra, et
nuper dispersa revocans ovilia:
Quem et nobis, in fine sperandâ, licet ultima
membra simus, spondet dona.

¹ Liber *Spineam*.

XXI.

IN RESURRECTIONE DOMINI.

EX MISSALI MS. WOLFENBÜTTELENSI.

HÆC est sancta sollemnitas sollemnitatum, a
 Insignita triumpho Christi: b

a Quo devicit imperium forte potens Crux:¹

b Quo nos precioso sanguine

b De potestate Diaboli¹

c Redempti: ergo gratias agamus Nostro Redemptori.

c Rex Regum Christe,² Angelicis³ choris junge
 famulantes.

d Vultu placido homines in tuis laudibus sedulos
 pius intuere,

d Quorum mortibus condolens⁴ in tantum humilis
 factus es ut mortem subires.

e Tu devictis inferni legibus surgens⁵ triumphas.

e Tu post Crucem per orbem gentibus imperas
 omnem,

f Fili Dei.

f Alleluia.⁶

¹ Corrupte legitur in MS. hic, *diabolus*, illic, *crucis*.

² MS. *lues* inserit, sine sensu.

³ Melius, quoad metrum, scripsisset poeta, *Angelorum*.

⁴ MS. *conferens vitam*. Dedi *condolens*, quod cum versu responsorio, alias bene se habente, optime congruit: et eo versu nititur: 'Qui *condolens* interitu Mortis perire sæculum, Salvasti mundum languidum, Donans eis remedium.'

⁵ Dedi *surgens* pro *resurgens*, ut metro consuleretur.

⁶ Addidi, tum metri, tum temporis causâ.

XXII.

IN PASCHA ANNOTINO.¹

E MISSALI TORNACENSI.

SURGIT Christus cum trophæo,
 Jam ex agno factus leo,
 Solemni victoriâ :
 Mortem vicit suâ morte,
 Reseravit seras portæ
 Suâ mortis gratiâ.
 Hic est Agnus qui pendebat,
 Et in Cruce redimebat
 Totum gregem ovium :²

¹ Pascha Annotinum, secundum doctiorum sententiam, Anniversarium erat Paschæ præcedentis anni: quia antiquitas, inquit Micrologus, ii qui in Pascha ultimo baptisati fuerant, eundem diem subsequentis anni cum oblationibus celebrare consueverunt. In quibusdam Ecclesiis, in Sabbato in Octavis Paschæ vel in Dominicâ in Albis semper celebratur.

² Poetam in oculis præclarissimam sequentiam *Victimæ Paschali* habuisse, non est quod moneam. Hic versum *Agnus redemit oves* aperte imitatur. Nec dubito quin Prosa ista, ubi ad S. Mariam Magdalenam oratio se vertit, primaria et quasi fons fuerit, ex quâ alia, quam in Missali Maguntinensi inveni, originem ducit. Ibi enim B. Mariam Virginem alloquitur poeta: nec tam Prosam *Victimæ Paschali laudes offerant Christiani*, quam quæ ad ejus normam

Cui nullus condolebat
³Magdalena incendebat
 Doloris incendium.
⁴Dic, Maria, quid vidisti,
 Contemplando crucem Christi?
 Vidi Christum spoliari,
 Et in cruce sublevari
 Peccatorum manibus:⁵
 Caput spinis coronari,
 Vultum sputis maculari,
 Et plenum livoribus:

composita est, *Virgini Mariæ laudes intonent Christiani*
 in animo habuit. Sequuntur Miss. Magunt. lectiones variæ.

³ Magunt. Matrem ejus consumebat.

⁴ Mag. Mater Christi.

⁵ Post hoc Mag :

Mater Dei, quid vidisti
 Contemplando crucem Christi?
 Vidi valde cruentatum,
 Hastâ latus perforatum,
 Vivi fontis exitum.

Mater Dei, &c.

Quod se matri (*sed legendum est Patri,*) com-
 mendavit,

Et quod caput inclinavit,
 Et emisit spiritum.

Virgo Mater, quid fecisti,
 Postquam Natum amisisti?
 Post hæc domum deportata,
 Et ex totâ cruentata,
 Sic, jacebam desolata,
 Repleta mœroribus.

E

Clavos manus perforare,
 Hastam latus vulnerare,
 Vivi fontis exitum;
 Quod se Patri commendavit,
 Et quod caput inclinavit,
 Et emisit spiritum.

Dic, Maria, quid fecisti,
 Postquam Christum amisisti?

Matrem flentem sociavi,
 Et ad domum deportavi;
 Tunc ad terram me prostravi,
 Et utrumque deploravi.
 Post unguenta præparavi,
 Et sepulchrum visitavi:
 Non inveni quem⁶ amavi,
 Fletus meos duplicavi.

O Maria,⁷ noli flere:
 Jam surrexit Christus vere.

Certe multis argumentis
 Signa vidi resurgentis.

⁶ Ad Cantic. iii. 1, respexit poeta: 'Quæsiui quem diligit anima mea; quæsiui illum, et non inveni.'

⁷ Ita quoque in Hymno Sarisb. de Festo S. Mariæ Magd.

O Maria, noli flere:
 Jam non quæras alium.

Dic nobis, Maria,⁸
 Quid vidisti in viâ?

Angelicos testes,
 Sudarium et vestes.
 Surrexit Christus spes mea:
 Præcedet vos in Galilæâ.

Scimus Christum surrexisse a mortuis vere:
 Tu nobis victor Rex miserere. Amen, Alleluia.

XXIII.

IN FERIA SECUNDA POST PASCHA.

E MISSALI LEODIENSI.

ALTISSIME Jesu Christe, qui dignatus es mundâ
 Ex Virgunculâ Mariâ carnem nostram assu-
 mere immaculatam: *a*

a Tu per feminam renovas carnem nostram, quæ
 perierat per Evam.

b Tu nostra visitasti infirma, ut infirmas sanans
 curares animas.

b Nam, quamquam in humanâ naturâ apparebas, tu
 carebas maculâ.

⁸ Ex prædictâ sequentiâ reliquum carmen mutuatur poeta.

- c Tu nostri miserans de supernâ existi Patriâ,
visitans nostra,
- c Charitate tuâ nimis carâ quâ¹ nos dilexeras super
omnia.
- d Ergo tua jugiter regnat altissima divinitas.
- d Servi formam tu non dedignans jungisti ecclesiam.
- e O quis jam tanta digna et pia pietatis viscera!
- e Has pie cantet odas ecclesia nunc² dulciter tuas,
- f Jubilans propter magna dilectionis dona: quâ tu
nos dilexeras, nos tuum plasma;
- f In tantum ut pro nostrâ tu morereris vitâ: et
reduceret vitam mors, Christe, tua.
- g Gaudet Ecclesia pia promere carmina,
- g Seque mundissimam parare studet hostiam,
- h Dum mortificat mala vitia: gloriam dum desiderat
mori propter tuam.
- h Illam tu serva, tu lætifica: hæc tua dicitur sponsa,
sanguine quæsitâ.
- i Hæc sacrata³ festa tribuas paschalia
- i Tuis semper servis colere continua
- i Ut eis eternam dones vitam.⁴ Amen.

¹ Addidi *quâ*, tum sensu, tum metro postulante.

² Transposui, metri causâ, *odas et nunc*.

³ Additur Rubrica: *In dedicatione ecclesie dicuntur sic sequentes versus*: Hæc sacrata aula dicitur Ecclesia: Tu in illâ bona precantes exaudias: Ut eis eternam dones vitam. Amen.

⁴ Inter paucas hæc est Sequentias quæ, extra Adventum et Nativitatem, in *A* desinunt.

XXIV.

IN FERIA TERTIA POST PASCHA.

E MISSALI TORNACENSI.

AULÆ lucidæ repertor,¹ lux et janua, die
hodiernâ *a*

a Surrexit morte devictâ hostia viva Patri immolata,

b Suâ sanctâ gratiâ:

b O quam pia clementia!

c Quos atrox serpens morsu detruserat in Tartarum,

c Hos Christus clemens revexit luminis ad gaudia.

b Suâ sanctâ gratiâ:

b O quam pia clementia!

c Leo fortis de tribu Juda morte solvit mortis
vincula

b Suâ, &c.

d Nobis Vita reddidit vitam: et ad Patris ducit
vitam suâ.

e Cujus cruore redempti, summâ sub gratiâ,

e Cum ipso resuscitati sumus in gloriâ:

d Nunc pia corda jubilent per festa hujus diei
paschalia.

¹ Vitiose liber hos versus post *janua* separat. Ante *surrexit* omisi *Christus*: quod mera est glossa, metroque repugnat.

² Liber, *sumus resuscitati*.

f Ut mereamur interesse Sanctæ Resurrectionis
gloriæ.

f O felix turba, cui patent regna³ eterna, Christi
munere reddita!

f Vere beata, cui angelica caterva ministrabit sine
metâ!

h Jam Christe, veniâ redemptis indultâ,

h Cum tu judicare veneris sæcula

f Desiderata da nobis gaudia in Sanctorum gloriâ.
Amen.

XXV.

IN FERIA V. POST PASCHA.

E MISSALI SARISBURIENSI.

DIC¹ nobis e terris² nova *a*
Cuncto mundo nuncians gaudia *a*

a Nostram rursus visitas patriam?

b Respondens placido vultu, clarâ dixit voce Alleluia.

b Angelus mihi de Christo indicavit pia miracula:

c Resurrexisse Dominum siderum cecinit voce lau-
dandâ.

c Mox ergo pennas volucris vacuas dirigens læta per
auras

³ Inserit liber *piis*, quod omisi.

¹ Et hæc sequentia, quamvis Paschalis, in *A* desinit.

² Libri plerique, sine sensu, *æthereis—visitans*.

d Rediit famulis, et dixit vacuatam legem veterem,
et novam regnare gratiam:

d Itaque plaudite famuli, voce clarâ: Christus hodie
redemit nos a morte dirâ.

e Pater Filium tradidit sævis;³ ut interimerent pro
salute nostrâ.

e Sponte subiit Filius mortem; ut redimeret nos
morte ab eternâ.

f Nunc requiem capere licet omnibus; et vitâ frui
perpetuâ.

f Nunc colite pariter mecum, famuli, celebri laude
Sanctum Pascha:

Christus est pax nostra.

XXVI.

IN DOMINICA SECUNDA POST PASCHA.

E MISSALI RATABONENSI.

REX Deus, Dei Agne, Leo Juda magne, *m*
a Cruce virtutum, mors peccati, vita iustitiæ, da
fructum jam ligni vitæ pro jussu scientiæ,
pro rapinâ¹ gloriæ.

³ Forsitan *servis* [Et ita se habet in ed. Paris. 1555].

¹ Alluditur ad S. Matth. xi. 12. 'Regnum cælorum vim patitur, et violentes rapiunt illud.'

- a* Cum tuus sanguis jus romphææ² restinxit flammeæ, Paradisi pandit ostium stirps obedientiæ, medicina gratiæ.
- b* Hæc dies celebris, pax est in terris, fulgor inferis, et lux superis: dies duplicis baptismi³ Legis et Evangelii.
- b* Pascha⁴ est hodie; dum vetus transit, novus surgit hæc dies Domini: gaude mens expers fermenti [et] plena panis azymi.
- c* Submersis hostibus, signatis postibus, assum Pascha nocte, domo unâ, jam cum lactucis ede⁵ agrestibus.
- c* Accinctis renibus, pellitis⁶ pedibus, cum baculo propera, et caput cum intestinis et pedibus vora.
- d* ⁷Hâc die nos lava, Christe, mundans hyssopo: fac

² Ita quoque Adamus:

Christi sanguis igneam
Hebetavit romphæam,
Amotâ custodiâ.

³ *Baptismi legis*: 'quia patres nostri omnes—in Moyse baptizati sunt in nube et in mari.' *Et Evangelii*: alluditur ad priscum ritum Catechumenos in Vigiliâ Paschæ baptizandi.

⁴ Liber, *Christus Pascha est hodie*: quod alicujus additamentum est, sensum detorquentis.

⁵ Exod. xij. 8. 'Et edent carnes nocte illâ assas igne, et azymos panes cum lactucis agrestibus.'

⁶ Exod. xij. 11. 'Sic autem comedetis illum: renes vestros accingetis, et calceamenta in pedibus habebitis, et comedetis festinanter; est enim Phase Domini.'

⁷ Ita versum difficillimum interpungo. *Mundans hyssopo*. Alluditur ad Exod. xij. 22, Psalm. lj. 7, et Hebr. ix. 19,

dignos hoc ministerio, mare siccans: Leviathan
perforans maxillam hamo armillâ.

d Calice nos inebria, sopi; suscita de torrente bibens
in viâ damna nostra; tu Pontifex Hostia tor-
cular calcans, tu una.

e O flos virginæ virgæ fragrans,

e Plena septemplici rore lampas,

f Vino, lacte, pulchrior specie,

f Rosæ rubor,⁸ lili candor,

g Quod te tantæ clementiæ consilio

g Microcosmi inclinaveras auxilio

h Ut miseris Princeps, Redemptor, esses, absque

h Peccati nævo gestans formulam peccati!

i Ergo consanguinee

i Servi⁹ Domine,

k Spe anastaseos primæ, ultimæ,

k Per jusjurandum semen Abrahæ,

l Firma et nos, Dux Athanatos, nunc tuo convi-
vificans

l Corpori, commortuos Adæ parenti veteri:

m Tu membris fortioribus jungens infirma:

m In te eterna des pascua, tu Pascha!

Mare siccans: quia hodie per Mare Rubrum transitur.
Leviathan genitivi esse casus crediderim, et *hamo, armillâ*,
apposite locata esse. Ad cap. xlv. 21. Job. alludit poeta,
ibique S. Gregorii interpretationem.

⁸ Liber, vitiose, *robur*.

⁹ Vel hic desunt duæ syllabæ, vel e versu superiori omit-
tendum est *Ergo*.

XXVII.

IN FESTO ASCENSIONIS.

E MISSALI SARISBURIENSI.¹

- R**EX omnipotens die hodiernâ, o
Mundo triumphali redempto potentiâ, a
a Victor ascendit cœlos unde descenderat.
b Nam quadraginta postquam surrexerat
b Diebus sacris, confirmans pectora
c Apostolorum, pacis cara relinquens² oscula,
c Quibus et dedit potestatem laxandi crimina,
d Et misit eos in omnem mundum baptisare
 animas,
d In Patris et Filii et Spiritus Sancti clementiâ,
e Et convescens præcepit eis ab Hierosolymâ³
e Ne abirent, sed expectarent promissa munera:
f Non post multos enim dies mittam vobis Spiritum
 Paraclitum in terrâ.
f Et eritis mihi testes in Hierusalem, Judæâ, sive
 Samariâ.
g Et cum hoc dixisset, videntibus illis, elevatus est:
 et nubes clara

¹ Habetur et in plerisque Gallicis:—et in Leodiensi.

² Leod. *commendans*.

³ Ita dedi pro *Hierosolymis*, contra omnium librorum fidem, ut in A desineret versus. In unam syllabam duæ primæ coalescunt.

g Suscepit illum ex eorum oculis, intuentibus illis
æthera.⁴

h Ecce steterunt amicti duo viri in veste albâ,⁵

h Juxta, dicentes: Quid admiramini cælorum⁶ alta?

i Jesus enim hic qui assumptus est a vobis ad
Patris dexteram,

i Ut ascendit, ita veniet; quærens talenti com-
missa lucra.

k O Deus cæli,⁷ maris, arvi, hominem quem creasti,
quem⁸ fraude subdolâ

k Hostis expulit Paradiso, et captivatum secum
traxit ad Tartara,

l Sanguine proprio quem redemisti, Deus,⁹

l Illum et revehis¹⁰ unde prius corruit,

m Paradisi gaudia:¹¹

n Judex cum veneris judicare sæcula,

n Da nobis, petimus,¹² sempiterna gaudia,

m In Sanctorum Patriâ:

o In quâ tibi canamus,¹³ Alleluia.

⁴ Pictaviens. *aera*.

⁵ Leod. *clarâ*.

⁶ Pict. *polorum*.

⁷ Pict. *maris, poli, arvi*. Leod. *mare, polum, arva*,
hominem qui creasti.

⁸ Omittit Pict.

⁹ Pict. *tuo*. Leod. *redemisti nos Deo*.

¹⁰ Pict. *provehens*.

¹¹ Pict. *gloriâ*. Leod. *in gaudia*.

¹² Leod. *quæsumus sempiternam requiem*.

¹³ Sarisb. *Cantemus omnes, Alleluia*.

XXVIII.

IN DIE SANCTA PENTECOSTES.

E MISSALI SARISBURIENSI.¹

- S**ANCTI Spiritus adsit nobis gratia,
 Quæ corda nostra sibi faciat habitacula, *a*
a Expulsis inde cunctis vitiis spiritalibus.
b Spiritus alme, illustrator omnium,
b Horridas nostræ mentis purga tenebras:
c Amator sancte sensatorum semper cogitatum,
c Infunde unctionem tuam clemens nostris sensibus.
d Tu purificator omnium flagitiorum Spiritus,
d Purifica nostri oculum interioris hominis,
e Ut videri supremus Genitor possit a nobis,
e Mundi cordis quem soli cernere possunt oculi.
f Prophetas tu inspirasti, ut præconia Christi præ-
 cinuissent inclyta.
f Apostolos confortasti, uti tropæum Christi per
 totum mundum veherent.
g Quando machinam per Verbum suum fecit Deus
 cæli, terræ, marium,

¹ Sequentia inter vulgatissimas est, et jam a Daniello data. Eam tamen rursus dedi, ne tantum festum in libro nostro prosâ careat. Scriptor ejus, ut vulgo creditur, Robertus erat, Rex Franciæ: qui et illius, *Veni Sancte Spiritus*, auctor est.

- g* Tu super aquas, fofurus eas, numen tuum expandisti, Spiritus.
- k* Tu animabus vivificandis aquas fœcundas:
- k* Tu aspirando das spiritales esse homines.
- i* Tu divisum per linguas mundum et ritus adunasti, Domine.
- i* Idolatras ad cultum Dei revocas, magistrorum optime.
- k* Ergo nos supplicantes tibi exaudi propitius, Sancte Spiritus,
- k* Sine quo preces omnes cassæ creduntur, et indignæ Dei auribus.
- l* Tu qui omnium sæculorum sanctos tui nominis docuisti instinctu amplectendo, Spiritus.
- l* Ipse hodie Apostolos Christi donans munere insolito et cunctis inaudito sæculis Hunc diem gloriosum fecisti.
-

XXIX.

IN FERIA SECUNDA POST
PENTECOSTEN.

E MISSALI LEODIENSI.

PLACATUS quæsumus preces nostras alme
Spiritus, audias,

a Corda faciens nostra digna tibi domata:¹

A sedibus nostræ mentis cunctas pellens noxas,
tetras fuga tenebras,

a Nostris sensibus tuam unctionem ministrans:

Nostra tu cuncta purifica animarum antra.

Tu discipulos hodie visitans cunctarum eis gentium
dederas effari linguas, atque proinde tua nar-
rare magnalia.

b Tu nostræ rubiginem auferas linguæ cunctam.
Alleluia.

¹ Liber, sine sensu, *dogmata*. Sed quum sexcenta occur-
rant exempla, in quibus Græcâ voce utuntur poetæ mediî ævi,
ut *Agie, elpis, anastasis*, vix dubitare possum quin emen-
datio nostra vera sit. Corda enim nostra *habitacula* sua
facit S.S. Habitacula autem poeta noster, ut doctrinam
suam ostenderet, *domata* vocat: quo in verbo cum hæsisset
aliquis, Græcæ linguæ imperitus, *dogmata* emendavit.

XXX.

IN FERIA QUARTA QUATUOR
TEMPORUM PENTECOSTES.

E MISSALI LEODIENSI.¹

AMOR Patris et Filii: veri splendor auxilii: totius
spes solatii:

O indeficiens piorum lux et præmium justorum:
sublevator perditorum.

Omnis fortitudinis ac omnis sanctitudinis,
Ac beatitudinis donator: omnis rectitudinis amator:

Omnipotens, propitius: omnitenens, innoxius.

Justius, carius, honestius,
Sanctius, fortius, potentius,

Quo nihil est potentius:² quo nihil est vel melius:
Illuminator cordium: per quem ad Patrem omnium
venitur, et ad Filium:

Fons ingenii, dator gaudii: medicina vitii, spiritus
consilii:

Humilis, docilis, et invariabilis;
Habilis, nobilis, et insuperabilis;

¹ Præclara Sequentia: quam tamen ita scripsit poeta, ut
Hymnum *Veni Creator* ante oculos haberet. Partim Not-
kerianis, partim Victorinis se assimilat.

² Forsitan *amantius*, vel simile quiddam.

..... promptus et amabilis:

Donum electum, dans intellectum, dans et affectum ;
diligens rectum ;

Patris ac Nati Spiritus, vivificans Paraclitus, divinæ
dextræ digitus ;

Sublimitas, jucunditas, et pietas et bonitas, humi-
litas et largitas,

Qui prout vult, quando vult, et ubi vult, quousque
vult, et quantum vult

Spirat et erudit, replet et erigit, ditat et instruit :
Spiritus scientiæ ad consolandum hodie Apostolis
donatur :

Et eis plenarie fons veræ sapientiæ per hunc ad-
ministratur. Alleluia.

XXXI.

IN FESTO SS. TRINITATIS.

E BREVIARIO PICTAVENSI.

PROFITENTES Unitatem¹
Veneremur Trinitatem

Pari reverentiâ :

Tres Personas asserentes

Personali differentes

A se differentiâ.

¹ Sequentia, tum doctrinæ gravitate, tum verborum disposi-
tione admirabilis, Adamum de S. Victore scriptorem habet.

Hæc dicuntur relative,
 Cum sint unum substantive,
 Non tria principia:
 Sive dicas tres vel tria
 Simplex tamen est usia,
 Non triplex essentia.

Simplex esse, simplex posse,
 Simplex velle, simplex nosse,
 Cuncta sunt simplicia:
 Non unius quam duarum
 Sive trium personarum
 Minor efficacia.

Pater, Proles, sacrum Flamen,
 Deus unus;—sed hi tamen
 Habent quædam propria:
 Una virtus, unum lumen,
 Unus splendor, unum numen,
 Hæc unum quod alia.

Patri Proles est æqualis:
 Nec hoc tollit personalis
 Amborum distinctio:
 Patri compar Filioque,
 Spiritualis ab utroque
 Procedit connexio.

Non humanâ ratione
 Capi possunt hæ Personæ,

Nec harum discretio :
 Non hic ordo temporalis,
 Non hic situs, aut localis
 Rerum circumscriptio.

Nil in Deo præter Deum :
 Nulla causa præter eum
 Qui creat causalia :
 Effectiva vel formalis
 Causa Deus et finalis,
 Sed nunquam materia.

Digne loqui de Personis
 Vim transcendit rationis,
 Excedit ingenia :
 Quid sit *gigni*, quid *processus*,
 Me nescire sum professus :
 Sed fide non dubiâ.

Qui sic credit, ne festinet,²
 Et a viâ non declinet
 Insolenter regiâ :³
 Servet fidem, firmet mores,
 Nec attendat ad errores
 Quos damnat Ecclesia.

Nos in fide gloriemur :
 Nos in unâ modulemur

² Alludit poeta ad Isai. xxviii. 16. 'Qui credit, ne festinet.'

³ Alluditor ad Num. xxj. 22.

Fidei constantiâ:
Trinæ læus Unitati,
Sic et simplæ Trinitati
Co-eterna gloria. Amen.

XXXII.

IN MISSA VOTIVA DE SS. TRINITATE.

E MISSALI XANTONENSI.

VOX clarescat, mens purgetur,
Homo totus emuletur:
Dulci voce conformetur
Pura conscientia:
Patri, Proli, jubilemus:
Pneuma Sanctum prædicemus;
Unam laudem tribus demus
Quos unit essentia.

Pater, creans, increatus,
Nascens, ab eterno natus,
Amor, ab his derivatus,
Sunt una substantia.
Tres personæ Trinitatis,
Unum esse Deitatis,
Sunt ejusdem majestatis,
Et idem per omnia.

Distinguuntur tres Personæ
 Quævis suâ notione:
 Non humanâ ratione
 Discernuntur talia:
 Pater, Proles, et Spiramen
 Opem ferant et juvamen
 Nobis reis, et levamen
 A peccati sarcinâ. Amen.

XXXIII.

IN FESTO CORPORIS CHRISTI.

E MISSALI ARGENTINENSI.

O PANIS dulcissime,¹
 O fidelis animæ
 Vitalis refectio!
 O Paschalis victimæ
 Agne mansuetissime,
 Legalis oblatio!
 Caro carens carie,²
 Quæ sub panis specie

¹ In optimâ prosâ, illius, quæ omnem laudem superat, *Veni Sancte Spiritus* rhythmum imitari voluit poeta.

² Tali paronomasiâ gaudent poetæ. Adamus: 'Sub securi stat securus.' 'Dum torretur, non terretur.' Anonymus quidam: 'Ter centies, ter millies, vale, immunde munde.'

Velaris divinitus,
Victu multifarie,
Recrea nos gratiæ
Septiformis Spiritus!

Sumentem, cum sumeris,
Quia non consumeris,
Eterne vivificas:
Nam reatum sceleris
Dono tanti muneris
Clementer purificas.

In te nos ut unias,
Et virtute munias,
Da te digne sumere,
Ut carnales furias
Propellens nos facias
Tecum pie vivere.

Sic refecti poculis
Sanguinis, et epulis
Tuæ carnis optimis,
Seculorum seculis
Epulemur sedulis
Invitati Azymis. Amen.

XXXIV.

IN FESTO QUINQUE VULNERUM
CHRISTI.

(QUOD CELEBRATUR FERIA SEXTA POST OCTAVAM CORPORIS
CHRISTI.)

E MISSALI MAGUNTINO.

LAUS sit Regi gloriæ,
Cujus rore gratiæ
Totus orbis irrigatur:
In cantum lætitiæ
Cœlestis militiæ
Cohors omnis concitatur.

Ob honorem Salvatoris
Vulnerum atque cruoris
Jubilet Ecclesia:
Ignis divini fervoris
Cor inflammet laudatoris
In magnificentiâ.

Mitis Agnus immolatur:
Pro captivo liber datur:
Stola Verbi purpuratur
In Crucis altario:

Paradisus reseratur:
 Nato stola prima datur:¹
 Annulatus calcitratur
 In Patris convivio.

Eia, Panis angelorum,
 In splendoribus Sanctorum,
 Summa copia bonorum:
 Ora vulnerum tuorum
 Pro commissis peccatorum
 Clament ante Patris forum.

Opprobriis saturatus,
 Flagellatus, lanceatus,
 [Elevatus,] vulneratus
 In Crucis patibulo:
 Diris spinis coronatus,
 Inter nequam deputatus,
 Potu felleo cibatus,
 Locatus in tumulo.

Auctor vitæ, non invite
 Pateris, sed ut sopitæ
 Sint ad te viæ fellitæ
 Sub queis proles moritur:

¹ S. Luc. xvi. 22. 'Dixit autem Pater ad servos suos:
 Cito proferte stolam primam, et induite illum, et date
 anulum in manum ejus, et calceamenta in pedibus ejus.'

Te surgente, fit repente
 Lux in tenebris jacente:²
 Sol coruscans, te fulgente,
 Desperatis oritur.

In hoc festo te laudantes,
 Tuis plagis hymnisanes,
 Deum verum adorantes,
 Pio vultu respice:
 Per hoc mare navigantes,
 Duc ad portum remigantes,
 Zelo te desiderantes;
 Nec redemptos despice. Amen.

 XXXV.

DE VENERATIONE B. MARLÆ VIRGINIS.

A PENTECOSTE USQUE AD ADVENTUM DOMINI.

E MISSALI SALZBURGENSI.

A LMA Redemptoris¹ Mater,
 Quem de cœlo misit Pater
 Propter salutem gentium,

² Vel *jacenti* scripsit poeta, vel latet ulcus.

¹ Ex notissimâ Antiphonâ initium petivit scriptor: 'Alma Redemptoris Mater, quæ pervia cœli,' &c.

Tibi dicat mundus Ave;
 Quia mundum tollens a vœ²
 Mutasti vocem flentium.

Sonet vox jucunditatis,
 Quia tempus est æstatis:
 Imber recens abiit:³
 Jam vineæ floruerunt;
 Flores odorem dederunt;
 Jam enim hyems transiit.

Novitate partus casti,
 Virgo, cuncta renovasti
 Dum paris clauso cardine:
 Stupet usus et natura,
 Quum tu paris, Virgo pura,
 Contra morem foeminæ.

Ave Virgo gignens florem,
 Cujus mirantur odorem
 Cœlum, tellus, maria:

² Sic quoque Sequentia in Concept. B. V. M.

Triste fuit in Evâ vœ,
 Sed ex *Evâ* format *Ave*,
 Versâ vice sed non prave,
 Intus ferens in conclave
 Verbum bonum et süave, &c.

³ Alluditur ad Cant. ii. 11: 'Jam enim hyems transiit: nubes recessit et abiit,' &c.

Partus tuus singularis,
Purum pure pura paris
Genitorem filia.

Audi, Mater pietatis,
Nos gementes pro peccatis:
Et a malis nos tuere:
Ne damnemur cum impiis
In eternis suppliciis :
Peccatorum miserere. Amen.

II.

SEQUENTIÆ

DE SANCTIS.

SEQUENTLÆ DE SANCTIS.

XXXVI.

IN OCTAVA S. ANDREÆ.¹

E MISSALI ANDEGAVENSI.

EXULTEMUS et lætemur,
Et Andreæ delectemur

Laudibus Apostoli:
Hujus fidem, dogma, mores,
Et pro Christo tot labores
Digne decet recoli.

Hic ad lucem Petrum duxit,
Cui primum lux illuxit
Johannis indicio:
Secus mare Galilææ
Petri simul et Andreæ
Sequitur electio.

Ambo prius piscatores
Verbi fiunt assertores,
Et formæ justitiæ:

¹ Prosa Adamum de S. Victore auctorem habet.

Rete laxant in capturam,
Vigilemque gerunt curam
Nascentis Ecclesiæ.

A fratre dividitur,
Et in partes mittitur
Andreas Achæiæ:
In Andrææ retia
Cadit, Dei gratiâ,
Magna pars provinciæ.

Fide, vitâ, verbo, signis,
Doctor pius et insignis
Cor informat populi:
Ut Egeas² comperit
Quid Andreas egerit,
Iræ surgunt stimuli.

Mens secreta, mens virilis,
Cujus patris vita vilis
Viget patientiâ:
Blandimentis aut tormentis
Non enervat robur mentis
Judicis insania.

² 'Post Patras Achaïæ profectus, et in eâ urbe plurimis ad veritatem Evangelicam perductis, Ægeam proconsulem, prædicationi Evangelicæ resistentem, liberrime increpavit, quod Christum Deum non agnosceret.'—Brev. Bened.

Crucem videns præparari,
Suo gestit conformari
Magistro discipulus :
Mors pro morte solvitur,
Et Crucis appetitur
Triumphalis titulus.

In cruce vixit biduum
Victurus in perpetuum :
Nec vult, volente populo,
Deponi de patibulo.

Horâ fere dimidiâ,
Luce perfusus nimiâ,
Cum luce, cum lætitiâ,
Pergit ad lucis atria.

O Andrea gloriose,
Cujus preces preciosæ,
Cujus mortis luminosæ
Dulcis est memoria ;
Ab hâc valle lachrymarum
Nos ad illud lumen clarum,
Pie pastor animarum,
Tuâ transfer gratiâ. Amen.

XXXVII.

IN CONCEPTIONE B. MARLÆ VIRGINIS.

EX MISSALI MS. WOLFENBÜTTELENSI.¹

POTESTATE, non naturâ,
 Fit Creator creatura,
 Reparetur ut factura
 Factoris in gloriâ:
 Prædicatus per prophetas,
 Quem non capit locus, ætas,
 Nostræ sortis intrat metas,
 Non relinquens propria.
 Castitatis in timorem
 Plasma gignit plasmatorem:
 Virgo parit Amatorem:
 Lactat Patrem filia.
 Argumentum genituræ
 Hujus nescit vis naturæ;
 Suæ legis fracto jure,
 Stupet depotentia.
 Cælum terris inclinatur:
 Homo Deus adunatur:
 Adunato famulatur
 Cælestis familia.

¹ Præclarissima Sequentia: quæ nisi fallor, Adamianum quam maxime sapit ingenium.

Rex Sacerdos consecratur,
 Generalis quod monstratur
 Cum pax terris nunciatur
 Et in cælis gloria.
 Clausæ² quæris modum rei?
 Causa prior omnes rei:
 Deinde justum velle Dei:
 Sed conditum gratiâ.
 O quam dulce condimentum,
 Nobis imitans³ pigmentum,
 Cum aceto fel cruentum
 Degustante Messiâ!
 O salubre sacramentum,
 Hic nos ponas in jumentum,
 Plagis nostris dans unguentum
 Ille de Samariâ.
 Rex Salomon erigitur:
 Dei Templum construitur;
 Quoniam concipitur
 Per quem datur gratia.
 O quam felix Conceptio
 Per quam venit Redemptio;
 Cum Virgo Dei Filio
 Præparavit uterum.

² Totum versum ex conjecturâ restitui. Sic enim se habet in MS. *Clausam quæris modum rei Causam prius omnes rei Modo justum velle Dei Seu conditum gratiâ.*

³ Inserit MS. *in.*

Ille alter Helisæus
 Reputatus⁴ homo reus,
 Suscitavit Homo Deus
 Sunamitis puerum.
 Hic est Gigas currens fortis
 Qui, destructâ lege mortis,
 Ad amœna primæ sortis
 Ovem fert in humerum.
 Vincit, regnat, Deus Homo:
 Trahens orto lapsum pomo:
 Cælo tractus gaudet homo
 Denum complens numerum.⁵
 Nos igitur jubilemus,
 [Et] conceptum celebremus;
 Voce, votis, exclamemus,
 Ave Sancta Maria!
 Patris Mater sola matrum,
 Ora Patrem, jube Natum,
 Ut⁶ inducat adoptatum
 Plenæ paci gloriâ:
 Quo refecti jussu Dei
 Cantemus Alleluia. Amen.

⁴ Liber, *reputatur*—*suscitatus*.

⁵ Alluditur ad notissimam de denis denariis parabolam. Novem enim Angelorum ordinibus jam decima additur drachma, redempta sc. humanitas.

⁶ Ita dedi pro *nos*.

XXXVIII.

IN FESTO S. STEPHANI.

E MISSALI LEODIENSI.

UNUS amor et una concordia: una est et
charitas.¹ *a*

a Unum Deum amat dilectio una: singularis cha-
ritas.

b Tantum ea, quæ nectit unitas, servat charitas.

b Quæ dissipant lis et discordia, fugat charitas.

c Martyria et eleemosynas, angelorum hominumque
linguas, præstat charitas.

c Manent tria; fides, spes, charitas; major horum
extat co-æterna Deo charitas.

d Ut Christus nostram vellet gestare formam suasit
charitas:

d Ut cœli claram Stephanus intret aulam facit cha-
ritas.

e O Domine! o quem fecit nostra petere ima,
insita tibi charitas!

Cum de S. Stephano oret Ecclesia: 'Da nobis, quæsumus, Domine, imitari quod colimus, ut discamus etiam inimicos diligere, quia ejus natalitia celebramus, qui novit etiam pro persecutoribus orare D. N. J. C. F. T.,' haud inopportune de charitate disserit poeta, ex Cap. xiii. Ep. i. ad Corinth. haud pauca mutuatus.

e O Stephane! o quem dedit celsa scandere æthra,
impensa tibi charitas!

f Credit cuncta, suffert universa, atque sustinet
cuncta charitas.

f Non est vana, non ambitiosa; non quærit sua
lucra charitas.

g Et ipsa est flamma,² lampas, ignis, carbo, charitas.

g Est Pater, est Patris doxa, Flamen sacrum charitas.
Monas trinas est charitas.

XXXIX.

IN FESTO S. JOHANNIS EVANGELISTÆ.

E MISSALI TORNACENSI.

TRINITATEM¹ reserat aquila summus
Evangelista:
Felix sedes gratiæ
Summum Regem gloriæ
Videns mentis acie
Non repulsâ.

² Omisi *et* metri gratiâ.

¹ Ad normam carminis Bernardiani *Lætabundus* confecti sunt primi decem versus hujus carminis: quamvis in voce *Evangelista* prima syllaba redundet. Carmen e Notkeriano et Victorino mixtum est.

Johannem deificat,
 Angelis pacificat,
 Spiritus quem induat
 Cœli summâ.
 Aquam vivam sitientis
 Hic est potus recumbentis
 Supra pectus Domini:
 Hic apparet miris signis:
 Hic expugnat vires ignis
 Et ferventis olei.
 Mirantur, nimiâ tormenti sævitiâ,
 Quod Martyr quis fiat et pœnas non sentiat.
 O Martyr, O Virgo, O custos Virginis per
 quam mundo gaudia;
 In quo sunt, per quem sunt, ex quo sunt,²
 omnia, per te det suffragia.
 O dilecte præ ceteris,
 Christo a quo diligeris
 Interpellans et exorans
 Nos ei concilia:
 Tu qui rivus, duc ad fontem:
 Tu qui lapis, duc ad montem:
 Præsta sponsum ad videndum
 Tu qui totus gratia.
 Sponso laus per secula.

² Verba *ex quo sunt*, addidi, tum metro postulante: (respondent enim τῷ *O custos*;) tum quia sic melius S. Scripturam, (quod plane auctor voluit) referunt. Rom. xj. 36.

XL.

IN FESTO S. THOMÆ CANTUARIENSIS.

E MISSALI TORNACENSI.

LAUREATA novo Thomâ,
 Sicut Petro suo Roma,
 Gaude Cantuaria:
 Imo tota sit devota,
 Pia laudum solvens vota,
 Militans Ecclesia!

Thomas iste dum tuetur
 Legem Dei, promeretur
 Iram Regis Angliæ:
 Ergo pulsus urbe cedit,
 Et transcurso mari credit
 Sese Regi Franciæ.

Qui gratanter et condigne,
 Tam devote quam benigne
 Sicut patrem visitat:
 Ibi, velut novus tiro,
 Thomas in fervore miro¹
 Regi regum militat.

¹ Ita quoque Gervasius Cicestrensis :

‘Noctis ei requies, somnus expers moræ,
 Haustâ somni specie, preces mox in ore;

Tandem pace reformatâ,
 Pace dolis palliatâ,
 Regressus ad propria,
 Jura servans Deo servit:
 Inde sævit et protervit
 Hostis arte variâ.

Nunc ut vulpes fraudulenta,
 Nunc ut tigris violenta,
 Tentat omnes aditus:
 Nunc minatur, nunc blanditur;
 Ille nihil emollitur,
 Idem manens penitus.

Rex compertus non terreri
 Virum assertorem veri,
 Nec frangi propositum,
 Oves armat in pastorem,
 Cohortatus in cruorem
 Cohortem satellitum.

Fletu fessis oculis, genibus labore,
 Auxit hæc præludia ludo graviore.'

Tum disciplinis quibus usus est beatissimus Martyr enar-
 ratis, hæc addit :

'Reindutus splendidis, hoc exornans onus,
 Talis suos latuit, vere latro bonus :
 Jugis dum his institit annus fit octonus :
 Raro interstitium, raro rigor pronus.'

Ergo nequam parricidæ,
 Tam infandi quam infidi,
 Libertatis ut patronum
 Tollant et usurpent thronum,
 Ruunt in Ecclesiam ;
 Præsul orans in secreto
 Palam prodit hoste spreto,
 Nec turbatur quies mentis
 Turbæ metu sævientis,
 Sed procedit obviam.

Sancti caput sacerdotis,
 Exoptatum mille votis
 Sanctæ matris gremio,
 Ferrum bibit, cruor manat,
 Et ibidem cæcum sanat,
 In tumultu medio.

Quid loquamur quæ sequuntur?
 Per se satis eloquuntur
 Ubique miracula:
 Demon cedit; mors obedit:
 Desperatis salus redit;
 Lepræ fugit macula.

Angulose Rex Anglorum,
 Regem nescis Angelorum
 Universa singulorum
 Ponderantem merita ?

Quisque metit id quod serit;
 Impunitum nihil erit:
 Nec capillus ullus perit:
 Nedum ipsa capita.

Cleri gemma, clare Thoma,
 Motus nostræ carnis doma
 Precis efficaciâ;
 Ut in Christo verâ vite,
 Radicati, veræ vitæ
 Capiamus præmia. Amen.

XLI.

IN FESTO S. THOMÆ CANTUARIENSIS.

E MISSALI SARISBURIENSI.

SOLEMNE canticum hodie resonet in terrâ, *a*
 Ad palmam Martyris exultet superum caterva. *a*
b Quid facis, turba jucunda? gratulare cum superâ.
b Jubilet mens lætabunda: psallat Christo vox
 libera.

c Colebat festa Dominica¹ devota Cantuaria:
c Instaurat jussa tyrannica turbulenta militia.
d Diræ leges et mandata insolenter sunt prolata:

¹ *i. e.* festa Nativitatis Domini.

- d* Loca Christo consecrata prophanavit vis armata:
e Sed Christi sic in vestigio stabant Thomæ pedes
 recti, ut nequirent inde flecti.
e In sui Regis obsequio arbitratus lucrum mori
 caput offert percussori.
 Gaude,² Thoma, de cujus victoriâ ortus Christi
 cumulantur gloriâ.
f Martyris declaratur gloria crebra per indicia.
f Curantur per ejus suffragia languidorum millia.
 Trucidatur flos pastorum
 Inter sanctuaria:
 Nec diei, nec locorum,
 Obstat reverentia.
 Stella maris quæ lætaris
 Te lactasse Filium ;
 Hunc precamur assequamur
 Ut Thomæ consortium,
 Ejus prece gloriosâ. Amen.

² Rubrica Sarisb.: 'Iste sequens versus ter dicatur.'
 Ideoque responsorio caret.

XLII.

IN FESTO SANCTI ERHARDI.

(D. VIII JANUAR.)

E MISSALI RATISBONENSI.

- A** LLELUIA Christo decantet omnis lingua:
 Quia bonus, quia in eternum misericordia ejus.
 Qui, Deus, Homo factus est, homines deos facere
 dum destinat.
- a* In quorum numero est deorum præsul sanctus
 Erhardus, Deo dilectus,
- a* Qui, carne nobilis, castus corde, pulcher formâ,
 dives mundi substantiâ,
- b* Patrem, matrem, fratres, sorores, domum, agros,
 totum linquens sæculum,
- b* Crucem suam tollens est Christum pauperem
 secutus pauper spiritu:
- c* Carnis suæ vendens tunicam, spiritus¹ emit gla-
 dium,
- c* Quo accinctus ambit pervigil Salomonis² veri lec-
 tulum.

¹ Alluditur ad notissimam illam Patrum explicationem, quæ verba Dominica (Luc. xxij. 36.) de carne et spiritu intelligunt.

² Necessitate proprii nominis coactus, unâ syllabâ metrum excedit versus. Alluditur ad Cant. iii. 7, 'En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel, omnes tenentes gladios.'

d O quanta dignitas famuli in conspectu Domini !

d Quod signum Christus potentiâ servus fecit
gratiâ.

e Oculos cæci nati aperit manus Christi, inauditum
sæculis ante transactis.

e Hoc noster et Erhardus, fortiter honoratus, sig-
num in Otiliâ dat cæcâ natâ:

f Non tamen imperans illam videre, sed impe-
trans:

f Par in miraculo : impar miraculi Domino.

g Qui solus habere noluit quæ sua sunt solius, suis
subdivisit,

g Cum ipsi in ipso opera faciunt quod et ipse, horum
et majora,

h Per quem cæcos illuminans, dæmones quoque
fugans,

h Christo tuo nos committe, præsul clemens
Erharde.

i In se sibi lux est eterna :

i In te sibi laus est eterna :

i In se nobis vita eterna.

XLIII.

IN FESTO BEATISSIMÆ AGNETIS V. M.

E MISSALI MAGUNTINO.

LAUS sit Regi gloriæ,
 Cujus formam gratiæ
 Solis splendor obstupescit:¹
 In hortos ecclesiæ
 Lilia colligere
 Tanquam Sponsus dum processit,
 Ecce Agnes invenitur,
 Et inventa colligitur ;
 Lilium de lilio.
 Annulo cujus munitur,²
 Et in sponsam eligitur
 Regi, Regis Filio.
 Cujus fervens in amore
 Spernit mundum cum decore :
 Blandimentis nec tormentis
 Emollita judicis ;

¹ In sequentiâ, optimâ sane et elegantissimâ, ubique ad ipsissima S. Martyris verba respexit poeta. 'Cujus pulchritudinem,' dixit, 'sol et luna mirantur, ipsi soli servo fidem.'

² 'Annulo,' inquit S. Agnes, 'fidei subarrhavit me, et immensis monilibus circumdedit me.'

Cumque mentis in fervore
 Sponsum quærit sponsæ more,
 Spoliata vestimentis
 Densis latet capillis.³

Tunc inductâ lupanari,
 Cellula fulget solari
 Splendore, lucis copiâ:
 Ab Angelo consolari
 Meruit, atque velari
 Cyclade auro contextâ.⁴

Illic Virgo ne tangatur
 Impudicus suffocatur:
 Pro quo Agnes dum precatur
 Reviviscit juvenis.
 Per quem Christus dum laudatur,
 Plebs huic furens indignatur:
 Agnen magam protestatur,
 Tradens hanc⁵ incendiis.

³ Sic quoque de S. Eulaliâ Prudentius:
 Crinis odor et in jugulos
 Fluxerat, involitans humeris,
 Quo pudibunda pudicitia,
 Virgineusque lateret honos,
 Tegmine verticis opposito.

⁴ 'Induit me,' inquit sanctissima Martyr, 'cyclade auro contextâ.'

⁵ Melius dixisset, *Tradendam*.

Sed ignis obstupens cedit,
 Nec Agnam⁶ nec lanam lædit,
 Ejus roris et pudoris
 Non ferens potentiam.
 Cujus guttur ensi⁷ cedit
 Vitaque morti succedit;
 Ecce videt quod cupivit⁸
 Per Sponsi præsentiam.

Ergo postquam triumphabat⁹
 Virgo Martyr sic intrabat
 Sui Sponsi thalamum:
 Apud quem nunc intercedat
 Ut nobis cæli concedat
 Intrare palatium. Amen.¹⁰

⁶ Liber. *Et Agnem: nec flamma lædit.* Al. *Nec Agnem nec lanam lædit.* Adelphius: Ignis non lædit virginem nec indumentum ejus. Levi mutatione, *Agnam* dedi. Tum *lana* optime dicitur; quod verbum, sine hâc levi paronomasiâ, satis durum est.

⁷ Mag. *ensis.*

⁸ Mag. *concupivit.*

⁹ Ex correctione dedi. Libri: *sic triumphat Virgo Martyr gaudens intrat &c.*

¹⁰ Hanc sequentiam inter illas quas narrativas vocare possumus secundum meo judicio locum occupat, illi cedens soli *Vox sonora nostri chori*, quæ ~~lxviii~~ *viii*. nostræ est collectionis. xci. Quæ tamen vix versum habet, cum tertio istius prosæ versu comparandum.

XLIV.

IN CONVERSIONE D. PAULI.¹

E MISSALI SARISBURIENSI.

SOLEMNITAS Sancti Pauli devote est recollenda, *a*

c Quem Dominus tantâ ditavit gratiâ

a Ut doctor gentium ab omni vocaretur Ecclesiâ.

a Agnus de lupo: de persecutore Evangelista.

b Mutata sunt opera: mutatur et onoma: Paulus nominatur, qui Saulus ante dictus fuerat.

b Instigatus furiâ dirum virus efflabat: strage sævisimâ membra Christi sæviens torquebat.

Lux ætherea quem circumfulgens visu privat,

c Spiritualem sed ei visum donat:

d Colaphizat eum, ne superbiat:

d Sternit eum, sed mentem relevat:

e Dejectum increpat,

e Increpans emendat:

Fidei doctrinam commendat,

f Defensorem ecclesiæ ordinat

f Impugnator qui prius extiterat.

¹ Sequentia, magis pondere verborum, quam virtute poeticâ, commendanda.

- e* *Secreta mystica*
e *Credenti revelat*
i *Quæ homini loqui non licebat;*
g *Prius synagoga quem educaverat,*
g *Postmodum lætatur Mater Ecclesia.*
h *Mysteria*
h *Quæ noverat*
î *Per totum iens orbem prædicat.*
c *Venit Romam: Deum unum annunciat.*
c *Nero resistit, quod colebat idola.*
l *Morte dirâ*
l *Illum necat.*
m *Mundo exemptum² mittit ad astra.*
f *Quo nos Deus miserando perducatur*
m *Adjutos prece Pauli sanctâ. Alleluia.*

² Ed. 1555 *exemplum*.

XLV.

IN CONVERSIONE D. PAULI.

SEQUENTIA PETRI ABAELARDI.

TUBA Domini, Paule, maxima,
 De cælestibus dans tonitrua,
 Hostes dissipans, cives aggrega.

Doctor gentium es præcipuus,
 Vas in poculum factus omnibus,
 Sapientiæ plenum haustibus.

Mane Benjamin prædam rapuit,
 Escas vespere largas dividit,
 Vitæ ferculis mundum reficit.

Ut rhinoceros est indomitus,
 Quem ad aratrum ligans Dominus,
 Glebas vallium frangit protinus.

Nunc nequitiae laudat villicum,
 Quem prudentiâ dicit præditum,
 Ac pro filiis lucis providum.

Perpes gloria Regi perpeti,
 Exercituum Christo Principi,
 Patri pariter et Spiritui.

XLVI.

IN CONVERSIONE D. PAULI.

E MISSALI ANDEGAVENSI.¹

CORDE, voce, pulsa cœlos,
 Triumphale pange melos,
 Gentium Ecclesia!
 Paulus, Doctor gentium,
 Consummavit stadium,
 Triumphans in gloriâ.

Hic Benjamin adolescens,
 Lupus rapax, prædâ vescens,
 Hostis est fidelium:
 Mane lupus, sed ovis vespere,
 Post tenebras lucente sidere
 Docet Evangelium.

Hic mortis viam arripit,
 Quem vitæ via corripit,
 Dum Damascum graditur.
 Spirat minas; sed jam cedit;
 Sed prostratus jam obedit;
 Sed jam vinctus ducitur.

¹ Adami de S. Victore sequentia. At, quod v. 5. docet, pro commemoratione beati Apostoli, d. 30 Jun. scripta est, quamvis festo Conversionis, ut principali, jam annexa.

Ad Ananiam mittitur:
 Lupus ad ovem trahitur;
 Mens resedit effera :²
 Fontis subit sacramentum:
 Mutat virus in pigmentum
 Unda salutifera.

Vas sacratum, vas divinum,
 Vas, propinans dulce vinum
 Doctrinalis gratiæ,
 Synagogas circuit,
 Christi fidem astruit
 Prophetarum serie.

Verbum Crucis protestatur;
 Causâ Crucis cruciatur;
 Mille modis moritur.
 Sed perstat vivax hostia;
 Et invictâ constantiâ
 Omnis pœna vincitur.

Segregatus³ docet gentes,
 Mundi vincit sapientes
 Dei sapientiâ:

² Liber, *offera*.

³ Alluditur ad Act. xiii. 2. 'Dixit illis Spiritus Sanctus:
 Segregate mihi Saulum et Barnabam in opus, ad quod
 assumpsi eos.'

Raptus in cœlum tertium,
Videt Patrem et Filium,
In unâ substantiâ

Roma potens et docta Græcia
Præbent⁴ colla, discunt mysteria:
Fides Christi proficit:
Crux triumphat; Nero sævit:
Quo docente fides crevit
Paulum ense conficit.

Sic exutus carnis molem
Paulus videt verum Solem,
Patris Unigenitum:
Lumen videt in lumine;
Cujus vitemus numine
Gehennalem gemitum. Amen.

⁴ Liber, *præbet, discit.*

XLVII.

IN FESTO S. IGNATII,¹ EP. M.

D. I. FEB.

E MISSALI MAGUNTINO.

IN hoc festo corde præsto
 Exultemus, laudes demus
 Domino per omnia.
 Gens amore, pio more,
 Vult laudare, celebrare,
 Festiva solemnia.

Non indigne sed benigne
 Nunc laudaris et amaris
 O Martyr sanctissime:
 Ad tortores sæviore
 Accessisti cum vicisti
 Tormenta fortissime.

Cum Trajani malesani²
 Deos vanos et prophanos
 Judicas tu despici,
 In amore ferviore
 Christi vere vis manere
 Et te pœnis subjici.

¹ Prosa inter rudiores deputanda: quam tamen ob miram
 rythmi rationem dare volui.

² Liber perperam, *mali sani*.

Urit ira tua [dira]
 O Trajane inhumane,
 Proprio ex vitio,
 Sanctum Christi, cum jussisti
 Flagellari, cruciari
 Nimio supplicio.

Hic ligatus, catenatus,
 Ductus dure sævo jure
 Romam stricto habitu:
 Igne læsus, ferro cæsus,
 Fame, siti, tortus; miti
 Te fovente spiritu.

Trucidaris, sed lætaris
 In agone, passione
 Christi certans nomine:
 Vulneraris, confricaris
 Sale spei, dicens, mei³
 Miserere, Domine.

Jugulatus, feris datus,
 Morti cedis, et obedis
 Christi evangelio:
 Christum tutus es secutus:
⁴Passus martem bonam partem
 Acquisisti prælio.

³ Liber *miserere mei*.

⁴ Liber, *Passus mortem bonam acquisisti prælio*.

[Jam] signati tui fati
 Preciosi, luminosi,
 Dulcis est memoria.
 Nos natantes, fluctantes
 In hoc mundo furibundo
 Duc quo gaudes gloriâ. Amen.

 XLVIII.

IN PURIFICATIONE B. M. V.

 E MISSALI PARIENSI.¹

A VE, Mater Jesu Christi,
 Quæ de cælo concepisti,
 Non carnis commercio:
 A contactu viri pura
 Concepisti, paritura
 Gaudium cum gaudio.

Peperisti medicinam,
 Non carnalem, sed divinam
 Pereunti sæculo ;
 Totus erat in languore,
 Totus mundus in dolore,
 Totus in periculo.

¹ E quo tamen eam non desumpsi, qui in Parnasso Mariano solum viderim.

Mundi languor, error ejus,
Quo dolore nihil pejus
Nihil tam pestiferum:
Hostis totum possidebat,
Quia totum diffluebat
Per abrupta scelerum.

Nondum semen venerat,
Quod nobis promiserat
Deus ab initio:
Semen ex muliere,
Sine carnis opere,
Sine matris vitio.
Mulier eligitur,
Cujus serpens nititur
Pungere calcaneum:
Sed fortis et sapiens,
Hosti non consentiens
Præcavit aculeum.

Caput anguis hæc contrivit,
Cujus carni cöunivit
Se Majestas Filii:
Sexus ante fragilis,
Sexus seductibilis,
Vires frangit impii.

Ave, Virgo gloriosa,
Plus obryzo pretiosa,

Fragrans super lilia :
 Tibi cedit laus herbarum,
 Florum decor et gemmarum,
 Libanique gloria.

O Maria, maris stella,
 Pro conservis² interpella
 Jugi prece Filium :
 Quia jugis est assultus,
 Jugis noster est singultus,
 Et jure suspirium.

Te preces, te suspiria,
 Te nostri tangant gemitus :
 Tu virtutis potentiâ
 Nequam refrena spiritus.
 Ne carnis nos lubricitas
 Resolvat hic in vitia:
 Nec mundi fallat vanitas,
 Christi juvante gratiâ. Amen.

² Vix, credo, in sequentiis ejusdem ævi hoc titulo B. V. alias appellatam inveneris.

XLIX.

IN FESTO PURIFICATIONIS B. V. M.

E BREVIARIO REDONENSI.¹

LUX advenit veneranda,
 Lux in choris jubilanda
 Luminosis² cordibus :
 Hujus læta lux diei
 Festum refert Matris Dei,
 Dedicandum laudibus.

Vox exultet modulata ;
 Mens resultet medullata ;
 Ne sit laus inutilis ;
 Sic laus Deo decantetur,
 Ut in eo collaudetur
 Mater ejus nobilis.

Gloriosa dignitate ;
 Viscerosa pietate ;
 Compunctiva nomine :
 Cum honore matronali,
 Cum pudore virginali,
 Nitet cæli cardine.

¹ Et hæc sequentia Adamum habet auctorem.

² Plane ad lumina in ecclesiis circumvehi solita, et candelarum benedictionem, alluditur.

Rubus quondam exardebat,
Et hunc ardor non urebat,
Nec virorem nocuit :
Sic ardore spiritali,
Non a tactu conjugali,
Virgo Deum genuit.

Hæc est ille fons signatus ;
Hortus clausus, fœcundatus,
Virtutum seminibus :
Hæc est illa porta clausa,
Quam latente Deus causâ
Clauserat hominibus.

Hæc est vellus tractans rorem ;
Plenum ager dans odorem
Cunctis terræ finibus :
Hæc est virga ferens florem,
Terra suum salvatorem
Germinans fidelibus.

Hæc est dicta per exemplum,
Mons, castellum, aula, templum,
Thalamus et civitas :
Sic eidem aliorum
Assignetur electorum
Nominis sublimitas.

Cujus preces, vitia,
Cujus nomen, tristia,

Cujus odor, lilia,
Cujus vincunt labia
Favum in dulcedine :
Super vinum sapida,
Super nivem candida,
Super rosam roscida,
Super lunam lucida
Veri solis lumine.

Imperatrix supernorum,
Superatrix infernorum,
Eligenda via cæli,
Retinenda spe fideli,
Separatos a te longe,
Revocatos ad te junge
Tuorum allegio :
Mater bona quam rogamus,
Nobis dona quod optamus :
Nec sic spernas peccatores,
Ut non cernas peccatores:³
Reos sibi diffidentes,
Tuos tibi confidentes,
Tuo siste Filio. Amen.

³ Forsan *petitores* dedit poeta.

L.

IN FESTO PURIFICATIONIS B. V. M.

E MISSALI VETERI ROMANO.¹

ALMA Virgo Christum Regen.
 Enixa secundum legem,
 Purgari non renuit;
 Non astricta paret legi,
 Circumciso Christo Regi,
 Conformari voluit.

Verus hodie Rex Salem,
 In templo Hierusalem
 A parente sistitur,
 Par turturum sive bini
 Pulli pro quo columbini
 Dati sunt ut legitur.

Senex verum videns lumen,
 Susceptum in ulnis Numen,
 Benedicens jubilat:
 Devote psallentes ei,
 Salvete salutare Dei,
 Quod ubique rutilat. Amen.

¹ Ex Parnasso Mariano.

LI.

IN FESTO SANCTÆ DOROTHEÆ, V. M.

(D. VI. FEB.)

EX MISSALI TRAJECTENSI.

HORTUM Regis gloriæ
Celebris memoriæ

Es ingressa Dorothea:

Bene tecum agitur:

Jesus tibi loquitur;

Veni, veni, sponsa mea.

Ei fidem conservasti

Cui sponsam te probasti

Virginali corpore:

Amor Christi te allexit,

Ad cœlestia provexit

Eternalis tempore.

Tempus tetrum¹ ut amantis,

In agone decertantis

Demonstratur, si cernatur

Dorothea nobilis:

¹ MS. nec cum sensu nec cum metro convenienter, *te tuum*.
Si *tetrum* recte se habet, eo sensu capiatur, ut significet,—
Temporis pœnis atrocissimi, et quod ab amante solâ ferri
posset, exemplum habemus, si, &c.

Ad tribunal ducebaris,
 Sed nec minis terrebaris;
 Sponso mundo, rubicundo,²
 Permanens immobilis.

Diatessaron es digna,
 Justa, prudens, et benigna
 Virgo fortis viribus:
 O quam fortiter vicisti,
 Memor Sponsi tui Christi,
 Florida virtutibus !

Rosas tres et poma tria
 Impetrasti mox in Viâ,
 Quæ misisti, ut dixisti,
 Dubio Scholastico:
 Ob hoc ille admiratus,
 Et se credere testatus,
 Captivatur, decollatur,
 Signo tam mirifico.

Unde prius multa passus,
 Tormentatus et non lassus,
 Sed invictus est addictus
 Ungulis atrociter.

² Cant. v. 10. 'Dilectus meus candidus et rubicundus electus ex millibus.'

Tu,³ Beata, præcessisti:
 Mirabilia gessisti;
 Nam in poenâ, ut amoenâ,
 Stabas immobiliter.

En! te homo decollavit,
 Atque Deus coronavit
 Angelorum gloriâ.
 Apud quem nunc intercede,
 Ne sint mentes nostræ foedæ
 Peccatorum scoriâ. Amen.

LII.

IN FESTO S. CUNEGUNDIS.¹

D. III. MART.

E MISSALI SALZBURGENSI.

JUBILEMUS Deo Trino,
 Qui jam fine vespertino
 Visitavit sæculum:
 Nos e Throno visitavit,
 Mundi throno dum locavit
 Virginalè speculum.

³ MS. *Tunc*, quod ferri potest.

¹ Editio Miss. Salzburgensis, quâ usi sumus, anni est 1515, impressa Venetiis, per Petrum Liechenstein. Ea sequentiam

Vis naturæ subjugatur,
 Dum Regina conjugatur
 Virgo Regi Virgini :²
 Virgo manet hæc et ille:
 Nam carnales sunt scintillæ
 Clasæ manu Domini.

Flamma carnis est sopita:
 Fama tamen est mentita
 Fictâ stupri³ fabulâ:
 Sed cor flammæ non accendunt:
 Ergo pedes non offendunt
 Vomerum piacula.

Fit purgata famæ nota:
 Virgo sancta solvit vota
 Templum Deo fabricans.
 Rachel tandem fit ex Lyâ,
 Et ex Marthâ fit Maria,
 Se cum mundo abdicans.

in die S. Cunegundis non habet, sed tractum: quippe qui infra Septuagesimam necesse est cadat. At Marcus Hansizius in Germaniâ suâ Sacrà, tom. ii. p. 1031. prosam sequentem, quam longe pulcherrimam appellat, in Edit. 1519, exstare testatur.

² Liber, imperite, *Virginum*.

³ Forsitan dedit poeta *stuprum*.

Throno demum summi cœli

Huic Mariæ seu Racheli

Thronus suus ponitur:

Ibi procul a procellâ,

Sponsum sponsa, solem stella,

Agnum agna⁴ sequitur.

Super cœlos exaltatur:

Terris tandem delegatur:

Ut in terris agnoscatur

Virgo plena gratiâ:

Ista fidem signa plura

Mirâ probat conjecturâ:

Locus non est a naturâ,

Sed est a potentiâ.

Cæcis visu destitutis,

Claudis gressu, voce mutis,

Medicinam fert salutis

Virginale lilium ;

Surdis natis dat auditum:

Pedum solvit compeditum:

Cunctis morbis expeditum

Porrigit auxilium.

O Regina, de sentinâ,

De ruinâ, de pruinâ

⁴ Liber, sine sensu idoneo, *Agnus agnum*.

Criminum nos erue :
 De profundis ex his undis
 Cunegundis nos jucundis
 Atriis constitue. Amen.

LIII.

IN FESTO S. MARLÆ EGYPTIACÆ.

(D. IX. APRILIS.)

E MISSALI LEODIENSI.

EX Egypto Pharaonis
 In amplexu¹ Salomonis
 Nostri clausit filia :
 Ex abjectâ fit electa,
 Ex rugosâ fit formosa,
 Ex lebete phiala.²

Stella maris hanc illuxit,
 Ad dilectum quam conduxit,
 Pacis nectens fœdera :
 Matre Dei mediante,
 Peccatrici Christo dante,
 Sunt dimissa scelera.

¹ Hoc corrupte legitur. Forsitan *In amplexum Salomonis, Nostra venit filia.*

² Ita S. Odo, de S. Mariâ Magd.: 'Post fluxæ carnis scandala, Fit ex lebete phiala.'

Vitam ducens hanc carnalem
 Pervenit in Hierusalem,
 Nuptura pacifico:
 Sic excluso adultero
 Maritatur Sponso vero
 Ornatu mirifico.

Dei templum introire
 Dum laborat, mox redire
 Necdum digna cogitur:
 Ad cor suum revertitur,
 Fletu culpa submergitur,
 Fletu culpa tegitur.

Locus desertus quæritur,
 Leviathan conteritur,
 Mundus, caro, vincitur:
 Domus Patris postponitur,³
 Vultus mentis componitur,
 Decor carnis spernitur.

Lætare filia Thanis
 Tuis ornata tympanis;
 Lauda quondam sterilis.
 Laude plaude casta munda,
 Virtutum prole fæcunda:
 Vitis meri fertilis.

³ Forsan *præponitur*.

Te dilexit noster risus:⁴
 Umbilicus est præcisus⁵
 Carnis continentiâ:
 Aquis lotam, pulchram totam,
 Te salivit, te condivit
 Sponsi sapientia.

Septem pannis involuta,
 Intus tota delibuta
 Oleo lætitiæ:
 Cocco rubens caritatis,⁶
 Cincta bysso castitatis,
 Zonâ pudicitiae.

Huic jacinto calcearis,
 Dum superna contemplaris
 Mutatis affectibus:
 Vestiris discoloribus:
 Cubile vernat floribus:
 Fragrat aromatibus.

⁴ Id est, *Isaac* verus, sc. D. N. Adamum imitatur poeta:
 ‘Puer, nostri forma risus, Pro quo vervex est occisus, Vitæ
 signat gaudium.’

⁵ Alluditur ad Ezek. xvj. 4: ‘Et quando nata es, in die
 ortus tui non est præcisus umbilicus tuus, et aquâ non es
 lota in salutem, nec sale salita, nec involuta pannis.’

⁶ Ezek. xvj. 10: ‘Et vestivi te discoloribus, et calceavi te
 ianthino et cinxi te bysso, et indui te subtilibus.’

O Maria gaude quia
 Decoravit et amavit
 Sic te Christi gratia:
 Memor semper peccatorum,
 Et cunctorum populorum
 Plaude nunc in gloriâ. Amen.

LIV.

IN INVENTIONE S. CRUCIS.

E MISSALI PRAGENSI.

QUADRIFORME Crucis signum,
 Triumphali plausu dignum,
 Prosequamur laudibus:
 Vota Deo persolvamus,
 Dulce lignum opponamus
 Inimici fraudibus.

In hoc ligno gloriari
 Nos oportet, et mirari
 Ejus circumstantias:
 Crucis enim quadratura
 Sacri cultus sub figurâ
 Gerit observantias.

Quo sub ritu forma prima
 Charitatis expressiva

Latitudo ponitur :
 Consequenter longitudo,
 Quâ signatur sanctitudo
 Perseverans, colitur.

Pars sublimis representat
 Quod in caelis nobis restat
 Certa repromissio :
 In profundo quod non vides,
 Ne præsumat tanta fides;
 Cessit inquisitio.

Ista Crucis Sacramenta¹
 Comprehendit mens intenta,
 Vitæ propugnacula:
 Hujus Ligni per virtutem
 Nos perducatur ad salutem
 Agnus sine maculâ. Amen.

¹ Sic quoque Adamus :

‘Non hæc nova Sacramenta :
 Nec recenter hæc inventa
 Crucis est religio.’

LV.

IN VISITATIONE B. V. M.

E MISSALI SARISBURIENSI.

CELEBREMUS in hâc die
 Festum domus Zachariæ
 Laudibus lætitiæ,
 Contemplemur ibi gestum:
 Ut de gesto fiat festum,
 Jam domus Ecclesiæ.

Thema jam solemnitatis,
 Copiosæ caritatis,
 Gratia recolitur.
 Quâ Elizabeth beata,
 Senectute fœcundata,
 Suscepisse sentitur.

Orbis totus gratuletur:
 Toto corde veneretur¹
 Dulcis visitatio.
 Compassivi cordis benignitas,
 Excessivi status humilitas,
 Sacra consolatio.

¹ Aut *veneretur* passive capiendum est, aut *celebretur*, vel simile quid, legendum.

In introitu Mariæ,
 Plenam matrem prophetiæ
 Spiritus illuminat :
 Confortata, genitum
 Roborata, debitum
 Felix parens terminat.

Ergo Festi hanc auctricem,
 Lauda Dei genetricem,
 Syon ex præcordiis.
 Quidquid dicas de benignâ,
 Minus est a laude dignâ,
 Debitis præconiis.

Visitatrix in montanis,
 Visitatrix in his² planis,
 Sis matris Ecclesiæ :
 Medicina Christiana,³
 Quod non valet vis humana
 Fiat dono gratiæ.

² Ecclesiæ situm Sarisburiensis manifeste innuit poeta.

³ Adamum de S. Cruce imitatur :

‘Medicina Christiana
 Serva sanos, ægros sana :
 Quod non valet vis humana
 Tuo fiat numine.’

Benedicta mulierum,
 Sidus maris, lumen verum,
 Mœstum consolare clerum,
 Populum irradia.
 Benedicto ventris tui
 Fructu dona nobis frui:
 Sicque simus semper sui,
 In perenni gloriâ. Amen.

LVI.

IN FESTO VISITATIONIS.

E MISSALI NOVIOMENSI.¹

DEUM Jesu Christi Patrem,
 Et Mariam ejus matrem,
 Læta nunc Ecclesia
 Festâ laude veneratur:
 Dum Joannis matri datur
 Mariæ præsentia.

Ab excelso Trinitatis,
 Verba defert novitatis
 Paranympus Gabriel:

¹ Ex Parnasso Mariano.

Verbo paret veritatis,
 Virgo, jubar claritatis,
 Concipit Emmanuel.

Grandis rem miraculi,
 Nobilis² spectaculi,
 Videt³ declarari,
 Cælis qui sublimior,
 Inde fit humilior,
 Vadit famulari.

Prægnans lege non humanâ,
 Virgo surgens in montana
 Festinanter abiit:
 Et in domum Zachariæ
 Præcursoris matrem pie
 Salutans introiit.

Dum Maria salutare
 Verbum dedit, exultare
 Cœpit infans nimium:
 Lumen adhuc occultatum,
 Reverenter incarnatum,
 Verbum Patris omnium.

O quam pium fert amorem,
 Omnem superans decorem,
 Virginis præsentia!

² Liber, *nobilisque*.

³ Liber, *video*.

Sese matres amplexantur:
Per salutes revelantur
Salutis mysteria.

Ex medullis animæ
Canticum lætitiæ
Cecinit Maria:
Exultavit spiritus:
Exaltatur Dominus,
Dulci melodiâ.

Laudes ergo⁴ mirificæ
Mariæ permagnificæ
Vox amœna:
Psallat ejus præconia,
Laudans petat suffragia,
Plebs egena.

Et tu cæli regione,
Virgo Prolis Mater bonæ,
Clementer expostula,
In conspectu summi Regis,
Professores suæ legis
Regnare per sæcula. Amen.

⁴ Forsitan *promat*.

LVII.

IN VISITATIONE B. M. VIRGINIS.

E MISSALI ARGENTINENSI.¹

A VE, verbi Dei parens,
 Virginum humilitas:
 Ave, omni nævo carens,
 Humilis virginitas.

Gaude, quæ sic gravidaris
 Nec gravaris, Filio:
 Gaude, quæ sic oneraris
 Onere gratissimo.

Salve, Jesse stirpe orta,
 Virgula frugifera;
 Salve, clausa Templi porta,
 Soli Deo pervia.

Plaude, vellus Gedeonis,
 Rore madens pneumatis:
 Plaude pellis Salomonis,
 Pulchrior præ ceteris.

¹ Cum peculiari ritu bis in anno celebraret Festum hocce Ecclesia Maguntina, sequentia hæc in eâ Ecclesiâ priori Visitationis Festo erat propria.

Vale, Jacob micans stella,
Et illustrans maria:
Vale, consignata cella,
Rubus in vi flammeâ.

Euge, sole quæ amicta,
Solem gignis stellula:
Euge, quæ es² praelecta,
Scala cæli fulgida.

Pange, Aurora consurgens
Luce novi sideris:
Pange arca, trina ferens
Charismata miseris.

Eja, magnificet tua
Jesum Christum anima;
Eja, tecum ut laudemus,
Ora dulcis Maria. Amen.

² Dedi *quæ es* pro *sis*, quod habet Liber.

LVIII.

INFRA OCTAVAM VISITATIONIS.

E MISSALI PRAGENSI.

DECET hujus cunctis horis
 Festi voce dulcioris
 Facere memoriam:
 Nec indignum sed benignum
 Voce, corde, dare signum
 In Mariæ gloriam.

Innovemus mente sanâ
 Quod mater petit montana
 Salutare gravidam:
 Paranymphe comitata,
 Fuerat quo salutata
 Senem mulcet pavidam.

Rem miratur: sed matrona,—
 Unde, inquit, tanta dona
 Mihi dantur hodie?
 Ad me quod veniret illa
 Mater Dei et ancilla
 Sceptrum tenens gloriæ.

Gaudet clausus suâ matre:
 Sentit Natum sine Patre:
 Agnum Dei prædicat:
 Erit magnus infans rite:
 Regem cœli, Agnum vitæ
 Clausus plausu indicat.

Nequit senex immorari;
 Rapit manus manu pari,
 Et nimis celeriter:
 Exultabat modo miro:
 Circumplexat hanc in gyro
 Salutando dulciter.

Clamat senex voce clarâ:
 Amplexata tot præclara
 Insignita Deo cara
 Voce pandit uberi.
 Salve inter mulieres:
 Te respexit cœli hæres;
 Meruisti quod videres
 Casti fructum uteri.

Illa sed repudiavit:
 Laudem Deo assignavit:
 Quando supplex exoravit
 Detexens Magnificat.

Clemens Virgo atque pia,
 Tu nos fove, O Maria:
 Partus namque tuus nos¹ quia
 Solas spes vivificat. Amen.

LIX.

IN FESTO S. ANNÆ.

E MISSALI WOLFENBÜTTELENSI MS.

NARDUS spirat in odorem,
 Et spinetum profert florem,
 Sed flos fructus dat honorem
 Regis in accubitu:
 Salus redit ex Judæâ
 Quâ sanatur Idumæa:
 Ex Egypto fert trophæa
 Israel in exitu.

Holofernem Judith stravit,
 Anna quando generavit
 Natam, quæ se præparavit
 Deo habitaculum.

¹ Manifeste latet ulcus. Forsan legendum:
 Partus namque tui quia Sola spes vivificat.?

Cœli cohors Annam laudet,
 Nam in cœlo Anna gaudet,
 Et rogare bene audet
 Natam et Nepotulum.

Non avertit aurem nata;
 Sed et Matris ad precata
 Jesus dona profert grata,
 Ut de nobis cogitet;
 Ergo, Anna, huc accede:
 Roga natam, nec recede
 Donec Nepos nos a sede
 Suâ sanctâ visitet. Amen.

 LX.

IN FESTO S. ANNÆ.

E MISSALI ARGENTINENSI.

EXULTET Ecclesia
 Pro assumptâ filiâ
 Regis ad palatium:
 Annæ sublimatio
 Nostra exultatio
 Nostrum est convivium.
 Regni tenet solium,
 Diadema regium,
 Per Mariæ Filium.

K 2

Præsentatur hodie
 Anna Regi gloriæ,
 Cum hymnis et laudibus.
 Hæc Mariam peperit,
 Per quam Christus aperit
 Sinum pœnitentibus.
 Felix Anna, ex te manna
 Mundo datur, quo pascatur
 In deserto populus.
 Hoc dulcore, hoc sapore,
 Sustentatur, procreatur
 Ex mannâ vermiculus.
 Vermem istum dico Christum:¹
 Nobis datum, exaltatum
 In crucis patibulo.
 Fit unguentum vulneratis,
 Condimentum tribulatis,
 Salvat a periculo.
 Manna cœli, manna terræ,
 Cura, stude, nos transferre
 Ad lactis, mellis patriam,
 Ad Paradisi curiam.

¹ Alluditur, et forsân nimis audacter, ad Exod. xvi. 20.
 Simili modo Hymnus sequioris ævi:

Festiva Regis purpura,
 Quam rudis manus finxit,
 Calonis est lacernula:
 Non cocci vermîs tinxit:
 Qui dixit, Ego Vermis sum,
 Cruore tinxit coccinum.

Mater Dei Genetricis,
 Mater nostræ salvatricis,²
 Per te præsens familia
 Tecum regnet in gloriâ.
 Nos commenda Trinitati;
 Fac ut Verbi Incarnati
 Servis suis atque tuis
 Detur benedictio:
 Fac ut nostra symphonia
 Et in Regno et in Viâ
 Sit Maria, melodia,
 Carmen, jubilatio:
 Laus Mariæ Filio. Amen.

LXI.

IN FESTO S. MARTHÆ.

(D. XXIX. JUL.)

E MISSALI XANTONENSI.

FULGET dies hæc præclara,
 In quâ Martha Deo cara
 Triumphat in gloriâ:
 Mole carnis est erepta
 Angelosque est adepta
 Polorum in patriâ.

² Vide quæ in Præf. de his et similibus annotavimus.

Gaudent chori Angelorum,
 Atque turmæ Beatorum,
 Et phalanges populorum,
 Polus, tellus, maria:
 Nam die hâc coronatur,
 Stolâ Vitæ adornatur,
 Ante Regem decoratur
 Martha poli curiâ.

Hæc est Martha quæ cibavit .
 Regem cœli et potavit,
 Diligenter¹ focillavit
 Sacrâ lare propriâ:
 Christum pavit, mundi decus,
 Quo pascuntur homo, pecus,
 Ales, piscis, æger, cæcus,
 Et poli familia.

Regem cœlis celsiorem,
 Orco et profundiore,
 Ponto, terrâ, ampliorem
 Exceptit sub tegmine:
 Hunc quidquid concipi polo
 Comprehendi aut in solo,
 Quique cuncta tenet palmo
 Sola clausit fœmina.

¹ Liber, *diligentem*.

Marthæ erat soror pia,
 Nuncupatur quæ Maria,
 Quibus nobis patet via
 Ad eterna gaudia.
 Stans ad pedes Salvatoris
 Hæc Maria lege moris
 Ejus audit verba oris
 Et Martha parat prandia.

Martha nobis² corporalem,
 Et Maria spiritalem
 Monstrat vitam, quâ ad Patrem
 Incedamus Messiæ:
 Qui egenos nutrierunt,
 Et propria qui liquerunt,
 Martha, Maria fuerunt
 In sedibus gloriæ.

Prece Marthæ vis Domini
 Resuscitavit Lazarum;
 Reddendo³ flamen corpori
 Expoliavit Tartarum.
 Torrens antro hic Lazarus,
 Quatriduanus foetidus,

² Sic sæpissime veteres :

‘Martha fuit miseris : fuit ex pietate Maria :
 Pars obiit Marthæ ; superest pars magna Mariæ.’

³ Liber, *Reddendus*.

Molem signat peccaminum
Quadrifidam peccantium.
O quanta mysteria !
O motæ miseria !
Prava cogitatio,
Inanis locutio,
Mala operatio,
Sedula transgressio :
Hæc est mola quadrifida,
Quam scindit pœnitentia.
Suscita nos a vitiis
Christe, qui Marthæ meritis
Resuscitasti foetidum
A binâ nece Lazarum.
O Martha, vera hospita,
Pro nobis Christum rogita
Quo vivamus in gratiâ,
In perenni lætitiâ.
Amen dicant omnia.

LXII.

IN FESTO S. MARTHÆ CHRISTI
HOSPITÆ.

E MISSALI SALZBURGENSI.

MUNDI decor, mundi forma,
 Quâ vivendi datur norma
 In vitâ sollicitâ,
 Ad hæc festa tam sacrata
 Nos invitat Christo grata,
 Justa Dei Hospita.

Regem regum quem portavit
 Virgo Mater, quem lactavit
 Propriis uberibus,
 Totis hunc humanitatis
 Recolendæ pietatis
 Excepit visceribus.

Hujus Deo servientis,
 Hujus mentis tam ferventis
 Circa ministerium,
 Vim¹ amoris honoremus,
 Jesu domus præparemus
 Et cordis hospitium.

¹ Liber, satis ineleganter, *amoris vim*.

In laboris actione
 Mens in contemplatione
 Requiescat dulciter :
 Ut administrans sedentem
 Satagensque ministrantem
 Adjuvet fideliter.

Sic sit amor cum labore,
 Quod se labor cum amore
 Mutuo respiciant,
 Tanquam soror cum sorore,
 Hic ne major cum minore
 In Viâ deficiant.

Ad superna dum suspirat,
 Illa frequens hic perquirat
 Quæ sint necessaria.
 Dum laudatur pars sedentis,
 Num ad opus satagentis
 Reprobatur alia ?

Ejus adeo accepta
 Cura Deo, ut adepta
 Sit felici munere,
 Ipsius se sepulturæ
 Hospitali quodam jure
 Quod dignetur jungere.

Hospes suâ in hospitâ
 Tam in morte quam in vitâ
 Præsens esse voluit:
 Ostenditque quanta² talis
 Virtus exstat hospitalis,
 Quæ quantum promeruit !

Summi Regis bonitatem,
 Jesu Christi pietatem,
 Curemus expetere:
 Post præsentis finem vitæ
 Dulce, mite, quo VENITE
 Nobis velit dicere.

Invocemus sanctitatem,
 Imploremus charitatem
 Charæ Christi Hospitæ :
 Tandem cursu nos profecto
 Inoffensos³ pede recto
 Expeditæ semitæ,
 Ad se ducat et perducat
 Marthâ duce, verâ luce
 Luminoso limite. Amen.

² Liber, *quanta qualis talis*.

³ Ita dedi pro *inoffenso*.

LXIII.

IN FESTO S. OLAVI.

D. XXIX. JUL.

E MISSALI NIDROSIENSI.

LUX illuxit lætabunda,
 Lux illustris, lux jucunda,
 Lux digna præconio:
 In solempne gaudium
 Prorumpat fidelium
 Sincera devotio.

Gloriosus hodie
 Christi Martyr gloriæ
 Sublimatur solio:
 Pro eternis brevia
 Commutavit gaudia
 Felici commercio.

Insignis martyris insignis gloria
 Dulcis est gaudii dulcis materia;
 Insiste canticis, mater Ecclesia,
 Celesti júbilo tange celestia.

Inter curas absolutus
 Rex Olavus constitutus
 In regni fastigio,

Suspirabat in eterna,
Pervolabat in superna,
Mentis desiderio.

Christi tractus in odore,
Christi languens in amore,
Vires sumens ex languore,
Corde, votis, factis, ore,
Quem amabat coluit.

Hic nec minis nec timore
Mortis fractus, nec labore,
Idolorum ab errore
Multo quidem cum sudore
Gentem suam eruit.

Tulit ab impiâ gente ludibria,
Minas et odia, poenas, exilia;
Sed mente stabili
Mirâ constantiâ devicit omnia;
Felix felicia migrans ad gaudia
Cum palmâ nobili.

Ante diem passionis
Ad instantis vim agonis
Animatus visionis
Divinæ solatio,
Quod amabat prægustavit;
Prægustatum plus optavit:
Plus optatum vindicavit
Illustri Martyrio.

Rex et Martyr triumphalis,
 Tutor noster specialis,
 Tua proles spiritalis
 Sit ab hujus mundi malis,
 Te tuente, libera:
 Quos infestat vis carnalis,
 Corruptela generalis,
 Pestis potens et letalis,
 Nos sub tuis tutos alis
 Tua salvet dextera. Amen

 LXIV.

DE S. OLAVO.

(IN FERIIS QUARTIS.)

E MISSALI NIDROSIENSI.

POSTQUAM calix Babylonis
 Illudentis fel draconis
 Ebullivit penitus,
 Olla fervit aquilonis
 Oleo devotionis
 Per Olavum cœlitus.

Fert olivæ florem avis,
 Requiescit Noe navis
 Montibus Armeniæ:

Cum Olavo fiat süavis
Spirans nardus, cœli clavis
 Applicat Norvegiæ.

Rex Olave, qui regium
Nomen habens egregium
 Uctionis;
Cujus nomen est oleum,
Effusum per aculeum
 Passionis;

Rex Olave nos exaudi,
Assistentes tuæ laudi
 Omni quartâ feriâ:
Quia tui tunc agonis
Et felicitatis passionis
 Colitur memoria.

Christi Martyr hanc cohortem,
Pro quâ subiisti mortem,
 Junge cœli civibus:
Delictorum nos a fæce
Tuâ purga sanctâ prece,
 Cunctis et a sordibus. Amen.

•

LXV.

IN FESTO S. PETRI AD VINCULA.

E BREVIARIO TORNACENSIS.

GAUDE, Roma, caput mundi,
 Primus Pastor in secundi
 Laudetur victoriâ :
 Totus orbis hilarescat,
 Et virtutis ardor crescat
 Ex Petri memoriâ.

Petrus sacri fax amoris,
 Lux doctrinæ, sal dulcoris,
 Petrus mons justitiæ:
 Petrus fons est salvatoris,
 Lignum fructus et odoris,
 Lignum carens carie.

Et quid Petro dices dignum?
 Nullum Christi videns signum
 Primo sub admonitu,
 Fugit rete, fugit ratem,
 Necdum plene veritatem
 Contemplatus spiritu.

Auro carens et argento
 Coruscat miraculis:
 A nervorum sub momento
 Claudum solvit vinculis:
 Paralyti¹ dissolutus
 Eneas erigitur:
 Petrum præsens Dei nutus²
 Ad votum persequitur.

Petrus vitam dat Tabithæ,
 Juvenemque³ reddit vitæ
 Potestate liberâ:
 Pede premit fluctus maris:
 Et nutantem salutaris
 Petrum regit dextera.

Factâ Christi quæstione,
 Brevi claudit sub sermone
 Fidem necessariam:
 Hunc⁴ Personam dicit unam;
 Sed nec tacet opportunam
 Naturæ distantiam.

Quod negando ter peccavit,
 Simplex amor expiavit,

¹ Narbon. inepte, *Paradisi*.

² Clichtov. *Virtus*.

³ Clichtov.: 'Ex S. Scripturâ non habetur, quantum meminim: sed ex aliquâ aliâ historiâ quæ me latet.' Sed forsitan vox *juvenem* ad Tabitham referenda est.

⁴ Narbon. *Hanc*.

Et trina confessio:

Angelus a carcere

Petrum solvit libere

Destinatum gladio.

Umbrâ sanat hic languentes:

Sanat membra, sanat mentes:

Morbos reddit impotentes

Medici potentia:

Petrum Simon Magus odit :

Magum Simon Petrus prodit:

Plebem monet et custodit

A Magi versutiâ.

Hic, a petrâ Petrus⁵ dictus,

In conflictu stat invictus

Licet jugis sit conflictus

Et gravis congressio;

Dum volare Magus quærit

Totus ruens totus perit,

Quem divina digne ferit

Et condemnat ultio.

Nero frendet furibundus:⁶

Nero plangit impium:

Nero, cujus ægre mundus

Ferebat imperium.

Ergo Petro crux paratur

A ministris scelerum:

⁵ Narbon. *Christo*.

⁶ Clichtov. *fremit*.

Crucifigi se testatur
 In hâc Christus⁷ iterum.

Petro sunt oves creditæ,
 Clavesque Regni traditæ:
 Petri præit sententia,
 Ligans et solvens omnia.
 Pastoris nostri meritis,
 Et prece salutiferâ,
 Nos a peccati debitis,
 Eterne Pastor, libera. Amen.

LXVI.

IN FESTO TRANSFIGURATIONIS.

E MISSALI LEODIENSI.

LÆTETUR hodie matris Ecclesiæ sancta
 devotio:

Anniversaria reduxit gaudia Transfiguratio.

Superna visio in supercilio montis apparuit:
 Deus in homine, verum in lumine Lumen res-
 plenduit.

⁷ Liber, *Petrus*: Sed sine dubio respexit poeta ad notis-
 simam historiam de Christo, Romam ineunte, quærentique
 Apostolo, 'Domine, quo vadis?' respondente, 'Vado, ut in
 Româ iterum crucifigat.' [Ita quoque Narbon. et Clichtov.]
 Sequentia Adami de S. Victore est.

Adest præ oculis tribus discipulis Verbi divinitas ;
Illustrat sæcula, remotâ nebulâ, solaris claritas.

Quorum in gloriâ, quorum præsentia, testis assistitur ;
Unus a dexterâ, alter ab alterâ parte conspicitur.

Petrus præ gaudio rupto silentio, visis miraculis,
Cum pie desipit, sermonem incipit de tabernaculis.

Cum Petrus loquitur, clara demittitur nubes in
medium :

De nubis medio Pater pro Filio dat testimonium.

Ad tam insolitum de nube sonitum cadunt
discipuli :

Virtus illabitur : sermo subtrahitur : caligant oculi.

Accessit protinus ad servos Dominus ut eos tan-
geret :

Statim restituit : silere monuit : donec resurgeret.

Solem justitiæ viderunt hodie mortales oculi ;
Splendoris gratia designat gloriam futuri sæculi.

Exit visibilis ille mirabilis sol in splendoribus :
Quem carnis trabea velabat antea nostris obtutibus.

Cujus clementia suâ nos gratiâ sanctis associet :
Ejusque facies, quâ fulget hæc dies,¹ eternum satiet.

Amen.

¹ Liber *in* ; quod metri gratiâ omisi.

LXVII.

IN TRANSCURSIONE DOMINI.

E MISSALI SALZBURGENSI.

SPECIOSUS formâ præ natis hominum Jesus,
Vultum desiderant cujus Angeli deifluum
intueri, *a*

a Pro nobis exinanitus, in formâ servi Rex humili-
atus,

b Hodie formæ pandit divinæ lucem inaccessam
per lucem symbolicam

b In monte transfiguratus celso: verus ipse mons¹
montium excelsior cælo.

c Vultu soli, veste par nivi: qualem soli tres cerne-
bant deividi.²

c Caro, sanguis,³ non revelavit: sed Pater cælestis,
cujus vox edixit:

¹ Alluditur ad Dan. ii. 35: 'Lapis autem, qui percusserat statuam, factus est mons magnus, et implevit omnem terram.' Ita quoque ad Completorium in Die Pentecostes, Breviar. Sarisburiense: 'Panis, Flos, Vitis, *Mons*, Janua, Petra, Lapisque.' Sequentia quam jamdudum dedimus: 'Tu qui lapis, duc ad montem.'

² Ita ex conjecturâ pro *deifici* dedi. [Idque postea in Miss. Ratisbon. inveni.]

³ Alluditur ad S. Matth. xvi. 17: 'Beatus es, Simon Bar-Jona: quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cælis est.'

- d* Hic est Natus mihi dilectus, toti mundo audiendus :
- d* Hunc docentem semper audite ; soli omnes obaudite.
- e* O vere nimium beati, hujus secreti consci,
- e* Tu, Petre, Jacobe, Joannes : ex electis electi tres !
- f* Mirabile secretum est vobis revelatum ; quos nubes obumbravit, Pater edocuit.
- f* Nubes hæc non terrorem, sed gratiæ dat rorem : non fumo subobscura, sed lucivoma.
- g* O summum⁴ gratiæ ! vobis condignum, Boanerge !
- g* Tu, claviger, carne dormis : sed⁵ impiger⁶ corde.
- h* In hunc montem conscendite post tres istos, de tribus quique tomis terræ,⁷
- h* Nunc homo supra hominem exstat Jesus⁸ mons mundis corde perspicuus,
- i* Majestatis in Paternæ regnans celsitudine,
- i* Ut Möyses et prophetæ cecinere consone.
Tu nos post te, Rex Jesu, trahe. Amen.

⁴ Ratisbon. *O somnum gratiæ, nobis condignum Boanerie !*

⁵ Cant. v. 2. 'Ego dormio, et cor meum vigilat.'

⁶ Forsitan post impiger inserendum est *es* : ut metrum constet.

⁷ Liber, *thomis*. Eo sensu utitur (vel potius abutitur) poeta verbo, ut pro *partibus* capiatur.

⁸ Ratisbon. *Johannes*.

LXVIII.

IN TRANSFIGURATIONE DOMINI.

E MISSALI TORNACENSI.

DE parente summo natum
 Sed a Patre non creatum,
 Verbum in principio
 Cum Parente Deus unus,
 Quod nullius extat munus,
 Sed erat ex proprio :

Verbum inquam istud, Deus,
 Ne periret homo reus,
 Servi formam induit :
 Factâ novâ creaturâ,
 Sic humana servans jura,
 Quod Deum non exiit.

In se duo sic univit,
 Digniorem quod vestivit,
 Non corruptit, fragilis :
 Neque major se minorem
 Consumeat : sed honorem
 Augebat passibilis.

Vera manet sic utraque,
 Non ut vinum mixtum aquæ

Corrupt commixtio :
 Sed ut servet in se vera,
 Non commixta sed sincera,
 Quæ conjungit unio.

Salutare tantæ rei
 Documentum, Verbi Dei
 Fit Transfiguratio :
 In quâ nobis revelatur
 Quod humani tegebatur
 Corporis sub pallio.

Candor vestis, splendor lucis,
 Pro peccato carnem Crucis
 Affixam supplicio,
 Gloriosam jam effectam
 Designabat et evectam
 Verbi privilegio.

Atque Christum¹ vox fidelis,
 Non de terris sed de cælis,
 Dei vocans Filium,
 Formâ nostrâ parvitatîs,²
 Obumbratæ Deitatis
 Præbet testimonium.

¹ Liber, *Christi*.

² Liber, *parvitatîs*.

In Personâ unâ Christi
 Ecce Deum cognovisti,
 Virginis et Filium :
 Unam tamen sic concedas,
 Quod Naturas duas credas,
 Jus servantem proprium.

Hic est lapis quem³ rejectum
 A Judæis, sed electum
 Nunc in caput anguli,
 Deitatis in splendore,
 Imo vestis in decore,
 Viderunt discipuli.

A prophetis prædicatum
 Cognoverunt transformatum
 Inter animalia :⁴
 Quæ Propheta prædicavit,
 Verbi Dei cum expavit
 In carne magnalia.

³ Liber, *quæ dejectum*. Respicit poeta carmen Adamianum :

‘ Reprobatus et abjectus
 Lapis iste, nunc electus,
 In trophæum stat erectus
 Et in caput anguli.’

⁴ Notissimum est, illam Vulgatæ Scripturæ lectionem, ‘ in medio duorum animalium innotescas,’ quam diversissime a scriptoribus mediæ ævi capi. Hi ad bovem et asinum in stabulo, illi ad latrones in crucibus, isti ad duo Testamenta, retulerunt. Poeta noster ad Moysen et Heliam referre prætulit.

Tuâ frui visione,
 Præparari^s nos coronæ,
 Non indignos annue,
 Sed hæredes nos ascribas,
 In Jordane qui præibas
 Nos quondam per Josue. Amen.

LXIX.

IN FESTO TRANSFIGURATIONIS.

E MISSALI¹ TRAJECTENSI.

LAUDES Deo dicat per omnia
 Voce jubilâ Mater nostra Ecclesia,
 Pro elapsâ cœlitus
 Ad nos voce divinitus
 Magnificâ gloriâ.
 Hic est meus Filius,
 In quo mihi sum placidus :
 Ipsi semper gloria.
 Audientes itaque
 Percussi sunt vertice
 Ab hâc luce cœlicâ.

^s Liber *præparati*.

¹ Sequentiam sane rudiorem et barbarismis scatentem scripsit vir, theologus potius, quam poeta. Sed ne hæc quidem pio quodam affectu caret.

Dum cadit in facies
Pertimescit acies
 Hæc plebs Apostolica.
Donec eos tetigit
Jesus Christus, et ait
Metu jam deposito²
Nulla sit angustia.
Levaverunt oculos
Non videntes aliquos
Præter quem et antea :
Quisquis vidit talia ?
Petrus tractat quod affectat :
Ipsi clamat quem cor amat
 Jesum super omnia.
Extat bonum nos hic esse :
Faciamus indefesse
 Tria tabernacula :
Tibi unum, Jesu Domine :
Faciamus iis simile,
 Möysi cum Heliâ
Nos delectat commorari,
Votis semper famulari
 In hâc luce coelicâ.
Hæc ne mundo intimetis
Rogo gesta quæ videtis
 Donec Filius Hominis

² Melius quidem scribere poterat, *Formidine depositâ*
Jam nulla sit angustia.

Surrexerit a mortuis.
 Mortè victâ revelentur,
 Et a vobis prædicentur,
 Hæc quæ vidistis gaudia
 De voce Patris cognita.
 Deprecemur ergo Christum
 Ut et nos ad montem istum
 Cito ducat, et ostendat
 Quæ sint vera gaudia:
 Ut cum Petro commorari,
 Et Patribus conregnari,
 Trinitatem speculari,
 Possimus per sæcula:
 Amen dicant omnia.

LXX.

IN TRANSFIGURATIONE DOMINI.

E MISSALI KANTONENSI.

HÆC est dies summe grata
 Dulci Jesu dedicata,
 Plurimisque decorata
 Divinis miraculis:
 Hâc Möyses excitatur,
 Et Helyas convocatur,
 Ut facto magis credatur,
 Cum tribus discipulis.

His in monte congregatis

Lux immensæ claritatis

Miræque süavitatis

Pariter apparuit :

Hæc a Christo emanavit,

Et in vestes abundavit,

Suos fulgore prostravit,

Videntes se terruit.

Hæc terrendo non lædebat,

Sed fovendo demulcebat,

Demulcendo suspendebat

Oculos videntium :

Summe dulcis et jocosa,

Süavis et gratiosa,

In quâ plene gloriosa

Habuit iudicium.

Bonum erat ibi vere,

Bone Petre, permanere :

Sed oportebat implere

Facta Christum¹ alia :

Hæc claritas singularis

Solum erat exemplaris :

Illiusque expers paris²

Finis erat nescia.

¹ Liber, *Christi*.

² Forsitan : Illa autem, expers paris,
Finis erit nescia.

Clarâ nube obumbrante,
 Patreque testificante,
 Filium recommendante,
 Ab eâ vox sonuit :
 Hic est Filius dilectus,
 Summe pius, summe rectus,
 Præ cunctisque præelectus,
 Quo mihi complacuit.

Ipsa, Christe, noluisti
 Sciri, sed prohibuisti
 Donec post resurrexisti
 A morte cum gloriâ :
 Sed quæ lingua tunc tacere
 Possit, et mens non gaudere,
 Quæ credit et vult videre
 Tot et tanta gaudia ?

Per hæc fides confirmatur :
 Spes in altum sublevatur :
 Et charitas inflammatur
 Devotis fidelibus :
 Mirâ luce majestatis
 Auctor ipse pietatis
 Faciat nos cum Beatis
 Perfrui in cœlestibus. Amen.

LXXI.

IN FESTO S. AFRÆ.¹

(D. VII. AUGUST.)

EX MISSALIBUS ARGENTINENSI ET RATISBONENSI.

- G**RATES Deo et honor sint per sæcula, *a*
Qui in Sanctis suis facit mirabilia. *a*
b Cujus ab antiquis et ab eterno ordinatâ sapientiâ,
c Ovis perdita et misericorditer est inventa,
e Et diligenter domo eversâ, reperta est drachma
c Decima in beatissimâ Dei² Martyre Afrâ.
d Hodie cujusdam et vere singularis, imo cœlestis
 hominis filia
b Acceptâ, sed dissipatâ, naturæ et rationis sub-
 stantiâ
d Vivendo luxuriose, solemniter revertitur³ de re-
 gione longinquâ.
e Hodie eadem pulcherrima filia, populum suum
 et domum patris oblita,⁴

¹ Præclara sequentia: sed quæ in Missalibus hisce, præsertim Argentinensi, plane desperata, quoad metrum, videtur. Nec mihi plene in eo ordinando satisfacere potui, quamvis ad id faciendum haud parvum laborem collocaverim.

² Omittit Argent.

³ Arg. rediit.

⁴ Alluditur ad Psalmum xlv. 11: 'Audi, filia, et vide; et inclina aurem tuam, et obliviscere populum tuum, et domum Patris tui.'

- e* Flammâ Sancti Spiritus initiata, sed igne materiali consumata,⁵
- f* Auditum⁶ cordis ad fidem inclinaverat,⁷ sed jam intus prægustando dexteros amplexus viderat, Quod⁸ Rex speciem ejus⁹ concupiverat.
- c* Jam illa Canaanitis¹⁰ sed¹¹ filia audiverat,
- b* Quia cœlestis Pater illam ut reverteretur revocaverat.
- d* Sancto igitur Narcisso illi¹² prædicante, statim ad mensam Patris rediit;
- c* Sed¹³ et civem illum cui male adhæsît, deseruit.
- b* Et quum centum cados olei domino suo reddere debuit,
- f* Acceptâ cautione sacramentorum, scripsit sibi quinquaginta, et promeruit esse filia.
- g* Sic multi in retroactis ætatibus rediere a suis erratibus :
-

⁵ Argent. *consumpta*. Sed et metrum, et probabilis barbarismi correctio, me persuasum habent *consumata* (quod Ratisbon.) genuinam esse lectionem.

⁶ Ratisb. *aurem*.

⁷ Arg. *inclinavit*.

⁸ Arg. *Quia*.

⁹ Cum responsorio, sine causâ, iste careat versus, crediderim post *speciem* hæc verba, *et decorem*, addenda esse. Quo facto, cum proximo versu, *c*, correspondebit iste.

¹⁰ Ratisb. *Sunamitis*.

¹¹ Argent. *et*.

¹² Argent. *illa* : quod forsân recte se habet.

¹³ Argent. *sed*. Ratisb. *et*. Quod dedi, melius ejus ævi scriptoribus consentit. Sed et utriusque lectio *Missalis ferri* potest : quo in casu *cui* dissyllabum erit.

g Sic Maria Magdalena, sic [et rediit¹⁴] mulier illa
Chananæa :

h Et Petrus, postquam Christum negaverat, rediit :

h Et Paulus, Christi voce prostratus, resipuit :

b Matthæus a telonio ipsius Patris rediit præconio.

b Zacchæum a sycomoro¹⁵ transiens vidit pietatis
oculo.

f Eodem modo Dei gratia post excessus nostros
faciat redire nos ad Christi convivia,

Tuo interventu, o beatissima Dei Martyr Afra!
Amen.

LXXII.

IN FESTO SS. CYRIACI ET SOCIORUM.

(D. VIII. AUG.)

E MISSALI VERDENSIS.

DE torrente passionis
Bibens veri Salomonis
Ad reclinatorium,
Christi transiit ad læta,
Triumphali vitâ spretâ,
Per cruoris pretium.

¹⁴ Addidi *et rediit*, ut constaret versus.

¹⁵ Argent. *Zacchæus dans dimidium bonorum fraudem reddidit in quadruplum.* Quod satis bene est nisi quod homœoteleuto careat.

Gradus hic purpureus,
 Quo volavit roseus
 Cyriaci animus :
 Ubi de virtutibus
 In virtutes gressibus
 Fit beatis meatus.
 Hic est ille Cyriacus
 Quem inferni tremit lacus,
 Suis cum tortoribus :
 Dum ad unam jussionis
 Vocem dux prodicionis
 Fugit de corporibus.
 Scit hoc Diocletiani
 Nata, quam hostis immani
 Solvit de tyrannide :
 Filiam regis Persarum
 Yobiam a tenebrarum
 Liberavit præside.¹
 Socios in passione
 Consolatur spe coronæ
 Spondens pro martyrio :
 O mens tendens ad superna :
 O sal terræ ! O lucerna
 Lucens non sub modio !
 Ad tribunal trahitur
 Et damnare cogitur

¹ Liber, sine sensu, *perside*.

Cultum Dei penitus:
 Sed responsum docuit
 Quo succensus ferbuit
 Ignis sui spiritus.
 Super caput sancti viri
 Trux præses² ardoris miri
 Picem jubet fundere:
 Sed videtur hoc tormentum,
 Quasi suave sit unguentum
 Ardorem restinguere.
 Tortor videns nec sic flecti
 Cyriacum jubet plecti
 Capitis sententiâ:
 Et sic, odor suavitatis
 Deo factus, cum Beatis
 Cœli tenet atria.
 Ave, Martyr gloriose,
 Ave, sidus aureum:
 Ave, flos perennis rosæ,
 Germinansque lilium!
 In hâc valle peregrinâ
 Confer tuis precibus
 Ne retardet culpæ spina
 Nos a dextris gressibus:
 Sed post carnis velamina,
 Deletâ gibbi sarcinâ,
 Jungamur cœlestibus. Amen.

² Ita dedi pro *præsens*.

LXXIII.

IN SUSCEPTIONE SANCTÆ CORONÆ
DOMINICÆ.

(D. XI. AUG.)

E MISSALI REDONENSI.

FLOREM spina coronavit :
Sed flos spinam procreavit :
Flos Mariæ Filius :
Flos effecit pretiosam
Spinam quamvis tortuosam :
Flos spineti nescius.

Florem floris spina pungit,
Sed spinetum flos inungit
Pietatis oleo :
Arbor Vitæ vitæ spinam
Gerit viris medicinam,
Et mel sub aculeo.

Fructum Vitæ spina lædit ;
Exul fructu vita redit ;
Vivit fructu gratia :
Surge fortis et lætare,
Et Coronam venerare,
Quâ ditatur Gallia.

Super aurum hæc Corona,
 Preciosa, digna, bona,
 Vernans Agni Sanguine :
 Forte gerens diadema,
 Hostem fallit per problema
 Deitas in homine.

Vernans super Cethim ligna,
 Quibus arca fuit digna
 Legis tabernaculo :
 Hanc Coronam veneremur :
 Ut cum Christo coronemur
 In futuro sæculo. Amen.

 LXXIV.

IN FESTO CORONÆ DOMINI.

E MISSALI SARISBURIENSI.

SI vis vere gloriari,
 Et a Deo coronari
 Honore et gloriâ,
 Hanc coronam venerari
 Debeas, atque sectari
 Portantis¹ vestigia.

¹ Lib. *Portantes*.

Hanc cælorum Rex portavit,
 Honoravit et sacravit
 Sacro suo capite :
 In hâc galeâ pugnavit,
 Cum antiquum hostem stravit
 Triumphans in stipite.

Hæc pugnantis galea,
 Triumphantis laurea,
 Tiara Pontificis ;
 Primum fuit spinea :
 Postmodum fit aurea
 Tactu sancti verticis.

Spinarum aculeos
 Virtus fecit aureos
 Christi Passionis ;
 Quæ peccatis spineos
 Mortis eternæ reos
 Adimplevit bonis.

De malis colligitur,
 Et de spinis plectitur
 Spinea perversis :
 Sed in aurum vertitur
 Quando culpa tollitur,
 Eisdem aversis.

* * * *

Jesu pie, Jesu bone,
 Nostro nobis in agone
 Largire victoriam ;
 Mores nostros sic compone,
 Ut perpetuo Coronæ
 Mereamur gloriam. Amen.

LXXV.

IN DIE S. RADEGUNDIS.

(D. XIII. AUGUST.)

E MISSALI REDONENSI.

LAUDET laude speciosâ
 Qui divinâ gratiâ
 Liberatus a reatu
 Tendit ad cælestia :
 Ad quæ certâ spe contendens,
 Despicit terrestria,
 Quæ sub sole vanitatis
 Vanitas sunt omnia ;
 Decor laudis, vitæ modus,
 Legis observantia,
 Quæ virtutum diversarum
 Fit munificentia.

Nam ad hoc opitulatur
Elegans prudentia :
Et dispensans agendorum
Causas temperantia :
Fortitudo resistendi
Contra quæque vitia ;
Et quæ sua sunt reddendi
Singulis justitia.
Omnis ætas et uterque
Sexus salutaria
Deo speciosæ laudis
Offert sacrificia.
Nemo prorsus est expertus
Ab hâc laudis hostiâ,
Qui vel mente legi Dei
Servit cum fiduciâ.
Sic beata Radegundis,
Cujus hæc solemnia
Celebramus, mundi fastum
Ejusque contagia
Declinavit, et probrosæ
Vitæ lenocinia :
Carnem suam crucifigens,
Cum concupiscentiâ.
In hâc valle lacrymarum
Cuncta transeuntia
Eternorum charitate
Reputavit vilia :

Habens gemitum pro cantu,
 Hymnum in tristitiâ,
 Congaudere cum electis
 Meruit in gloriâ.
 Quo nos cuncti festinemus,
 Ut post hæc exilia,
 Ipsâ interveniente
 Lætetur in Patriâ. Amen.

LXXVI.

IN ASSUMPTIONE B. MARLÆ VIRGINIS.

E MISSALI RATISBONENSI.

AFFLUENS deliciis,
 David Regis filia,
 Sponsi fertur brachiis
 Ad cæli sedilia:
 Et amica properat,
 Sponsum qui abierat
 Quærens inter lilia.

Hodie cubiculum
 Regis Hester suscipit,
 Sedare periculum
 Quod hostilis efficit
 Aman instans fraudibus:
 Peccati rudentibus
 Mundo mortem conficit.

Per cæli palatia
 Cuncta transit hostia,
 Intra Regis atria,
 Ubi sceptrum aureum,
 Christum, os virgineum
 Osculatur hodie
 Ut sit pax Ecclesiæ.

Vox Rachelis in Ramâ
 Hic auditur: sed dragma,
 Tibi dulce canitur,
 Ubi te amplectitur
 Sponsus, et alloquitur
 Quod beata fueris
 Plusquam cunctis superis.

Te transmittit hodie
 Tellus cæli curiæ,
 David Regis Thecuitem,¹
 Helisæi Sunamitem,
 Ut fugati revocemur,
 Et prostrati suscitetur
 Ad eterna gaudia,
 Ubi es in gloriâ. Amen.

¹ Alluditur ad historiam ii. Reg. 14.

LXXVII.

IN FESTO S. LUDOVICI REGIS.

(D. XXV. AUGUST.)

E MISSALI REDONENSI.

REGEM regum veneremur,
 Et de regis gloriemur
 Ludovici gloriâ:
 Ex Francorum regni curâ
 Beatorum regni jura
 Possidet in Patriâ.

Ipsum Christo conformatum
 Magnum fecit et beatum
 Virtutum immensitas:
 Longa fides, amor latus,
 Alta spes, sed non elatus:
 Profunda humilitas.

Vultum habens David Regis,
 Ezechiae zelum legis,
 Et Josiæ¹ studium:
 Doctus veræ lucis dator,
 Vitæ custos et amator
 In Christo viventium.

¹ Liber, *Josue*. Sed de Regibus agitur.

Orbis signis illustratur,
Capto regi restauratur
Hostis prædâ præditus:
Vita datur morituris,
Claudis gressus, lux obscuris,
Et captivis reditus.

Certus demum de coronâ,
Maris undis dempto Jonâ,
Cæli portum tenuit:
In extremis successorem
Informavit, et cultorem
Esse Dei docuit.

Vitâ vivens Beatorum
Felix regnat Rex Francorum
In beatissimis sedibus:
Supplicemus Sancto Regi
Nos Sanctorum jungi gregi
Piis ejus precibus. Amen.

LXXVIII.

IN DECOLLATIONE S. JOHANNIS
BAPTISTÆ

E MISSALI¹ ANDEGAVENSI.

PRÆCURSOREM summi Regis,
Et præconem novæ legis
Celebrat Ecclesia:
In hâc luce tam festivâ
Gaude, Mater, et votiva
Deprome præconia.

Hujus ortum veneremur,
Sed nec minus delectemur
In ejus Martyrio:
Totus mundus sit jucundus:
Nullus Martyr huic² secundus
Virtute vel præmio.

¹ Et hæc prosa Adamum de S. Victore auctorem habet.

² Vel inversâ oratione utitur poeta, ita ut dicere velit, Nulli Martyri hic secundus: vel nullum Martyrem beatissimo Johanni tam prope accedere asserit, ut vel secundus ab eo dici mereatur. Quod poetam potius quam Theologum sapit. Clichtov. emendat, contra omnium librorum fidem, *Nulli Martyr hic secundus.*

Non est nostræ parvitatiss³
 Virum tantæ dignitatis
 Laudare per omnia:
 Summa rei recitetur,
 Ut affectus⁴ excitetur
 Ex ejus memoriâ.

Non arundo levitatis,
 Sed columna firmitatis,
 Nulla palpat crimina :
 Scribas tangit, et Doctores;
 Vocans legis transgressores
 Viperæ genimina.

Arguebat hic Herodem,
 Nec terretur ab eodem,
 Ligatus in carcere:
 Fert injuste justus pœnam,
 Rem detestans tam obscœnam
 Regis et adulteræ.

Sævit in hunc vis tyranni:
 Laus accessit hinc Johanni,
 Tyranno supplicium :

³ Andeg. *pravitatis*.

⁴ Liber, *effectus*.

Stultus sævit sapienti
 Quia justus in præsentī
 Purgatur⁵ per imperium.

In natalis sui cœnâ
 Capitali plecti poenâ
 Johannem Rex imperat:
 Speculator saltatrici,
 Saltatrix dat generici,
 Caput quod perierat.

Crux præsignat sublimari⁶
 Christum,—sed hunc minorari
 Capitis abscissio:⁷
 Mors est justī pretiosa,
 Quam præcessit gloriosa
 Vitæ conversatio.

Nos ad laudem tuam, Christe,
 Præcursoris et Baptistæ
 Colimus solemnīa;
 Tu nos ab hâc mortis valle
 Duc ad Vitam recto calle
 Per ejus suffragia. Amen.

⁵ Id est, purgatur per flagella et afflictiones quas ab *im-*
perio, id est, tyranno, fert justus.

⁶ Refertur ad S. Johannis vaticinium. (S. Joh. iii. 30.)
 ‘Illum oportet crescere me autem minui.’

⁷ Andegav. *supplicio*.

LXXIX.

IN NATIVITATE B. M. V.

EX MISSALI VETERI ROMANO ET XANTONENSI.

UTERUS Virgineus
 Thronus est eburneus
 Regis Salomonis,—
 Thronus admirabilis,
 Dispar et dissimilis
 Universis thronis.

Salomon pacificus
 Summi Regis filius
 Hunc elegit thronum:
 Virgo thronus exstitit
 Cui Deus præstitit
 Tam excellens donum.

Hæc est Joseph horreum,¹
 Quod non aperitur:
 Hæc vas fundens oleum,
 Quod non exhauritur.

Hæc est sedes² gratiæ,
 Domus pudicitæ,

¹ Hos quatuor versus omittit Xant.

² Roman. *fides*.

Sedes summi Dei:
 Hæc est in quâ residet³
 Dominus qui præsidet
 Universæ rei

Sicut vellus maduit
 De cælesti rore,
 Sic uter intumuit
 Servato pudore:
 Nec vellus corrumpitur
 Imbre pluviali,
 Nec pudor amittitur
 In conceptu tali.

Hæc est aromatica
 Cella Creatoris;
 Utilis et unica
 Medela doloris;
 Nardus odorifera,
 Quæ fundit odorem:
 Oliva fructifera,
 Virga ferens florem.

Hæc vas pigmentarium,
 Regale palatium,
 Domus est⁴ cedrina:

³ Xant. *In hac sedere sidet.*

⁴ Rom. *Hæc.*

⁵ Angelorum Domina,
Benedicta foemina,
Cœlorum Regina.

O Sancta Virginitas,
Nostra nequit parvitas⁶
Te digne laudare;
Sustines in gremio
Quem non cœli regio
Potest sustentare.

Pulchrior virginibus,
Et præ mulieribus
Cunctis benedicta;
Placa nobis Filium;
Expurga fidelium
Omnium delicta.

In te pluit, in te fluit
Deus suam gratiam;
Ergo tuæ nobis plue
Gratiæ clementiam.

⁷ Ad beati tui Nati
Transfer nos præsentiam;
Et nostrorum delictorum
Profer⁸ indulgentiam. Amen.

⁵ Rom. Addit *hæc*.

⁷ Transponit Xant.

⁶ Rom. *pravitas*.

⁸ Libri, *perfer*.

LXXX.

IN NATIVITATE BEATÆ MARLÆ
VIRGINIS.

E MISSALI TORNACENSI.

SALVE, salve, Sancta Parens :
Gabrielis verbo parens,
Verbum verbo concipis:
Cæli porta, portus maris,
Sancta mater expers maris
Quæ naturam decipis.

Ros in vellus ut descendit,
Sicut vitrum¹ sol accendit,
Et transit innoxius,
Sic obumbrat Virtus Patris,
Sic fœcundat, sinum Matris,
Imo gloriosius.

Intrat Ille portâ clausâ
Cui natura nec est ausa

¹ Carmen illud respexit poeta :

‘ Ut vitrum non læditur
Sole penetrante,
Sic illæsa creditur
Post partum et ante.’

Nec potens resistere;
 Sed miratur et adorat:
 Nomen audit, rem ignorat
 Virginis puerperæ.

Sic perflavit Auster hortum
 In quo sacri floris portum
 Rigavit Paraclitus;
 In se clausit stella solem
 Dum concepit Virgo prolem
 Nutu Sancti Spiritus.

Gabrielis Ave sanctum
 Evæ nomen, Evæ planctum
 Convertit in gaudia:
 Illo verbo salutari
 Per nos velis salutari:
 Ave plena gratiâ. Amen.

LXXXI.

IN FESTO EXALTATIONIS SANCTÆ
CRUCIS.

E MISSALI REDONENSI.

SALVE lignum¹ Sanctæ Crucis,
Salve signum summi Ducis,
Qui fideles introducis
Ad cælestem Patriam:
Dulcis Arbor et süavis,
Veri Nautæ vera Navis,
Cujus est firmata clavis,
Nos transfer ad gloriam.

Summi Sacerdotis ara,
Patri placens, Nato cara,
Per quam tuis fit amara
Fallax vita sæculi:

¹ Cum sequentia hæc quam maxime Adami de Sancto Victore sapiat ingenium, rudiore licet quam quæ plerumque protulit stylo conscripta; cumque scriptorem Armoricanum in Missali Armoricano indagari probabile sit; mihi non possum persuadere quin re verâ hæc prosa eximii poetæ, juvenilis forsân, sed haud indignus, sit fœtus.

Alteratur homo reus,
 Tum Gentilis quam Judæus,
 Dum offertur Homo Deus
 Pro peccatis populi.

Tremet terra, pallet cælum:
 Scissæ petraë, scissum velum:
 Quando Christus suæ prelum
 Vitis vera protulit.
 Servos hosti Rex ademit:
 Mortem Cruce² Mors peremit:
 Agnus³ oves qui redemit
 Lupo prædam abstulit.

Lignum Noe reservatur:
 Noster Noe Cruci datur:
 Lignum ligno⁴ reparatur
 In quo Serpens vicerat.
 Manus mites dum expandit,
 Rex cælorum cælos pandit:
 Et cum multis illic scandit
 Unde solus venerat.

² Liber, vitiose, *Crucem*.

³ In mente habuit poeta illum sequentiæ versum: '*Agnus redemit oves*: Christus innocens Patri reconciliavit peccatores.'

⁴ Ad verbum pene expressit poeta Venantianum illud: '*Ipse lignum tunc notavit damna ligni ut solveret.*'

Legislator virgâ cædit;
 Rubrum mare cæsum cedit:
 Plebs Hebræa lætus redit,
 Submerguntur cæteri:
 Virga Crux est in figurâ:
 Quâ de servitute durâ
 Liberata^s est natura,
 Fit nova de veteri.

Regnum ergo salutare,
 Plebs redempta, venerare:
 Cujus Christus astat aræ
 Sacerdos et Hostia:
 Adhuc optans immolari
 Se præsentat in Altari:
 Qui nos de profundo mari
 Suâ salvet gratiâ. Amen.

^s Liber, sine idoneo sensu: '*Liberatur in naturâ.*'

LXXXII.

IN OCTAVA¹ S. MAURILII EPISCOPI
ANDEGAVENSIS.²

(D. XIX. SEPT.)

E MISSALI ANDEGAVENSI.

RENES nostros præcingamus,
Et lucernas præferamus

Ardentes in manibus:

Ut sic caro castigetur

Quod et alter illustretur

Lucis ex operibus.

Voci³ vita conformetur:⁴

Si vox vitæ reluctetur,

Laus est sine pretio:

¹ S. Maurilii festum in xiii. die Sept. cadit. Sed quum xx. Vigilia est S. Matthæi, uno die pii pontificis anticipatur octava. Miracula, quæ prosa enarrat, in vitâ S. Maurilii a S. Magnobodo conscripta videre est. (Sept. Bolland. iv. 72.) Is tamen de puero, sine baptismo decedente, silet.

² Et hæc prosa minime dubito quin Adami sit: præsertim cum Missale Andegavense ejus sequentiis abundet.

³ Liber, vitiose, *voti*.

⁴ Ita quoque de S. Cruce Adamus:

¹ Voci vita non discordet:

Cum vox vitam non remordet,

Dulcis est symphonia.²

Laus in ore peccatoris,
 In conspectu conditoris
 Sola superstitio.

Ergo labe propulsatâ
 Mens exultet, provocata
 Linguæ ministerio:
 Plebs devota, Regem cælestium
 Veneremur, perenne gaudium
 Præstante Maurilio.

O quam felix, quam colendus,
 Est sacerdos, reverendus
 Plasma Sancti Spiritus:
 Cujus natalitio
 Psallat cum tripudio
 Cælestis exercitus.

Ecce novus hic Helias,
 Cujus implet preces pias
 Ignis missus cœlitus:
 Fœnum urens idolorum,
 Ut expiret malignorum
 Vis elisa penitus:

Sævit Satan in prædonem,
 Errabundum agasonem
 Agens orbe devio:

Nauta febre rapitur,
 Dum nec prece flectitur
 Pro suo, nec pretio.

Ob insigne sanctitatis
 Mundialis dignitatis
 Contempto fastigio,
 Præsulatur, sed honorem
 Transfiguratur in laborem
 Fidelis⁵ opilio.

Enervata vinaturæ⁶
 In fœcundam mentis puræ
 Fœcundat oratio:
 Mente captâ liberatur,
 Sed et lumen reparatur
 Cedente demonio.

Stant parentes expetentes⁷
 Nato sacrum per lavacrum
 Fidei characterem:
 Dum ad horam facit moram
 Vir beatus, recens natus
 Pœnam solvit veterem.

⁵ Liber perperam, *fideli*.

⁶ Forsitan: '*Enervatâ vinaturâ,*
In fœcundam mentis pura
Fœcundat oratio.'

⁷ Ita ex conjecturâ pro *expectantes* dedi.

Sibi casum vir ascribit,
 Sui iudex se proscribit ;
 Mare legens, saxo scribit—

Hic transit Maurilius.
 Dum pastore viduatur,
 Terra fructu vacuatur ;
 Mox per claves⁹ revocatur,
 Amissarum conscius.

Situm ponens et rigorem,
 Suum terra per pastorem
 Fœcundatur post marcorem,
 Pleno tumens ubere:
 Tumet uva, seges⁸ crescit,
 Putris caro reflorescit,
 Dum infernus obstupescit
 Renatum resurgere.

Intus facti quod vox foris
 Clamat, ope confessoris
 Imploremus Conditoris
 Opem, vitæ melioris
 Nobis præstet gaudia.

⁸ Ab ordinatione S. Maurilii, inquit S. Magnobodus, usque ad transitum, tanta urbem Andecavonam abundantia replevit ut forum publicum in pretio alimoniorum nec adderetur nec minueretur.

⁹ Id est per Sedem Romanam.

Fons immensæ pietatis,
 Jesu bone, prægravatis
 Onus duplæ vetustatis
 Tolle, tuæ novitatis
 Largiens duplicia. Amen.

LXXXIII.

IN FESTO SS. MAURICII ET SOCIORUM.

(D. XXII. SEPTEMBR.)

E MISSALI MS. WOLFENBÜTTELENSI.¹

REDEUNDO per gyrum
 Triceni annalis,
 Thebæorum militum
 Effulsit natalis :
 Quibus mundi numerum²
 Equinoctialis
 Dies iste factus est
 Dies eternalis.

¹ Sequentia vere præclarissima: quæ tamen mirum in modum correctore indiget, præsertim cum nullibi, nisi in hoc uno codice, eam invenire potui.

² Sensus: Dies iste, in quâ beatissimi Martyres passi sunt, secundum regulas astronomicas, cum in tempore equinoctiali cadat, tantum noctis quantum lucis habere debet. Atqui iis, qui in regnum lucis recepti sunt, dies factus est eternalis: quia 'nox ultra non erit.'

Dies sine vesperâ,
 Nocte non sepultus,
 Quem non sol per aera
 Sed divini vultus
 Illustrat³ serenitas,
 Talis factum vultus,
 Quo senes sunt juvenes,⁴
 Nemo fit adultus.

In hâc se Mauricius⁵
 Maurum diffitetur:
 In hâc Niger candidus
 Candidis habetur:

³ Liber, *illustra*. In proximo versu latet ulcus.

⁴ Sententia perobscura: quam tamen ita intelligo ut id exprimat quod et V. Hildebertus: 'Non est ibi corruptela, Non defectus, non querela: *Non minuti, non deformes*; Omnes Christo sunt conformes:' et noster Fletcherus:

The infant wonders how he came so old,
 The old man how he came so young again.

Pie enim credit Ecclesia, corpora fidelium, post resurrectionem, florem juventutis assumptura esse. 'Nemo fit adultus:' quo in verbo latet *in deterius conversionis* idea.

⁵ Manifestum est poetam, paronomasiâ satis eleganti, in nomina SS. Martyrum ludere. Ex his, quæ novimus, hæc fuerunt: SS. Mauricius, primicerius; Exuperius, senator: Candidus, campiductor: Victor, miles veteranus: Innocens; Vitalis. Liber iv versus ita profert: *In hâc se Mauritius Maurum dividetur: In hâc Niger Candidus habetur. Dedi diffitetur pro dividetur*, ut sit sensus: Maurus, licet

Ibi Exuperius
 Nunquam superetur :
 Et Victor victoribus⁶
 Victus societur :
 Ibi Innocentius
 Innocens tenetur :
 Et Vitalis munere
 Vitæ satiatur.

Senas senas, proceres,
 Numeri perfecti,
 Collegistis acies
 Gressu callis recti :
 Ad callem justitiæ
 Colla licet secti,
 Jesu nostro Capite
 Non potestis flecti.

niger fuerit conspectu, (ut plerumque illum depingunt,) tamen candore animæ vere album esse se demonstravit. In versu sequenti poetam *Niger* pro nomine proprio habuisse videtur. Et forsitan in ecclesiâ illâ inerat traditio unum ex Thebæâ legione militem eo nomine appellatum fuisse. Addidi, metri causâ, *candidis*, quod facile excidere potuit. Tum sensus erit: Niger, a candidis suique similibus animis, Candidus habetur.

⁶ Victus, scilicet a morte, est: victoribus, scilicet Sanctis cum Christo triumphantibus, associatur. Ita quoque testantur, S. Victore martyrium subeunte, auditam fuisse vocem de cælo, 'Vicisti, beate Victor, vicisti.'

7 Ut ad thronum gradibus
 Senis conscendamus,
 Bissenos leunculos
 Et non timeamus,
 Ut sex impropria⁸
 Nunquam audiamus,
 Vos seni succurrite
 Nobis, supplicamus.
 Ascendistis in montem:
 Idem est agendum:
 Nobis benedicite:
 Amen est dicendum.⁹

⁷ Alluditur ad Thronum Salomonis: de quo Liber ii. Paralip. ix. 18.

⁸ Alluditur ad Job. v. 19.

⁹ Operæ pretium erit aliqua transcribere ex sequentiâ *in receptione brachii S. Mauricii*, quæ in Miss. Andegavensi legitur. Haud immerito tales prosæ a Synodo Coloniensi primum, dein ab Ecclesiâ Romanâ damnatæ sunt. Hunc in modum incipit: 'Clerus Andegavensium Psallat cum turmâ civium: Quod Mauricii brachium Nobis misit Byzantium. Constantinopolitana Civitas diu profana Manserat. Et duritiâ vesanâ Dogmata sacra Romana Spreverat. Franci fortes accinguntur Venetis associati: Urbem hanc aggrediuntur: Cadunt Græci superati. Archipræsul Philippensis Genere Rothomagensis Francis opem præbuit: Et de rebus civitatis Ob mercedem probifatis Opes multas habuit. Qui prudenter perscrutatus Res quas erat hic lucratus, Hoc reperto brachio, Nobis illud destinavit, Et nos tanto decoravit Vir largus e xenio,' &c. &c.

LXXXIV.

IN FESTO S. MICHAELIS ARCHANGELI.

E MISSALI REDONENSI.

IN hâc valle lacrymarum
 Susceptorem animarum
 Nostra laudet concio:
 Laudem demus corde læto
 Animarum huic præfecto
 In cæli palatio.

Hic superbum superavit
 Hostem nostrum, et privavit
 Cæli claro lumine:
 Qui se parem Deo fecit
 Cogitatu;—sed defecit
 Omni carens numine.

Quam felices quam præclari
 Angeli sunt, Deo cari:
 Ad nos ferunt nuncia:
 Vultu Dei multa notant;
 Et de pleno fonte potant
 Quo juvant mortalia.

Civitatis Sanctæ cives,
 In quâ regnat Rex prædives,
 Nos consortes gloriæ
 Simus omnes; ne damnemur;
 Sed cum Christo gloriemur
 Qui dat regna gratiæ.

Ordo novem Angelorum
 Nos perducatur ad decorum
 Cælorum palatium;
 Per Baptismum nos renati
 Habeamus emundati
 Sempiternum gaudium. Amen.

LXXXV.

IN FESTO S. LUCÆ.

EX MISSALI PRAGENSI.

REGNUM tuum regnum omnium sæculorum,
 Domine, Rex Regum:

a Cujus regni gloriam et potentiam tuam loquuntur

a Plena oculis quatuor animalia ante et retro:

b Leo, vitulus, homo, aquila profunda rimans
 mysteria:

b Marcus, Lucas, Matthæus, Joannes, occulta Verbi
 coeructant.¹

¹ Dedi *co-eructant* pro *eructant*, metri causâ.

- c Quorum formâ et doctrinâ Christe cum reginâ tuâ significaris Ecclesiæ.
- c Homo, factus: Bos, in Cruce;² Leo cum resurgis: [et] Aquila, super astra volitans.
- d Et Ecclesiæ nati homines, ut membra³ novi sint hominis;
- d Crucifigentes se cum vitis in Crucis arâ, sunt⁴ vituli;
- d Vultu sunt leonino ad resistendum fortiter diabolo;
- g Aquilam tunc exprimunt, in verum solem [cum] vultus figunt et intuentur.
- e Hi sunt enim, Christe, quadrigæ tuæ salvatio,⁵
- e Quadrifidâ⁶ Cruce, quam rotæ dant Evangelistæ.
- f Auriga tui currus, super hos equos scandens, Domine,
- f Viam fac equis tuis, in luto multo nostri pectoris,
- h Ut subvecti hoc in curru maris de tumultu, portum perpetuæ contingamus Patriæ,

² Sic quoque Adamus: 'Natus, homo declaratur; Leo, mortem deprædatur: Vitulus, sacrificatur: Sed ascendit, Aquila.'

³ S. Hildebertus: 'Fons distillat adhuc: doctrinæ consule venas: Quatuor hæc justus quilibet esse potest. Dura domans leo fit: mactans carnalia fit bos: Prudenter fit homo: summa petens, aquila.'

⁴ Ita correxi pro *semper*.

⁵ Alluditur ad Habac. iii. 8: 'Qui ascendes super equos tuos et quadrigæ tuæ salvatio.'

⁶ Liber, *quadrifidâ*.

h Ubi, SANCTUS, SANCTUS, SANCTUS, Natus Maris
stellæ, tibi clamant cum his [quatuor] anima-
libus:

g Quorum sit nobis oculorum multitudo bonæ vitæ
circumspectio. Amen.

LXXXVI.

IN FESTO S. QUINTINI.

(D. XXXI. OCTOB.)

E BREVIARIO TORNACENSI.

PER unius casum grani,¹
De valle Gethsemani
Grana surgunt plurima:
Orbem terræ, cœli gyrum,
Ornat rosis Martyrum
Una Christi victima.

Præstat vires quibus freti
Cuncta possunt perpeti
Tormentorum genera:

¹ Priorum versuum permira est ratio metrica. Quum enim oculo homoioteleuton (quod vocant) duplex exhibeant, nihil minus re habent: arsi hâc, thesi inde, respondente. Maximam subtilitatem at infructuosam hâc in re exhibet poeta.

Nec formidant poni cibus
Cœli volatilibus,
Suspendi per aera.

His indignus² erat mundus
Dum diei portant pondus,
Et æstus incommoda:
Fracti corpus, corde recti,
Mori possunt, sed non flecti,
Sub strage multimodâ.

Hi certamen certant bonum,
Qui ut Christi passionum
Suppleant residua,
In melotis circumire,
Causas omnes sortis diræ
Mente ferunt strenuâ.

Sed hanc sortem nemo minus
Declinavit quam Quirinus,
Quem produxit stirps venusta:
Gloriosus in Romanis
Fatigavit, Ambianis
Ut quiescat in angusta.

Propter jugum Christi lene
Premunt compes et catenæ

² Liber, *indignis*.

Carcerali clausum cellâ:
 Sed triumphat bonus bene
 Universum genus poenæ,
 Famem, frigus, et flagella.³

* * * * *

Sublatum ab areâ
 Sic fertur ad horrea
 Granum sine paleâ.
 Cujus continentîâ
 Gloriam, et gloriâ
 Parturivit Alleluia. Amen.

 LXXXVII.

IN DIE OMNIUM SANCTORUM.

E MISSALI LEODIENSI.

RESULTET tellus et alta cœlorum machina *a*
 In laudem Patris eterni regentis æthera; *a*
b Cui Angelorum chori concordés canunt odas in
 poli regiâ.
b Ipsi etiam et nostra jam nunc intonent præconia
 voce sonorâ.
c Hunc laudant agmina sacra Sanctorum Omnium
 in tellure paradisiacâ,

³ Omisi Sancti Martyrium, quod reliquo indignum est carmine.

- c* Et cantant cantica nova, Christum Dominum
laudantia, per sæcula eterna.
- d* Illuc sequuntur Agnum prævium Ducem, cal-
cantem flores per gramina roscida;
- d* Stolis albis fulgida, palmis ornata; sartaque ges-
tant capitibus laurea.
- e* Tempserunt namque lubrica hujus mundi leno-
cinia, spernendo præsentia, suspirandoque
semper cœlica
- e* Spiritus Sancti gratiâ: cujus clara rutilant dona,
quibus¹ sempiternæ vitæ consequimur magna
præmia.
- e* Ipsius enim afflatu nostra purgantur intima,
e Mentibus quoque purgatis cuncta delentur crimina.
- m* Huic Deitas jugis est, cum Patre summo Natique
potentiâ
- m* Arce supernâ per sæcula: quâ beata Sanctorum
sunt agmina,
- g* Eterni luminis claro splendore micantia,
g Divinitatique summæ semper assistentia.
- Illic tenent sedilia distinctis ordinibus dignanter
constrata: nostraque spectant consortia:
In Deitate Unicâ² Trinitatem Sanctam cernentia,
in gloriâ eternâ

¹ Dedi *quibus sempiterna* pro *queis eterna*: ut metro consuleretur.

² Sine dubio hic versus præcedenti respondet: sed excidit aliquid.

- i* Ad quam nos Deus omnipotens post ultima perducatur funera.
- i* Lætetur ibi per sæcula cum Angelis ipsius ad dextram
- k* In quâ gloriantur Sancti omnes, quorum hæc sunt festiva.
- k* Amen cuncta in jubilo personant redempta: Alleluia. Amen.

LXXXVIII.

IN DIE OMNIUM ANIMARUM.

E MISSALI LEODIENSI.

- D**E profundis exclamantes audi, Christe, nostras voces in cœlesti curiâ. *a*
- a* Pro defunctis fidelibus ad te clamat nunc omnibus, te, supplex Ecclesia:
- b* Fiant ergo intendentes ut audiant tuæ aures vocis hæc suffragia.
- b* Vox hæc orat, Rex gloriæ, fidelibus ut hodie concedas remedia.
- c* Peccatores quamvis simus, sustinere nec possimus si observes vitia,
- c* Fiat tamen salutaris quæ offertur nunc a nobis pro defunctis hostia.
- d* Hæc quam Patri obtulisti, offerimus et nos ipsi; sit eis propitia.

- d* Propitius esto eis: solve vincla, Jesu, reis, in tuâ
potentiâ.
- e* Propter legem quam dedisti te sustinent quos
fecisti: averte supplicia.
- e* Te sustinent, eruantur: in te sperant, educantur
ad cœli palatia.
- f* In te sperant, in te credunt; ad te tendunt et
suspirant de fœcis miseriâ.
- f* In te die, in te nocte, in te mane et vespere: sit
eis fiducia:
- g* Sit apud te quam rogamus, pro quâ tibi quam
rogamus, pietatis copia.
- g* Ut redimas eas, Christe, supplex rogat cœtus iste,
ab omni nequitiâ.
- h* Reginarum imperatrix, tua roget te genitrix: fiat
horum impetratrix quæ rogamus Maria.
- h* Bone Jesu Rex¹ gloriæ omnes sancti præcipue te
rogantes sint hodie pro eorum veniâ.
- i* Qui per Crucem exaltatus peccatorum es misertus,
audi preces queis devotus ad te clamat noster
cœtus cum misericordiâ.
- i* Per te vincla confringantur; portæ mortis destru-
antur; diaboli confundantur; et animæ con-
sequantur sempiterna gaudia. Amen.

¹ Dedi *Rex* pro *Christe*.

LXXXIX.

IN PRÆSENTATIONE B. MARLÆ
VIRGINIS.

E MISSALI VERDENSÍ.

GAUDE, Sion, et lætare :
Templum venit adorare

Nova tibi filia:

Quam Rex regum concupivit,

Cujus templum introivit

Co-ornata monilia.

Quæ justis a parentibus

In annis tam recentibus

In Templo præsentatur,¹

Sinceris nostris mentibus,

Amoreque ferventibus,

Quam juste collaudatur !

Tam castis in visceribus,

Tam puris ex sanguinibus,

Hanc carnem ministravit,

Quos Deo Sanctus Spiritus

Ex utero divinitus

In unum copulavit.

¹ Ita dedi pro *præsentavit*.

Idcirco cives cœlici,
 Ac spiritus angelici
 Præ gaudio mirantur,
 Mysterium mirabile,
 Excellens, ineffabile,
 Extrema copulavit.²

Hæc iter planat invium,
 [Hæc] agnum quondam devium
 Reduxit ad pastorem :
 [Hæc] nulli claudit gremium,
 Sed miserando præmium
 Dat lassis post laborem.

Jerusalem tu Filia,
 In templo fer auxilia
 Te veniam petenti:
 Qui pascis inter lilia³
 Da bona super millia
 Et auri et argenti.

Quæ nunquam vidit oculus,
 Hæc præparavit Dominus⁴

² Corrupte sine dubio legitur. Legi potest: *Exultant, gratulantur.*

³ Ex hymno *Jesu Corona Virginum* versum mutuatus est poeta.

⁴ Hæc corrupte ita leguntur; *sic præparavit dominus suis diligentibus.*

Suis se diligentibus :
 Hæc in cœlorum acie
 Videntur clarâ facie
 Sanctis et puris mentibus.

Ibi, Virgo, nos agnosce,
 Libro Vitæque deposce
 Cum electis inveni :
 Ut consortes hujus sortis
 Et a pœnis et a mortis
 Eruamur inferi. Amen.

XC.

IN FESTO S. KATHERINÆ.

E MISSALI PRAGENSI.¹

AD honorem superni cantemus Regis
 Alleluia.

Regi summo fidelis vox psallat gregis
 Mente purâ.

Laudes tibi debitas Rex perennis suscipe
 Die istâ.

Quâ triumphat cœlitus de terreno principe
 Katherina.

¹ Ad normam carminis Bernardini, *Lætabundus*, composita est sequentia.

Hæc est sponsa Domini,

Virgo juncta Virgini,

Semper casta :

O pudoris lilium,

Votis te canentium

Semper asta.

Hæc est Virgo regia,

Quæ regum palatia

Sprevit alta :

Cujus sapientiâ

Rhetorum facundia

Fit obtusa.

Cæsaris consilium

Ad commune præmium

Traxit hæc per plurimum,

Cum reginâ.

Tandem per martyrium

Supernorum civium

Subiit palatium

Christi sponsa.

O Flos purpureus, splendor Virgineus, Christi
thalamus ethereus :

Suscipe cantica protinus supplicia

Ut cantemus tecum canticum Alleluia. Amen.

XCI.

IN FESTO S. KATHERINÆ.

E MISSALI ANDEGAVENSI.¹

VOX sonora nostri chori
 Nostro sonet Conditori,
 Qui disponit omnia:
 Per quem dimicat imbellis,
 Per quem datur et puellis
 De viris victoria:
 Per quem plebs Alexandrina
 Fœminæ non fœminina
 Stupuit ingenia:
 Dum beata Katherina
 Doctos vinceret doctrinâ,
 Ferrum patientiâ.
 Hæc ad gloriam parentum
 Pulchrum dedit ornamentum
 Morum privilegia:
 Clara per progenitores
 Claruit per sacros mores
 Ampliori gratiâ.

¹ Adami de S. Victore prosa est ex elegantissimis.

Florem teneri decoris
 Lectionis et laboris
 Attrivere studia:
 Nam per² legum disciplinas,
 Seculares et divinas,
 In adolescentiâ,
 Vas electum, vas virtutum
 Reputavit quasi lutum
 Bona transitoria,
 Et reduxit in contemptum
 Patris opes, et parentum
 Larga patrimonia.
 Vasis oleum includens,
 Virgo sapiens et prudens,
 Sponso pergit obvia;
 Ut adventus ejus horâ
 Præparata, sine morâ
 Intret ad convivia.
 Sistitur Imperatori,
 Cupiens pro Christo mori,
 In cujus præsentia
 Quinquaginta sapientes
 Mutos reddit et silentes
 Virginis facundia.
 Carceris horrendum claustrum,
 Et rotarum triste plaustrum,
 Famem et jejunia,

² Clicht. *perlegit*.

Et quæcunque fiunt ei,
Sustinet amore Dei,
 Eadem ad omnia.
Torta superat tortorem ;
Superat Imperatorem
 Fœminæ constantia.
Cruciatur Imperator,
Quia cedit cruentator,
 Nec valent supplicia.³
Tandem capite punitur,
Et dum morte mors finitur,
 Vitæ subit gaudia :
Angelis mox fuit curæ
Dare corpus sepulturæ
 Terrâ procul aliâ :
Oleum ex ipsâ manat,
Quod infirmos multos sanat,
 Evidenti gratiâ.
Bonum nobis dat unguentum
Si per suum interventum
 Nostra sanet vitia.
Gaudens ipsa videat
 De se præsens gaudia,
Et futura præbeat
 Quæ dedit præsentia :
Et hic nobis gaudeat,
 Illi nos in gloriâ.

³ Andeg. *suspiria*.

‘Quondam personet divine,
 Et laudetur sine fine
 Christus finis Katherinæ. Amen.

 XCII.

IN FESTO S. KATHERINÆ.

E BREVIARIO LEODIENSI.

JUCUNDARE, plebs fidelis:
 Nam præclara fit in cælis
 Hodie jucunditas:
 Cum regnanti sine fine
 Triumphalis Katherinæ
 Sacra nubit castitas.

Quid hanc Christi sponsam laudem?
 Prosequendo tantam laudem
 Vis humana deficit:
 Sed hæc opis alienæ
 Non est opus, quia plene
 Ipsa sibi sufficit.

Quæ tam claris micat signis,
 Morte vitæque insignis
 Tam genâ quam genere:

* Tres ultimos versus omittit Clichtov.

Satis ex se commendatur,
Suo Christus nec celatur
 Artifex in opere.

Ista fidem dum declarat,
Et medelam ferre parat
 Errori gentilium,
Regem, mersum in furorem,
Regem suum, non rectorem,
 Offendit Maxentium.

Ille sensu puellari
Suos ritus irritari
 Mente ferens anxiâ,
In puellam mox irritat
Quinquaginta, quos præditat
 Sensus eloquentia.

Mutos reddit et deliros
Sola plures virgo viros,
 Jam maturos tenera:
Mox victores fiunt isti
Subeundo jugum Christi,
 Tyrannique vulnera.

Rex puellam melle precum,
In quo latet virus cæcum,
Emollitur ferre secum
 Mortis in caliginem:

Non cedentem blandimentis
 Cædi jubet hic tormentis;
 Quem plus torquet furor mentis
 Quam tormenta virginem.

Artus fame fatiscentes,
 Horror, carcer, et cædentes,
 Fœminæque blandientes,
 Malum efficacius,
 Hanc impellunt, hanc impugnant,
 Sed nec frangunt, nec expugnant
 Dei servam, pro quâ pugnant
 Spes, fides, interius.

O res mira, res divina!
 Dum volventi Katherina
 Rotæ superponitur,
 Tota ruit instrumentum;
 Hæc tormenti fit tormentum
 Ipsa nusquam læditur.

Post tormentum decollatur:
 Decollata decoratur
 Insigni miraculo:
 Lac effudit, non cruorem
 In attortum carnis florem,
 Signans hoc signaculo.

O quam digne quam præclare
Ipse Deus tuæ caræ
 Veneraris exitum!
Cujus corpus sepulturæ
Dant ministri tuæ curæ
 Monte Synâ positum.

Tumbâ manat liquor pacis:
In quo tua, Christe, facis
 Patenter miracula:
Dum et sanis hoc unguentum
Fidem firmat, et languentum
 Blande solvit vincula.

Sacra Martyr, Virgo pia,
Tu in hujus vitæ viâ
 Sic impetra vivere,
Ut ad Christum verum montem
Per tuarum precum pontem
 Valeamus scandere. Amen.

XCIII.

IN COMMUNI APOSTOLORUM.

EX MISSALI PICTAVIENSI.

CUJUS laus secundum nomen
 Ejus est et gloria,
 Et in universâ terrâ
 Qui dedit judicia,
 Timet reus judicandus
 Teste conscientiâ,
 Amat justus liberandus
 Ejus solâ gratiâ.
 Hæc tanquam abyssus multa
 Sunt inscrutabilia :
 Sed de Deo natus Deus
 Dei Sapiaentia
 Nos ex alto visitavit
 Et venit in propria,
 Factus homoque narravit
 Nobis hæc et alia
 Quæ latebant in figuris
 Occulta mysteria.
 Stulta quoque mundi Deus
 Et contemptibilia
 Sublimavit dignitate
 Præfecti potentiâ,

Quæ ubique prædicarent
Ejus testimonia.
Hi sunt cœli continentes
Secreta cœlestia:
Hi sunt nubes unde manat
Doctrinalis pluvia:
Hi sunt templi fundamenta,
Sunt portæ, sunt atria:
Sunt bases atque columnæ
Quibus stat Ecclesia:
Sunt lux mundi verbo vitæ
Illustrantes omnia:
Sunt sal terræ condientes
Morum temperantiâ:
Sunt pastores populorum
Servantes ovilia:
Sunt doctores, subditorum
Exercentes studia.
Horum ergo flagitemur
Omnes patrocinia:
Ut cum illis gratulemur
In cœlesti Patriâ. Amen.

XCIV.

IN COMMUNI APOSTOLORUM.

E MISSALI NIDROSIENSI.

- A** LLELUIA nunc decantet universalis Ecclesia, *a*
 Extollendo laude celsâ apostolorum insignia. *a*
b Quorum princeps per crucem scandit Petrus alta
 poli sidera:
b Doctor orbis triumphat sub Nerone urbe in
 Romuleâ
c Crux Andreæ digna confert præmia:
c Jacobus uterque nitet laureâ:
e Herodes illum, hunc Judaica gens, transmittit ad
 æthera.
d Sunt Joanni, sunt Matthæo, collata
d Æque clara gratiarum munera.
e Hirtacus illum necat, hunc suas Jesus vocat ad
 epulas.
f Philippus Christi gratiâ docens prædicat in Scythiâ.
f Thomas confossus lanceâ cursum consummat in
 Indiâ.
g Simon et Judas, dum clara Persis ostendunt
 monita,
g Fusus sanguis ambos stolâ perornavit purpureâ.
h Bartholomæus dat Indis vitæ dogmata.
h Matthiæ culmen dedit sors apostolica.

- i* Plaudat ergo tellus, plaudat cœlorum curia,
i In hâc die clarâ plauda præsens familia,
k Honorando sacrosancta apostolorum merita.
i **Hi sunt** candelabra ante Deum lucentia,
i **Hi** prælati celsâ summi regis in curiâ,
k **Hi** sal terræ, hi lux mundi, hi clara cœli lumina.
l **Jam** palma, jam corona, jam promissa olim
 mensa illis est apposita:
l **O** quanta, quam præclara, quam jucunda cele-
 brantur hâc mensâ convivia!
m **Hic** nostra sunt solemnia:
m **Sint** vota, sint præconia:
m **Sint** pia laudum carmina. **Amen.**

 XCV.

IN COMMUNI EVANGELISTARUM.

E MISSALI PICTAVIENSI.

ORTUM sacrum tui, Christe,
 Scripserunt Evangelistæ,
 Quorum totus orbis iste
 Scripturis imbuitur:
 Hæreticorum sophistæ,
 Philosophi vel artistæ,
 Stupent, quibus dogma triste
 Per eos illuditur.

Ad firmandum cor sincerum,
Plebem rudem atque clerum,
Sacrarum profunda rerum

Quos scripsisse legimus:
Per figuras facierum
Quas vidit unâ dierum
Propheta per lumen verum,
Designari novimus.

Humana Levi, bovina
Lucam, Marcum, leonina
Sed Johannem aquilina

Designabit proprie:
Tres primi secundum legem
Hominem, hostiam, regem,
Agnum qui redemit gregem
Ostendunt egregie.

Omnes aquila transcendit
Dum ad divina ascendit,
Et sicut erat, ostendit

Verbum in principio:
Horum verbo salutari,
Fide firmi, Deo cari
Mereamur gloriari
Cum eis in gloriâ. Amen.

XCVI.

DE QUATUOR DOCTORIBUS.

E MISSALI LEODIENSI.

SANCTI visu columbino
 Et ascensu aquilino
 Te, Christe, lux adeunt;
 Hi prudentes sunt aurigæ:
 Currus Dei et quadrigæ
 Plebem Christi subvehunt.

Magne pater AUGUSTINE,
 Legis amator divinæ,
 Lux fulgens Ecclesiæ,
 Fugas hostes quos et feris:
 Mittens tela per quæ teris
 Inimicos gratiæ.

Arca legis, vas pigmenti,
 Contra morbos vas unguenti,
 GREGORI, os aureum,
 Botrus Cypri gerens merum,
 Quo gaudium mentis verum,
 Os diffundens oleum.

Ut Helias nulli parcens,
 Vir, AMBROSI, magnos arcens
 Obviando crimini,
 Infans sanctum te testatur:
 Idem monstrans dum clamatur
 Torquens hostes lumini.

Culpans culpas dum fugaris,
 Antra petis nec turbaris
¹Doctor HIERONYME;
 Carnem domas jejunando;
 Studes legem declarando,
 Interpretum maxime.

Hi lucernæ ad lucendum,
 Nubes isti ad fundendum
 Nunc rorem nunc pluviam :
 Sic per fidem nos perducant,
 Nos præcedant et inducant
 In beatam Patriam. Amen.

¹ Omisi *vir*, quod liber habet.

XCVII.

IN COMMUNI MARTYRUM.

EX MISSALI ORDINIS S. BENEDICTI SPIRENSI.

- A** GONE¹ triumphali militum Regis Summi dies
 iste celebris est populis Christo¹ credulis.
- a* Hi delectamentum respuerant mundanorum
a Et crucem tunc turpem quotidie bajularant.
- b* Quos² nullius feritas a Christo separat :
b Quin ad eum mortibus millenis properant.
- c* Non carcer ullus aut catena molliunt fortia in
 Christo pectora :
- c* Sed nec ferarum morsus diri martyrum solidum
 excavant animum.
- d* Non imminens capiti gladius territat³
d Fortissimos milites optimi Domini.
- e* Nunc manu Dei complexi persequentium⁴ insultant
 furoribus quondam crudelibus,
- e* Et plebi Christi solamen suppeditant in cunctis
 laboribus lubrici⁵ sæculi.

¹ Addit Ratisbon. *Regi.*² Ratisb. *Hos.*³ Spirens. minus recte *terrebat.*⁴ Liber, *persequentum.* Correxī, metri gratiā. Ita et
 Salzb. et Rat.⁵ Spirens. *lubricus.*

f Vos Christi Martyres

f Nos valde fragiles

Precibus nos justo Judici sinceris jugiter commendare curate.⁶

XCVIII.

IN COMMUNI UNIUS MARTYRIS.

EX MISSALI S. ORDINIS S. BENEDICTI SPIRENSI.¹

SPE mercedis et coronæ,
 Stetit Martyr in agone
 Ad mortem obediens :
 Morte Christum imitatus,
 Fide firmus et firmatus
 Firmo gressu gradiens.

Furit furor militaris,
 Ut vir sacer sacris aris
 Immoletur hostia :
 Quem occidunt sævientes
 Introducunt nescientes
 Ad eterna gaudia.

⁶ Verisimilius videtur addendum *beatissimi*, vel simile quid, ut hic versus primo respondeat. Ita rectissime procedent omnia.

¹ In quibusdam Missalibus Festo S. Thomæ Cantuar. assignatur.

Christi felix hic athleta,
Qui subire mente lætâ
Mortem non abhorruit,
Ut sit salus infirmorum
Et medela peccatorum
Gratiam promeruit.

Cæci, claudi, surdi, muti,
Sunt ad usum restituti
Divinâ clementiâ :
Non est morbus quem non curet,
Si morborum non aduret
Tarda diffidentia.

Hostes Christi Christo cedunt,
Signa signis dum succedunt
Argumenta fidei :
Ergo Martyr invocetur,
Ut per eum nobis detur
Ad eterna provehi. Amen.

XCIX.

IN COMMUNI MARTYRUM.

EX MISSALIBUS PICTAVIENSI, XANTONENSI, ANDEGAVENSI.

LÆTABUNDI jubilemus :
 Lætâ mente celebremus
 Martyrum solemnia :
 Qui in mundo morientes,
 Sed in Christo renascentes
 Ejus vivunt gratiâ.

Cujus testes extiterunt,
 Dum mundana respuerunt,
 Quærendo cœlestia :
 Quem ad mortem dilexerunt
 Christum, sequi¹ voluerunt
 Per mortis compendia.

Crucem sibi bajulantes,
 Solâ Cruce gloriantes,
 Auditâ sententiâ,
 Si quis post me vult venire,
 Tollat Crucem, si redire
 Vult ad cœli gaudia.

¹ Pict. Xant. *Qui ad mortem—segue* : inepte.

Sic per multas passiones
 Ad eternas² mansiones
 Gloriosi proceres
 Festinabant: sed in Viâ
 Experti sunt ludibria,
 Vincula et carceres.

 Flagellati, lapidati,
 Et per multa cruciati
 Tormentorum genera,
 Torcularis in pressurâ³
 Fæx deorsum, sed vis pura
 Manavit ad supera.

 Ubi manet eternale⁴
 Quod hic fuit temporale
 Carne tectum lubricâ:
 Ibi regnant sublimati,
 Unâ stolâ decorati,
 Securi de reliquâ.

 Hic⁵ N., Martyr Christi,
 Laureari meruisti

² Andegav. *Supernas.*

³ Andegav. *impressura.*

⁴ Hos tres versus omittit Xant.

⁵ Reliqua omittunt Xant. et Andegav., quorum loco hæc habent:

Poscant isti ut nos Christi
 Sanctorum in agmine
 Collocemur et lætemur
 In eternum, Domine.

Claro diademate:
Certâ fruens visione
Quod palpamus ratione
Sicut in ænigmate.

Unitatem Trinitatis,
Trinitatem Unitatis,
Quod est ineffabile,
Illud magnum sacramentum,
Ad quod nullum argumentum
Habemus probabile ;

Manifeste contemplaris,
Contemplando sociaris
Internâ dulcedine ;
Quâ reffectus esurire
Nullus potest, nec sitire
Tanto fruens lumine.

O concivis Angelorum,
Ad superna nos polorum
Fac tuo precamine
Post hanc vitam sublevari,
Quos hic cernis aggravari
Multiformi crimine :
Poscat iste ; et tu, Christe,
Largiaris, Domine. Amen.

C.

IN COMMUNI UNIUS MARTYRIS.

E MISSALI NIDROSIENSI.

- A** DEST nobis dies alma et magno gaudio plena, *a*
 In quâ sancta Deo grata congaudet Ecclesia. *a*
b Hodie cælestis turba lætatur, quæ gloriam cantat
 in excelsis voce dulcisonâ cum symphoniâ:
b Hodie polorum sancta agmina collaudant Regem
 Deum nostrum natum ex Virgine sanctâ
 Mariâ.
c Ave inclyte martyr Christi, N., flos pulcherrime,
c Tu vestigia Christi secutus es mente devotâ:
d Eterni regis adeptus es regna.
e Jam gratularis in domo supernâ possidens sedes
 almas.
d Te postulamus et poscimus una,
e Adjuva tuo sancto suffragio fragilem vitam nos-
 tram:
f O beate, O sancte N., pro nobis supplica,
f Ut una mereamur sancta cœlorum templa
g Possidere, læti cernentes
g Alma gaudia quæ sunt plena.
h Sit Deo laus, honor, et jubilatio casta,
h Qui regnat per omnia sæculorum sæcula:
 Amen dicant omnia.

Q

CI.

IN COMMUNI PLURIMORUM
MARTYRUM.

E MISSALI TORNACENSI.

GAUDE turma triumphalis,
 Turma pugnæ spiritualis
 Pollens privilegio:
 Turma læta corde spreta,
 Rosæ plantans et roseta
 De Crucis martyrio.

Vos de valle visionis,¹
 Vos consortes passionis,
 Et Christi victoriæ,
 Vos de throno Salomonis,
 Vos de bello Gedeonis
 Serta fertis gloriæ.

Vos columnæ deauratæ
 Base , pelles purpuratæ,²
 Galaad³ martyrii;

¹ Ad Isai. xxij. 1, alludit poeta: quem locum de Sion, sive Ecclesiâ militante, omnes fere exponunt interpretes.

² Liber, *deauratæ*. Quod dedi, ad purpurata tentoria tabernaculi spectat. Exod. xxvii. 16.

³ *Galaad* varie interpretantur tum Patres, tum medii ævi

Per vos fractum alabastrum,⁴
 Per vos cursum tenet plaustrum
 Sancti Evangelii.

Vester sanguis, vestrum lumen,
 Fulcimentum et bitumen
 Totius Ecclesiæ,
 Syon fundat et figurat,
 Ornat, polit, et picturat
 Formam novæ gratiæ.

Cum vos reformatis bullam⁵
 Passionis et medullam
 Invictæ constantiæ:
 Nos firmetis ad agonem,
 Et instantem passionem
 Præsentis militiæ. Amen.

scriptores. S. Hieronymus: 'Galaad. *acervus testis: acervus testimonii: transmigratio testimonii.*' Hugo de S. Vict. de Filiâ Jephthæ: 'Galaad, *abjiciens, sive testimonium.*' Ego vero poetam ita intelligo, ut de *coacervato testimonio* tantorum Martyrum, (est enim de plurimis Martyribus Prosa) locutus fuerit.

⁴ Alabastro carnis per Martyrium fracto, effudit se Evangelii suavitas.

⁵ Locus difficillimus. Si quid video, sententia poetæ ita se habet. *Alabastrum*, sive corpus Sanctorum Martyrum, a morte *fractum* est. Non tamen ita fractum ut recomponi, *reformari*, nequeat *bullæ*, sive signaculum ejus. Interea justorum animæ, hanc reformationem præstolantes, cum Deo sunt: ideoque invocantur.

CII.

IN COMMUNI¹ CONFESSORUM.

E MISSALI NARBONENSI.

SUPERNÆ Matris gaudia
 Repræsentet Ecclesia;
 Dum festa colit annua,
 Suspiret ad perpetua.

In hâc valle miseræ,
 Mater succurrat filiæ:²
 Hic cælestes excubiæ
 Nobiscum stent in acie.

Mundus, caro, dæmonia
 Diversa movent prælia:
 Incursu tot phantasmatum
 Turbatur cordis sabbatum.

Dies festos cognatio
 Simul hâc habet odio:
 Certantque pari fœdere
 Pacem de terrâ tollere.

¹ Præclara sequentia Adamum auctorem habet.

² Id est, Ecclesia triumphans, ecclesiæ militanti.

Confusa sunt hic omnia,
Spes, mœror, metus, gaudium:
Vix horâ vel dimidiâ³
Fit in cœlo silentium:

Quam felix illa Civitas
In quâ jugis solemnitas!
Et quam jucunda Curia
Quæ curæ prorsus nescia!

Nec languor hic, nec senium,
Nec fraus, nec terror hostium;
Sed una vox lætantium,
Et unus ardor cordium.

Illic Cives Angelici,
Sub Hierarchiâ triplici,
Trinæ gaudent et Simplici
Se Monarchiæ subjici.

Mirantur, nec deficiunt,
In illum quem prospiciunt:
Fruuntur, nec fastidiunt,
Quo frui magis sitiunt.

Illic patres dispositi
Pro dignitate meriti,

³ Apocalyps. viii. 1: 'Et cum aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in cœlo, quasi mediâ horâ.'

Semotâ jam caligine
Lumen vident in lumine.

Hi sancti quorum⁴ hodie
Celebrantur solemnia,
Jam revelatâ facie
Regem cernunt in gloriâ.

Illic Regina Virginum
Transcendens culmen ordinum
Excuset apud Dominum
Nostrorum lapsus criminum.

Nos ad Sanctorum gloriam,
Per ipsorum⁵ suffragia,
Post præsentem miseriam
Christi perducatur gratia. Amen.

⁴ Andegav. *Hic Sanctus*, &c.

⁵ Andegav. *ipsius*.

CIII.

IN COMMUNI UNIUS CONFESSORIS
NON PONTIFICIS.

E MISSALIBUS TRAJECTENSI ET SALZBURGENSI.

- A**D laudes Salvatoris ut mens incitetur humilis *a*
 Sentiât hunc diem justâ de causâ celebrem, *b*
b Gaudeat et sese sic pia¹ vota promere.
c Hodie cœlorum secreta petiit lux confessorum,
c Jugiter in Choro Sanctorum splendens ut sidus
 amœnum;
c Et gaudium Angelis factum est ex adventu com-
 paris,²
a Fuisse quem Angelum Domini constat exerci-
 tum.
d Qui, cuique suam tritici³ dans mensuram, ad
 fidei caulas congregans oviculas, lupi prævidit
 insidias.
d Fidelis et prudens credita distribuens sic⁴ dedit
 ad mensam Domini pecuniam, ut dignam
 faceret⁵ usuram.

¹ Salz. *dia.*

² Traj. *confessoris.*

³ Traject. *tempore.*

⁴ Salz. *hic.*

⁵ Unâ syllabâ mensuram justam excedit versus. Potest ergo legi, *ut digna esset usura.*

e Beatus hic⁶ servus, quem cum venerit Dominus,
ita inveniet:

e Probatum in terrâ super omnia statuet illum in
Patriâ.

f Ad tanti Patris gloriam celebrandam clerus con-
cinat laudem dignam, et populus lætis respon-
deat vocibus.

f Dicamus omnes carmen tanto Patri, (jungat se
suo grex Pastori) et precibus fuisque lacrymis
clamemus:

g Pastor bone, miserere Ecclesiæ, tuisque precibus
refove: confer

g Opem plebi tuæ: preces intende; et pro juvami-
ne maculas dele:⁷

In Viâ nos adjuva: colloca nos in Patriâ: redde
quæ speramus bona. Amen.

⁶ S. Luc. xii. 43: 'Beatus ille servus, quem cum venerit Dominus, invenerit ita facientem.'

⁷ Ita dedi pro *dilue*, ut constaret mensura.

CIV.

IN COMMUNI UNIUS CONFESSORIS.

QUEM invisibiliter
 Sequitur Ecclesia,
 Deus visibiliter
 Facit mirabilia.
 Confessorum jugiter
 Vigilat custodia,
 Per quos mirabiliter
 Operatur gratia.
 Lumbos cinxit Sanctus iste,
 Et lucernam tenuit;
 Pro te mundum sprevit, Christe,
 Et carnem cohibuit.
 Hic angustam viam vitæ
 Fortiter arripuit:
 Et in vitiorum lite
 Bravium obtinuit.
 In te Christus format templum
 Spiritali quadraturâ:
 In decorem dat exemplum,
 Invisibili structurâ.

¹ Hanc prosam mihi solus præbuit Clichtovæus.

Tu splendorem præstas ecclesiis
 Miraculis et signis variis:
 Tu coruscas virtutum radiis:
 Tu protegas nos ab insidiis. Amen.

CV.

IN COMMUNI UNIUS CONFESSORIS.

E MISSALI NIDROSIENSI.

- P**ANGAT nostra concio in Sanctorum gloriâ *a*
 Puro corde, mente piâ, laudum Christo car-
 mina: *a*
- b* Qui diversa pro meritorum qualitate distribuit
 munera;
- b* Pravis pœnas, gaudia justis sempiterna in sede
 æthereâ.
- c* Ibi odor ineffabilis fragrat:
- c* Laus præclara incessanter exultat.
- d* Angelorum militia, patriarcharum prophetarum-
 que caterva,
- d* Apostolorum sacer chorus, laureata martyrum
 quoque agmina,
- e* Confessorum virginumque turba,
- e* Nova dulci voce promunt cantica,
- f* Hâc quidem in die N., venerando solemnia:
- f* Quâ carnis exutus ergastulo regna petiit supera;
- g* Quo supernorum concivis factus et conviva

g Jocundatur et exultat in laude et gloriâ.
k Nos ergo tanti patris pio modulo sacra concele-
 bremus festa,
k Congratulantes ei voce Deo symphonizando mix-
 olidica;
i Supplici corde ejus digna poscentes magnalia
i Ut Sancti prece¹ sui nostras purificet animas,
k Sanctique Spiritus repleat gratiâ,
k Quo, spirituali edocti citharâ,
 Diatessaron beata diapentica² sensu nacta dia-
 pason citharizemus vera,
 Et harmoniæ cælestis cordium fidibus propor-
 tionati summi regis conjubilemus in aulâ.
 O sancte nostra, N., exaudi precamina,
 Ac summo Patri repræsentata per Christum im-
 petrata.
 Laus in te sit Deo, tibi que in eo gloria. Amen.

¹ Dedi *prece* pro *meritis*, ut metro et homœoteleuto, alias optime se habentibus satisfacerem.

² Hunc versum fateor me minime intelligere. Non dubito tamen quin arte musicali mystice utatur, ut consensum et proportionem quæ inter Ecclesias triumphantem et militantem locum habet, depingat. Nec inter se correspondent versus. Forsitan *cordis* pro *cordium* legendum est, et *summi* omit- tendum.

CVI.

IN COMMUNI UNIUS VIRGINIS.

E MISSALI NIDROSIENSI.

- L**AUDES debitas Deo nostro reddamus, socii,
 voce præclarâ, a
- a Qui stabilivit prudentiâ omnium creaturarum
 sæcula,
 Et¹ hodie cum sanctis suis coronavit virginem
 inclytam
 In polorum sedibus per palmam martyrii, N..
 Unde gaudium et lætitia cœlestibus choris agitur,
 Atque malignus spiritus victus inde torquetur et
 contristatur.
- c Nunc humili prece menteque consciâ postulemus
 istius beneficia,
- c Invictæ virginis et inviolatæ, carissimæ, dicemus
 ei talia;
- d Tu virgo clarissima sapiens domini nostri sponsa,
 d Fulgens inter agmina sanctorum Dei, O N.,²
- e Altissimi Patris Filium pro nobis rogita,

¹ Qui sequuntur versus, leges Notkerianas penitus spernunt.

² Liber, *O Lucia*: forsitan quod in Ecclesiâ Nidrosiensi S. Lucia prima post inceptum annum occurrit Virgo, cujus sequentia e Communi Virginum canitur.

- e Qui fragilis carnis propter nos induit pondera,
 f Ut in perpetuum nobis impendat³ sempiterna
 regna,
 f Ubi concinamus semper refulgentes: Alleluia.

CVIL

IN COMMUNI VIRGINUM.

EX MISSALI TORNACENSI.¹

VIRGINES castæ Virginis² summæ decus præ-
 cinentes, a

a Cæteras quoque condignas laude post hanc vene-
 rantes,

a Psalmis et Hymnis canticis dignis sibi collo-
 quentes,

a Solvant in istis debitæ laudis hostias solennes.

b Hæc est a dextris assistens Regis illa Regina;

³ Unâ syllabâ numerum excedit versus.

¹ Ista sequentia, mirâ quâdam suavitate conspicua, quamvis in nimiam descriptionis luxuriam hic illic (e. g. Vv. 18. 30) prorumpat, non dubito quin Godeschalci sit. Ejus enim maxime sapit ingenium: prorsus Biblicâ utitur oratione:—versus æquo longiores producit:—et cum carmine Godeschalciano de unâ Virgine, *Exultent filia Sion in Rege suo* (Daniel. ii. 48) mirum in modum consentit.

² Liber, *Virgines*.

- b* Junctâ³ latere sola cum Rege præcedit ipsa,
b Auratâ vestis varietate circumamicta.⁴
b Tanquam ductricem⁵ sequitur illam quæque beata;
c Post eam adductæ Virgines devotæ Regi sunt
 oblatae, [Christo⁶ consecratæ.]
c Tales erant Thecla, Agnes, Katerina, Agathes et
 Martha.
d Filiæ Tyri⁷ munera ferentes,
d Et in his Regis vultum deprecantes,
d Hostias habent cunctis puriores,
d Corpore mundæ,⁸ corde sanctiores.
e Holocaustum Domino offerunt ex integro Virgines
 castæ, corpore mundæ, immortalem Sponsum
 eligentes Christum.

³ Manifeste se prodit ulcus: cui tamen mederi prorsus nequeo.

⁴ Vix est quod moneam poetam et hic et antea Psalmum xlv. pene transcripsisse.

⁵ *Ductricem*. Ita scripsi, metro postulante, pro *ducem*.

⁶ Hæc verba metri causâ abesse debent: et glossam sapiunt in clausulam illam, *Regi sunt oblatae*. Sed tamen, quum prima pars hujus carminis in quaterniones distributa sit, mihi quondam in mentem venit et ex his duobus versibus quaternionem efficere, ita eos constituendo:

Post eam adductæ Virgines devotæ
 Regi sunt oblatae, Christo consecratæ:
 Tales erant Thecla, Agnes, Katerina,
 Agathes et Martha, *Barbara, Lucia*.

(vel aliud quiddam simile addendo.)

⁷ Optime ad Psalm. xlv. 13. alludit Godeschalcus. *Munera* enim *Tyri* purpura:—quâ sanguis adumbratur Martyrum.

⁸ Liber, sine seusu, *mundi*.

- e* O felices nuptiæ, quibus nullæ maculæ, nulli dolores partus sunt graves, nec pellex timenda, nec nutrix molesta!
- f* Lectulos harum Christo vacantes Angeli vallant custodientes ne quis incestus polluat⁹ illas: ensibus strictis arcent immundos.
- f* Dormit in istis Christus cum illis: felix hic somnus, requies dulcis: quo confovetur virgo fidelis inter amplexus Sponsi cælestis.
- f* Dexterâ Sponsi sponsa complexa¹⁰ capite lævâ dormit subnixâ: pervigil corde corpore dormit et Sponsi grato sinu quiescit.
- f* Approbans somnum Sponsus beatus inquietari prohibet illum: ne suscitetur, inquit, dilecta: dum ipsa volet dormiat ita.
- g* Hic ecclesiastici flos est ille germinis, tam rosis quam liliis multiplex innumeris, quorum est fragrantis ager Sponsi nobilis, naribus et oculis æque delectabilis.
- g* Ornatae tam byssinâ quam veste purpureâ, lævâ tenent lilia, rosas habent dexterâ, et coronâ gemmeâ redimitæ capita Agni sine maculâ percurrunt itinera.
- h* His quoque floribus semper recentibus Sanctorum intexta capiti sunt sarta.

⁹ Liber, *timeret*.

¹⁰ *Complexa*. Sensu passivo. Ad Cantic. ii. 6. alludit poeta.

- & His Agnus pascitur, et¹¹ his reficitur: hi¹² flores
 electa sunt illius esca.
 & Hinc choro talium vallatus agminum hortorum
 amœna discurrit hâc illâc.
 ï Qui non comprehensus ab his nunc elapsus,
 ï Quâdam quasi fugâ petulans exultat.
 & Crebros saltus dat hic Agnus inter illos discurrendo,
 & Et cum ipsis requiescit in fervore meridiano:¹³
 / In earum pectore cubat in meridie,
 / Inter mammas Virginum¹⁴ collocans cubiculum.
 m Virgo quippe cum sit ipse Virgineque Matre
 natus,
 m Virginales super omnes amat et quærit recessus:
 n Somnus illi placidus in earum sinibus,
 n Ne qua forte macula sua foedet vellera.
 o Hoc attende canticum devotarum Virginum insignis collegium,
 o Quo nostra devotio majore se studio templum
 ornet Domino.

¹¹ *Et*, metro postulante, addidi.

¹² Liber, *his*.

¹³ Tetrasyllabon est verbum: *meridiano*.

¹⁴ Excusandus nec tamen laudandus est poeta: cum sub formâ Agni Christum hic depingat.

CVIII.

IN COMMUNI VIRGINUM.

E MISSALI PICTAVIENSI.

FULGET dies celebris,
Quâ exuta tenebris
Et mundi illecebris,
Cujus sunt solemnia
Virgo hæc ad gaudia
Migravit cælestia.

Hæc est Virgo sapiens,
Quæ mundum despiciens
Et mundi blanditiem,
Pro labore præmium,
Pro mœrore gaudium
Possidet, et requiem.

Felici commercio
Prudenter exilio
Patriam proposuit:
Et per virtutum viam
Ad eandem Patriam
Pertingere meruit.

O virtutum optima,
Angelis finitima,

R

Corporis integritas:
 Et mentis virginitas!
 Offensa conciliaris,
 Dissipata sociaris,
 Angelos hominibus,
 Eterna mortalibus!

Per hanc solam, multi stolam
 Consecuti et induti
 Sunt eternæ gloriæ:
 Hæc est schola cœli sola,
 Disciplina et doctrina
 Cælestis militiæ.

Hanc docuit, exhibuit
 In homine de Virgine
 Nato Dei Filius.
 Cujus ortus Vitæ portus:
 Cujus mater Virgo, Pater¹
 Fœminæ est nescius.

O felicem Matrem illam
 Quæ fatetur se ancillam,
 Dei mater et filia,
 Dei repleta gratiâ!
 Quæ contra naturæ jura
 Creatorem creatura,

¹ S. Agnetis sententiam prope ad verbum expressit poeta.

Plasma suum principium,
Virgo peperit filium.
Hanc sacer chorus Virginum
· Imitatur et hominum ;
Despiciunt et fugiunt
Pro Christo terrestria.
Hujus adepta gloriam,
Eternitatis Patriam,
Virgo gaudes, cujus laudes
Celebrat Ecclesia.
Pro cujus victoriâ
Cantemus Alleluia. Amen.

CIX.

IN COMMUNI VIRGINUM NON
MARTYRUM.

E MISSALI REDONENSI.¹

VIRGINES egregiæ,
Virgines sacratæ,
Coram vestri facie
Sponsi coronatæ,
In eternâ requie
Sursum sublimatæ,²
Canticum lætitiæ
Domino cantate.

¹ Habetur et in Narbonensi.

² Narbon. *Sublevatæ*.

Castitatis lilium
 Olim custodistis
 Propter Dei Filium
 Cui placuistis:
 Templum Sancti Spiritus
 Esse voluistis:
 Tactus et concubitus
 Ideo fugistis.

Flore pudicitiae
 Vestrae reservato,
 Carnalis lasciviae
 Motu refrenato,
 Debito munditiae
 Praemio donato
 Assidetis sociæ
 Virginali Nato.³

Non estis de fatuis
 Quæ cum vasis vacuis
 Christum præstolantur;

³ Quæ sequuntur, omittit Narbonense: quorum vice hæc habet:

Ubi Sponsi consortia,
 Amplexus et solatia,
 Obtinetis in requie.
 Ad quam fons indulgentiæ
 Nos perducit post anxie
 Vitæ hujus stadia,
 Vestra per suffragia. Amen.

Immo de prudentibus,
Quæ plenis lampadibus
Bene præparantur.

Fatuis Virginibus
Oleo carentibus
Sponsus est dicturus:
Vobis non aperiam ;
Prudentes recipiam
Præmium daturus.

N., virgo veneranda,
Cujus festa celebranda
Redierunt annua,
Casta, prudens, et fidelis,
Nobis impetrare velis
Gaudia perpetua. Amen.

CX.

IN COMMUNI UNIUS VIRGINIS NON
MARTYRIS.

E MISSALI REDONENSI.

DE quinque prudentibus
Canamus Virginibus,
Quæ sumpserunt oleum ;
Quarum carnes azymæ,
Et fideles animæ
Exultarunt in Deum.

Harum summa gloriæ
 Nitor conscientiæ;
 Nubunt Filio Dei;
 Ut Rachel amabiles
 Et desiderabiles.
 Totæ factæ sunt ei.

Agnum Sponsum Virginum,
 Jesum Christum Dominum
 Sequuntur quo ierit:
 Novum cantant canticum,
 Cœlicum, angelicum,
 Quod miranda fecerit.

Albas habentes stolas,
 Aureas aureolas,
 Sponso placent plurimum:
 Nescit homo pretium
 Vitæ continentium
 Qui in terrâ vivit:
 Süave viventium
 Grex fidelis omnium
 Virginum hoc scivit:
 Qui exorent Dominum
 Pro salute hominum. Amen.

CXI.

IN DEDICATIONE ECCLESIAE.

E MISSALI AUGUSTO-VINDELICENSI.

- P**SALLAT tuæ gloriæ ecclesia Mater illibata, *a*
 Et Virgo sine rugâ¹, in honorem hujus ec-
 clesiae. *a*
- b* Hæc domus aulae cœlestis probatur particeps,
b In laude Regis cœlorum et ceremoniis
- c* Et lumine continuo emulans civitatem sine tene-
 bris,
c Et corpora in gremio confovens animarum quæ in
 cœlo vivunt.
- a* Quam dextera protegat Dei ad laudem ipsius
 diu.
- d* Hic novam prolem gratia parturit fœcunda Spiritu
 Sancto;
- d* Angeli cives visitant hic suos, et corpus sumitur
 Jesu.
- e* Fugiant universa corporis nociva;
e Pereunt peccatricis animæ crimina.
- f* Hic vox lætitiæ personet :
- f* Hic pax et gaudia resonent:
- a* Hæc domo Trinitati laus et gloria semper re-
 sultent.

¹ Addidi *in*, ut constaret metrum.

CXII.

IN DEDICATIONE ECCLESIAE.

EX MISSALIBUS TRAJECTENSI ET ANDEGAVENSI.

REX Salomon fecit templum :
 Cujus¹ instar et exemplum
 Christus et Ecclesia :
 Hujus est hic imperator,
 Fundamentum et fundator,
 Mediante gratiâ .
 Quadra² templi fundamenta,
 Marmora sunt instrumenta
 Parietum paria.
 Candens flos³ est castitatis,
 Lapis quadrus in praelatis
 Virtus et constantia.
 Longitudo, latitudo,⁴
 Templique sublimitas,

¹ Andeg. *Quorum*.² Andeg. *Quadri*.³ Andeg. *et flos*.

⁴ Ita quoque Hugo de S. Victore (*de Claustro animæ* 17.)
 'Longitudo domus, est longanimitas boni operis in exilio hujus
 peregrinationis. Latitudo est charitas, quæ non tantum in
 prosperitate gaudet amici, sed etiam damno compatitur
 inimici. Celsitudo altitudinis est spes de præmio æternæ
 celsitudinis.'

Intellecta fide rectâ
 Sunt, Fides, Spes, Caritas
 Sed tres partes sunt in templo,
 Trinitatis sub exemplo,
 Ima, summa, media:
 Prima⁵ signat vivos cunctos,
 Et secunda jam defunctos:
 Redivivos tertia.
 Sexagenos⁶ quoque per se,
 Sed et partes universæ
 Habent lati cubitos.⁷
 Harum trium tres conventus
 Trinitati dant concentus
 Unitati deditos.⁸
 Templi cultus extat multus;
 Cinnamomus odor domus,
 Myrrha, stacte,⁹ casia:
 Quæ bonorum decus morum,
 Atque bonos precum sonos

⁵ Traject. *Ima signant.*

⁶ Andeg.: '*Sexaginta duæ per se
 Et bis tantum universæ
 Habent alti cubitos.*'

⁷ Refertur ad Sanctum Sanctorum, de quo, i. Reg. vi. 2. Id enim sexaginta cubitos habebat per se, id est, ratione tam altitudinis quam latitudinis et longitudinis captâ. Sed *partes universæ* idem habebant quod latitudo: id est viginti cubitos.

⁸ Andeg. *debitos.*

⁹ Andeg. *perperam, stantem.*

Sunt significantia.

In hâc casâ cuncta vasa

Sunt ex auro de thesauro

Præ-electo penitus :

Nam magistros et ministros

Decet doctos et excoctos

Ignem Sancti Spiritus.

Sic ex bonis Salomonis,

Quæ Rex David præparavit

Fiunt ædificia.

Nam in lignis res¹⁰ insignis

Vivit Tyri, cujus viri

Tractant artificia.¹¹

Nam ex gente Judæisque,

Sicut templum ex utrisque,

Conditur Ecclesia.

Christe, qui hanc et hos unis,

Lapis huic et his communis,

Tibi laus et gloria. Amen.

¹⁰ Traject. *Rex.*

¹¹ Traject. *ædificia.*

CXIII.

DE DIE DOMINICA.¹

OMNES una celebremus,
 Celebrando veneremus,²
 Christi nunc solemnia.
 Ecce dies magnus Dei,
 Dies summæ requiei,
 Dies est Dominica.
 In quâ mundus sumpsit exordium,
 In quâ vita cepit initium,
 Hæc est dies:
 In quâ Christus contrivit inferos,
 Plasma suum vexit ad superos,
 Hæc est dies:
 In quâ pax Apostolis,
 Datur clausis januis
 A divino munere.
 In quâ Sancti Spiritus
 Sunt repleti gratiâ
 Doctores Ecclesiæ.
 In eâdem sumitur
 Tuba Evangelii
 Prædicandi populo.

¹ Hanc sequentiam non nisi ex Clichtovæo novi.

² Clicht. *Veneremur*, ut et post, ad v. 28. Sed quum, v. 25, verbo *venero* utatur poeta, id et hic restitui.

Est in hâc prohibitum
 Ne fiat pontificum³
 Nisi consecratio.
 Ergo debet venerari,
 Et devote celebrari,
 Dies hâc sanctissima.
 Celebrantes veneremus,
 Et devote postulemus
 Ut die novissimâ⁴
 In eternâ requie,
 Nostræ vivant animæ
 Redemptoris gratiâ. Amen.

 CXIV.

IN DEDICATIONE ECCLESIAE.

E MISSALI NIDROSIENSI.

SANCTÆ Syon adsunt encœnia ;
 Desponsatur præsens ecclesia.

Stans amicta virtutum gloriâ,
 Passim organa sonant dulcia.

Rorant cæli misericordiâ ;
 Pluunt nubes, stillat justitia.

³ Clichtov. : 'Tam celebris et sancta (inquit) est dies Domini, ut episcoporum consecratio non nisi in die Dominicâ fieri debeat, secundum canonicam sanctionem.'

⁴ Clichtov. *novissimo*.

Sponsus adest, natus ex Mariâ,
Sanans mundum indultâ veniâ.

Jungit sibi Christus Ecclesiam;
Septiformem dat ei gratiam.

Sacramenta fiunt paschalia:
Proponuntur vitæ ciboria.

Ad has Agni cœlestis nuptias
Vocat suos Paterfamilias.

Adest Abel, fert innocentiam;
Intrat Noe, portat justitiam.

Melchisedec, pro sacerdotio
Benedicens, sedet in medio.

Hic Abrahæ fidei veritas;
Spes Isaac, et Jacob caritas.

Stat Möyses cornutâ facie;
Solem tenens triumphat Josue.

Puer David trucidat Goliath:
Rex Psalmorum pangit melodiam.

Simul astant Lex et Prophetia,
Confirmata per Evangelia.

Fœderantur terris cœlestia:
Complet Deus omnibus omnia.

CXV.

IN OFFICIO BEATÆ MARÆ V.

E MISSALI SARISBURIENSI.

AVE mundi spes Maria;
 Ave mitis, ave pia:
 Ave plena gratiâ:
 Ave, Virgo singularis,
 Quæ per rubum designaris,
 Non passum incendia.
 Ave rosa speciosa,
 Ave Jesse virgula:
 Cujus fructus nostri luctus
 Relaxabat vincula.
 Ave carens simili:
 Mundo diu flebili
 Reparasti gaudium:
 Ave cujus viscera
 Contra Mortis fœdera
 Ediderunt Filium.
 Ave virginum lucerna,
 Per quam fulsit lux superna,
 His quos umbra tenuit:
 Ave Virgo de quâ nasci
 Et de cujus lacte pasci
 Rex cœlorum voluit.

Ave gemma cæli luminarium:
Ave Sancti Spiritus sacrarium.
O quam mirabilis et quam laudabilis
Hæc est virginitas:
In quâ per Spiritum facta Paraclitum
Fulsit fœcunditas.
O quam sancta, quam serena,
Quam benigna, quam amoena,
 Esse Virgo creditur!
Per quam servitus finitur,
Porta cæli aperitur,
 Et libertas redditur.
O castitatis lilium,
Tuum precare Filium,
Qui salus est humilium,
Ne nos pro nostro vitio
In flebili iudicio
Subjiciat supplicio:
Sed nos tuâ sanctâ prece,
Mundans a peccati fœce,
Collocet in lucis domo:
Amen dicat omnis homo.

CXVI.

IN OFFICIO BEATÆ MARIÆ VIRGINIS.

E MISSALIBUS SARISBURIENSI ET ANDEGAVENSI.

MISSUS Gabriel de cœlis,
 Verbi bajulus fidelis,
 Sacris disserit loquelis
 Cum beatâ Virgine.
 Verbum bonum et süave
 Pandit intus in conclave,
 Et ex *Evâ* format¹ *Ave*,
 Evæ verso nomine.

Consequenter juxta pactum
 Adest Verbum caro factum:
 Semper tamen est intactum
 Virginale² gremium.
 Patrem pariens ignorat,
 Et, quam homo non deflorat,
 Nec torquetur nec laborat
 Quando parit Filium.

Signum audis novitatis:
 Crede tantum et est satis:

¹ Sarisb. *formans*.² Sarisb. *puellare*.

Non est tuæ facultatis
 Solvere corrigiam.
 Grande signum et insigne
 Est in rubo et in igne;
 Ne appropiet indigne
 Calceatus quispiam.

Virga sicca sine rore,
 Novo ritu, novo more,
 Fructum protulit cum flore;
 Sic et Virgo peperit.
 Benedictus talis fructus;
 Fructus gaudii, non luctus;
 Non erat Adam³ seductus
 Ex hoc si gustaverit.

Jesus noster, Jesus bonus,
 Piæ matris pium onus,
 Cujus est in cælo thronus,
 Nascitur in stabulo.
 Qui sic est pro nobis natus
 Nostros deleat reatus:
 Quia noster incolatus
 Hic est in periculo. Amen.

³ Andegav. *Non erit homo.*

CXVII.

IN MISSA PRO BENEFACITORIBUS.

EX MISSALI MS.¹

AVE, Crucis dulce lignum,
 Ave, triumphale signum,
 Quod solum fuisti dignum
 Sustinere Dominum:
 In te Christus exaltatus
 Mortem vicit ad hoc natus:
 Ut Isaac immolatus
 In salutem hominum.

Ave, scala peccatorum,
 Quâ ascendit Rex cœlorum,
 Ut ad choros Angelorum
 Homo sic ascenderet;
 In te vitam reparavit
 Auctor vitæ, proles David,
 Et sic se humiliavit,
 Ut mundum redimeret.

Ave, signum novæ legis,
 Et vexillum summi Regis,

¹ Acad. Cantab. Dd. i. 15.

In te culpas sui gregis
 Bonus Pastor abstulit:
Ipsam habeamus ducem
Ad cælestis regni lucem,
Qui cruore suo crucem
 Consecrare voluit. Amen.

CXVIII.

IN COMMEMORATIONE BEATÆ MARIÆ
VIRGINIS.

B MISSALI NIDROSIENSI.

CŒLUM Deus inclinavit,
 Et descendit et intravit
Vas electum stirpe David
 Quod ante promiserat;
Per quod Verbo maritavit
Carnem, cūi subjugavit
Cælum ad quod reportavit
 Ovem quæ perierat.

Miro modo nos dilexit,
Qui pro nobis se despexit,
Dum sub nostrâ carne textit
 Suam magnitudinem.

Unde mori non neglexit,
Qui pro nobis resurrexit,
Et resurgens nos revexit
Ad vitam per Virginem.

Gaude Virgo, mater Christi,
Quæ per aurem concepisti,
Nec in partu pertulisti
Pudoris dispendium:
Quia Deum genuisti
Dum sic nostra tu fuisti
Salus, plebi confer isti
Tuum patrocinium. Amen.

Quæ sequuntur prosæ, cum non ante ad manus pervenerint, quam prior pars libri prelum subiisset,—ideo hic extra ordinem positæ sunt.

CXIX.

IN EPIPHANIA¹ DOMINI.

- Q**UEM non valent² propriâ magnitudine a
 Cœli, terræ, atque maria amphisepire, a
b De virgineo natus utero ponitur in præsepio.
b Ut propheticus sermo nunciat, stant simul bos et
 asinus :
c Sed oritur stella lucida, præbitura Domino ob-
 sequia,
c Quam Balaam ex Judaicâ orituram dixerat pro-
 sapiâ.
d Hæc Magorum oculos fulguranti lumine præ-
 strinxit providos ;
d Atque ipsos prævia ad Christi cunabula perduxit
 lucida
 Offerentes Regi aurum, thus, et myrrham munera.
e Ipsa sed tamen mysticis non carent munera figuris :
e Aurum ut Regi, thus ut Deo et magno offerunt
 Sacerdoti,
 Atque myrrham in sepulturam.

¹ Hanc prosam ex Clichtovæo solo habui.

² Dedi *valent*, pro prævalent, ut constaret metrum.

CXX.

IN COMMEMORATIONE SANCTÆ CRUCIS.

E MISSALI NIDROSIENSI.

VENEREMUR crucis lignum,
 Quod hâc die fuit dignum
 Ferre sæcli pretium :
 Hoc est namque sacrum signum
 Per quod vincimus malignum,
 Et fugamus vitium.

Primus parens ligni fructum
 Carpens, generalem luctum
 Posteris promeruit :
 Ligno fixus in hoc Deus
 Damna, velut homo reus,¹
 Innocens restituit.

Salve lignum triumphale !
 Mundi vera² salus vale !
 Tu vexillum es regale :
 Tu nos hinc per modum scalæ
 Ducas ad cœlestia.

¹ Liber, *Ligno fixus hoc Deus damna velut reus.*

² Ex sequentiâ Adamianâ, *Crucis laudes extollamus*, hunc versum mutuatur poeta.

DE SANCTA TRINITATE.

Jesu, crucis consecrator³,
 Morte mortis triumphator,
 Nos per tuam passionem
 Duc præsentem post agonem
 Ad eterna gaudia. Amen.

CXXI.

DE SANCTA TRINITATE.

E MISSALI NIDROSIENSI.

QUICUNQUE vult salvus esse,
 Ipsum fidem est necesse
 Servare Catholicam.
 Hæc est fides quæ servatur
 Et per vocem prædicatur
 Cunctis Apostolicam.

Unus est in Trinitate,
 Trinus est in Unitate
 Deus creans omnia :
 Trinus in personis Deus,
 Erubescat hinc Judæus,
 Unus in essentiâ.

³ Ita quoque Adamus :

Assistentes crucis laudi,
 Consecrator crucis, audi.

Est sine principio Pater in essentiâ,
Verbum de principio par Patri potentiâ,
Utriusque Spiritus est convenientia.

Pater est ingenitus de se Verbum generans,
Filius Unigenitus, Patri non degenerans,
Spiritus non genitus ab utroque radians.

Nulla multiplicitas in Divinitate,
Personarum paritas est in Trinitate,¹
Indivisa Trinitas est in Unitate.

Patri natus similis Patris est imago,
Sed non rei facilis hujus est indago,
Sit in fide stabilis humana propago.

Non est necessarium nostræ parvitatatis
Velum alto tollere summæ Trinitatis,
Ubi nostra sæpius est concussa ratio,
In errorum fluctibus vix enavigatio.

Absolvamus anchoram a profunditate,
Et laxemus carbasa cum securitate,
Ubi navigatio levi patet rate,
Ubi portus trahitur in tranquillitate.

¹ Liber, *Unitate*.

CXXII.

DE SANCTA TRINITATE.

E MISSALI NIDROSIENSI.

- VOCE jubilantes magnâ,
 Regi summo devote per sæcula, a
- a Personemus maxima laudum vota.
- b Cœlum, sidera, luna, sol, et omnia ætherea,
- b Tellus, aer, et mare, fontes et¹ flumina.
- c Omnis creatura concelebrare non desinit,
- c Laude continuâ, cuncta creantis magnalia.
- d Majestas cujus est unica decenter in Patris gloriâ.
- d Quem laudant superna jugiter agmina voce dul-
 cisonâ
- e Qui proclamant, Sanctus, Sanctus, Sanctus, Deus,
 Hosanna,
- e Quem decet omnis laus, honor, virtus, salus et
 gloria.
- Aurem tuam nobis inclina;
- f Supplicibus veniam tu dona,
- f Ut te collaudemus in sæcula. Amen.

¹ Excidit *profunda*, vel aliquid simile.

CXXIII.

DE SANCTA TRINITATE.

E MISSALI NIDROSIENSI.¹

JUBILEMUS cordis voce
 nostro salutari,
 jubilemus et psallamus
 nunc² omnipotenti.

Resonet factura sua
 quantâ valet laude:
 resonet jocunda suo
 [laudem] creatori.

Qui creavit omnia
 coeternâ Prole;
 qui fecit et omnia
 Spiritu dictante.

Qui munivit paradisum
 lucidis ministris;
 qui depinxit firmamentum
 sole, lunâ,³ stellis.

¹ Rhythmus hujus prosæ permirum esse vel inspicienti patet. Homœoteleuton enim quo clauduntur versus, quamvis in trochæo terminentur, simplex est, non duplex: ideoque cum accentu pugnat.

² Addidi *nunc, laudem*, ut constaret versus.

³ Liber, *sua luna stellis*.

Qui ornavit aerem
volucrum catervis;
qui vestivit aridam
frondibus et herbis.
Qui ditavit Thetidem
piscibus marinis;
locupletem fecit terram
quadrupedum formis.
Qui deducit super terram
rivulos aquarum;
qui suspendet subter astra
nimbos pluviarum.
Qui vernali facit flatu
flores redimiri;⁴
autumnali sole coctos
fructus colorari.
Albicare late campos
hiemali nocte,
cum flavescunt late messes
estivali luce.
Qui statuit hominem
regem creaturæ;
qui si vellet, immortalis
potuisset esse.

⁴ Liber, *reddere*. Cum tetrasyllabo passivo opus sit, ex conjecturâ dedi.

Sed de regno exulavit
 suâ vanitate,
 quem reduxit Dei Verbum
 suâ pietate.

Lauda plasma redemptorem
 viscerum medullis,
 ut rejungi merearis
 civibus supernis. Amen.

 CXXIV.

DE CORPORE CHRISTI.

E MISSALI NIDROSIENSI.

HODIERNÆ lux diei
 Sacramenti vere rei
 Renovat memoriam;
 Hujus virtus sacramenti
 Mentem sanat et sumentem
 Digne confert gratiam.

Hoc promissum ab eterno
 Die patet hodierno
 Nobile viaticum:
 Hoc in manna figuratum
 Nobis est e cœlo datum
 Munus honorificum.

Hic est panis quem ostendit
Möyses, ut lex prætendit,
 In deserto populis:
Iste panis angelorum
Quem in cœnâ rex cœlorum
 Præbuit discipulis.

Panem hunc quo vivit mundus:
Quem si sumas culpâ mundus,
 Mentem intus reficit:
Ad credendum quod non vides
Te confirmet vera fides,
 Nam hæc sola sufficit.

Salve panis immortalis,
Cibus dulcis his quos alis:
 Salutaris hostia,
Qui das escam te timenti,
Potum verum sitiendi,
 Nos hoc cibo socia. Amen.

CXXV.

IN EXITU ISRAEL¹

QUANTUS clamor et concentus,
 Quantus ardor est inventus,
 Exeunte Israel.

Gaudium non absque fletu,
 Spes ubique sine metu,
 Exeunte Israel.

Tum Sophistæ confremebant,
 Satrapæque corridebant,
 Exeunte Israel.

Nos nil curabamus eos,
 Gentium spernentes Deos,
 Exeunte Israel.

Crux in corde, cor in cruce,
 Signum nobis Christo duce,
 Exeunte Israel.

¹ Quum ad colophonem adductum fuisset opus, ecce sequentiam a se compositam misit Vir Cl. mihiq̄ue amicissimus, Alexander J. B. Hope. Dignissima videtur quæ cum aliis legatur, tam verborum dispositione, quam theologicâ doctrinâ admirabilis.

Mare Rubrum, latum mare,
Nobis iter salutare,
Exeunte Israel.

Petra lymphas destillabat,
Escas cœlum irrorabat,
Exeunte Israel.

Petra Christi latus scissum,
Esca Christi corpus missum,
Exeunte Israel.

Die nubes, nocte lumen,
Velum cœlum, lumen Numen,
Exeunte Israel.

Nubes æstûs ab ærumnâ
Arx, ac lucis dux columna
Exeunte Israel.

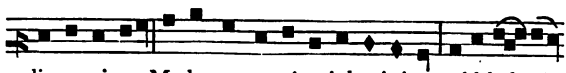
Tu nos mannâ irrorato,
Tu nos petrâ satiato,
A te domum revocato,
Et a morte et peccato,
Exeunte Israel Amen.

APPENDIX.

I. *Sequentia in Dedicacione Ecclesiae.*

Hie-ru - fa - lem et Sy - on fi - li - æ, Cœ-tus om-nis fi-de-

lis cu-ri - æ, Me-lospan-gat ju-gis læ-ti-ti-æ: Al-le-lu - ia.

II. *Sequentia de B. M. U.*

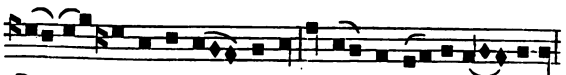
Ti-bi cor-dis in al - ta - ri de-cet pre-ces im-mo - la - ri,

Vir-go sa - cra - tis - fi-ma. Nam cum in se fit in - ep - ta

tu - o na - to fit ac - cep - ta per te pre-cum vic-ti-ma.

Pro pec - ca - tis im - mo - la - to pec - ca - to - rum præ - fen - ta - to

T

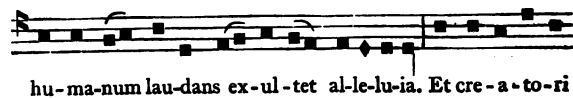
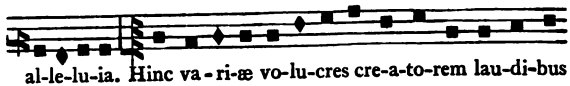
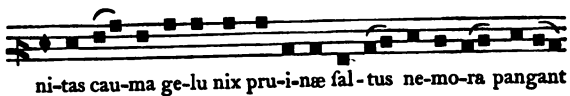
pre-cum fá-cri-fi - ci - a. Per te De-um ad - - it re-us
 ad quem per te ve - nit De-us am-bo-rum tu me - di - a.
 Nec ab-hor-re pec - ca - to-res fi-ne qui-bus nunquam fores
 tan - to dig-na fi - li - o. Si non ef-fent re - di-men-di,
 nul-la ti - bi pa-ri-en-di re - demp - to - rem ra - ti - o.
 Sed nec Pa - tris ad con-fes-sum ha - bu-is-fes huc ac-ces-sum
 Si non ex te gen-i-tum es-fet i-bi po - fi-tum. Vir-go
 Vir - go sic pro-mo-ta cau - fâ nos-tri nos-tra vo-ta promo-
 ven-da fus-ci-pe coram summo Prin - ci-pe. A - - - men.

III. *Sequentia Alleluatica.*

Tonus I.

Can - te - mus cuncti me - lo - dum nunc al - le - lu - ia. In
lau - di - bus e - ter - ni re - gis hæc plebs re - ful - tet al - le - lu - ia.
Hoc de - ni - que cœ - les - tes cho - ri can - tent in al - tum al - le - lu - ia.
Hoc be - a - to - rum per pra - ta pa - ra - di - si - a - ca pfal - lat
con - cen - tus al - le - lu - ia. Quin et as - tro - rum mi - can - tia
lu - mi - na - ri - a ju - bi - lent al - tum al - le - lu - ia. Nu - bi - um
cur - fus ven - to - rum vo - la - tus ful - gu - rum co - rus - ca - ti - o et
to - ni - tru - um fo - ni - tus dul - ce con - so - nent si - mul al - le - lu - ia.
Fluc - tus et un - dæ im - ber et pro - cel - læ tem - pes - tas et fe - re -

T 2

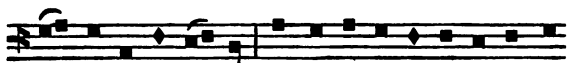
gra-tes fre-quen-tans con-fo-net al-le-lu-ia. Hoc den-i-que

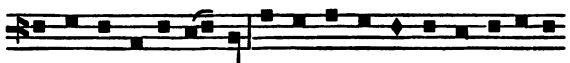
no-men au-di-re ju-gi-ter de-lec-ta-tur al-le-lu-ia.

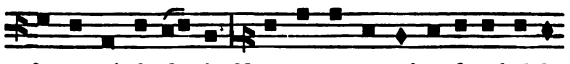
Hoc e-ti-am car-men cœ-les-te com-pro-bat ip-fe

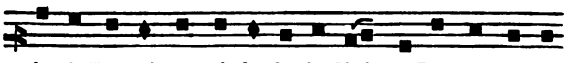
Christ-us al-le-lu-ia. Nunc vos o fo-cii can-ta-te

læ-tan-tes al-le-lu-ia. Et vos pue-ru-li re-spon-de-te

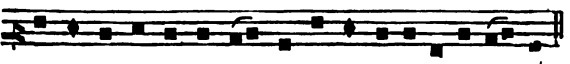
fem-per al-le-lu-ia. Nunc om-nes ca-ni-te si-mul al-le-

lu-ia Do-mi-no al-le-lu-ia Chris-to Pneu-ma-ti-que

al-le-lu-ia. Laus Trin-i-ta-ti e-ter-næ al-le-lu-ia al-le-lu-ia

al-le-lu-ia al-le-lu-ia al-le-lu-ia al-le-lu-ia.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

- P. 16, lin. 7. Legendum est *Baltiamitica*, quippe quòd
τῆ *menses producere* respondeat.
- 35. Hunc Hymnum ABCdarium esse nemini non
patet.
- 39, notula 7 subsequenti versu conjungenda est.
- 55, not. 1. Literis monuit me Vir Reverendus Rich.
Trench, nil minus, se iudice, in animo poetam
habuisse. Is enim ad Philipp. ij. 6, referendum
censet versum, præsertim cum SS. Patres tam
sæpe "*rapinam*" Evæ cum eo loco conferant.
- 59, lin. o. Expungendum est punctum post *canamus*.
- 95, not. 10. Pro lxxxviiij. legendum est xcj.
- 97, lin. 8. Pro *l*, legendum est *i*.
- 127, lin. 12. Bene Clichtovæus : Sicut arca tria potis-
simum continebat sacra mysteria, tabulas legis,
virgam Aaron floridam, et urnam cœlesti mannâ
plenam, ita et sanctissima Virgo tria attulit
nobis charismata, novæ legis lationem, novum
sacerdotium et cœlestis cibi dulcedinem.
- 136, lin. 4. Pro *mote* legendum est *mole*.
- 144, lin. 3. Pro *Breviario* legendum est *Missali*.
- 150, lin. 7. Trenchius lectionem Miss. Ratisbonensis,
O somnum gratiæ, bene se habere contendit.
Somnum scilicet quo tenebantur Apostoli non
secundum naturam, sed divinitus missum fuisse.

- P. 160, lin. 9. *Acceptâ cautione sacramentorum*, etc.
Alluditor ad explicationem parabolæ, quæ cautionem de sacramento pœnitentiæ intelligit. Nequit enim peccator innocentiam, quam debuit, suo Domino reddere : ideoque, ceu minorem summam, pœnitentiam reddit.
- 178, lin. 16. Ante *In te* inserenda est not. 7.
- 187, lin. 16. Hæc omnia de S. Renato, ideo dicto, S. Maurilii in Sede Andegavensi successore, explicanda sunt. Fusc de eo Sequentia Missal. Andegavensis in ejus Festo, d. xij. Novemb.
- 226, lin. 14. *Purpuratæ* sed melius foret *rubricatæ* : quod ipsissimum est Vulg. Ed. verbum.
- 227, not. 5. Aliter explicat Trenchius. Duas partes Dominicæ Passionis fuisse: *medullam*, sive interiorem quâ vicit,—*bullam*, sive exteriorem, quâ mortem passus est. Hanc Passionem SS. Martyres imitari, vel *reformare*. Quamvis ergo cæsi fuerint, vivunt et regnant. Quod et mihi placet, ideoque nostra indicta sunt.

Quum non prius mihi licuit paucas sequentias nobis et Clichtovæo communes cum eo conferre, quam ad Seq. LXV. ventum fuisset, præcipuas e variis lectionibus hic damus : nostram communi, Clichtovæanam *Italico* caractere notantes.

I. lin. ult. Omittit Clicht. mox.

XI. 2. *Eia*,—*Pia*.

18, 19. *Quam*,—*Quot*.

XXVII. 8. Et misit eos in omnem mundum baptisare animas,—*Et misit eos in mundum baptisare cunctas animas*.

20, 24. Cum Miss. Pictav. consentit Clicht.

26. *Petimus*,—*Quæsumus*.

- P. 28. Cum Miss. Sarisb. consent. Clicht.
Perperam.
- XXVIII. 4. Omnium,—*Hominum*.
- XXXI. 24. Hæc unum,—*Hoc una*.
39. Creat,—*Causat*. Quod melius.
51. Insolenter,—*Insolenter*.
53. Attendat,—*Declinat*.
- XXXVI. 7. Lucem,—*Fidem*. Magis Adamo consonum esset, *petram*.
23. Cadit,—*Currit*.
31. Mens secreta, mens virilis,
Cujus Patris vita vilis.
Mens secreta, mens virilis,
Cui præsens vita vilis. Quod placet.
- XLIX. 31. Tractans,—*Trahens*.
59. Allegio,—*Collegio*.
63. Peccatores (Ex conjecturâ proposui
petitores),—*Precatores*.
- LVII. 2. Virginum,—*Virginis*.
3. Nævo,—*Nodo*.
18. Et illustrans,—*Circumillustrans*.

INDEX.

*Quæ litteram C. affixam habent, eæ et apud Nictovœum
habentur Sequentiæ.*

	SEQ.	PAG.
ADEST nobis dies alma et magno gaudio plena	100	225
Ad honorem superni cantemus Regis Alleluia	90	203
Ad laudes Salvatoris ut mens incitetur humilis.	103	231
Affluens deliciis	76	169
Agone triumphali militum Regis Summi dies	97	219
Alleluia Christo decantet omnis lingua	42	91
Alleluia nunc decantet universalis Ecclesia	94	214
Alma Redemptoris Mater	35	72
Alma Virgo Christum Regem	50	110
Altissime Jesu Christe, qui dignatus es mundâ	23	51
Amor Patris et Filii ; veri	30	63
Amorem sensus erige	17	35
Aulæ lucidæ repertor, lux et janua	24	53
Ave, Caro Christi Regis veneranda	14	25
Ave, Crucis dulce lignum	117	258
Ave, Mater Jesu Christi	48	104
Ave mundi spes Maria	115	254
Ave, verbi Dei parens (C)	57	126
Cæleste organum hodie sonuit in terrâ	10	17
Cælum Deus inclinavit	118	259
Celebremus in hâc die	55	121
Celsa pueri concrepent melodia (C)	11	19
Corde, voce, pulsa cœlos (C)	46	99
Cujus laus secundum nomen	93	212
Culter qui circumcidisti	16	29
Decet hujus cunctis horis	58	128

	SEQ.	PAG.
De parente summo natum	68	151
De profundis exclamantes audi, Christe, nostras voces in cœlesti curiâ	88	199
De quinque prudentibus	110	245
De supernâ Hierarchiâ	15	26
De torrente passionis	72	161
Deum Jesu Christi Patrem	56	123
Dic nobis quibus e terris nova	25	54
Ecce jam votiva festa redierunt annua	9	15
Ex Egypto Pharaonis	53	116
Exultemus et lætemur (C)	36	77
Exultet Ecclesia	60	131
Festinemus omnes vere	19	41
Florem spina coronavit	73	164
Fulget dies celebris	108	241
Fulget dies hæc præclara	61	133
Gaude, Roma, caput mundi (C)	65	144
Gaude, Sion, et lætare	89	201
Gaude turma triumphalis	101	226
Grates Deo et honor sint per sæcula	71	159
Hæc est dies summe grata	70	156
Hæc est sancta sollemnitas sollemnitatum	21	47
Hodiernæ lux diei	124	269
Hortum Regis gloriæ	51	111
In hâc valle lacrymarum	84	192
In hoc festo corde præsto	47	102
In sapientiâ disponens omnia eterna Deitas	12	21
Jubilemus cordis voce	123	267
Jubilemus Deo Trino	52	113
Jubilemus omnes una	5	8
Jucundare, plebs fidelis	92	208
Lætabundi jubilemus	99	222
Lætare, puerpera	7	10
Lætetur hodie matris Ecclesiæ sancta devotio	66	147
Laudes debitas Deo nostro reddamus	106	236
Laudes Deo dicat per omnia	69	154
Laudet laude speciosâ	75	167
Laureata novo Thomâ	40	86
Laus sit Regi gloriæ	34	70
Laus sit Regi gloriæ	43	93

	SEQ.	PAG.
Lux advenit veneranda (C)	49	107
Lux est orta gentilibus	8	13
Lux illuxit lætabunda	63	140
Mœstæ parentis Christi Mariæ lacrymas	18	37
Missus Gabriel de coelis	116	256
Mundi decor, mundi forma	62	137
Nardus spirat in odorem	59	130
Omnes una celebremus.	113	251
O Panis dulcissime	33	68
Ortum sacrum tui, Christe	95	215
Pangamus Creatori atque Redemptori	20	45
Pangat nostra concio in Sanctorum gloriâ	105	234
Per unius casum grani	86	195
Placatus quæsumus preces nostras alme	29	62
Postquam calix Babylonis	64	142
Potestate, non naturâ	37	80
Præcursorem summi Regis (C)	78	173
Profitentes Unitatem (C)	31	64
Prope est claritudinis magnæ dies.	3	6
Psallat tuæ gloriæ ecclesia Mater illibata.	111	247
Quadriforme Crucis signum	54	119
Quantus clamor et concentus	125	271
Quem invisibiliter (C)	104	233
Quem non valent propriâ magnitudine (C)	119	262
Quicumque vult salvus esse	121	264
Qui regis sceptrâ forti dextrâ, solus cuncta	4	7
Redeundo per gyrum	83	188
Regem regum veneremur	77	171
Regnantem sempiterna per	2	5
Regnum tuum regnum omnium sæculorum, Domine, Rex Regum	85	193
Renes nostros præcingamus	82	184
Resultet tellus et alta cælorum machina.	87	197
Rex Deus, Dei Agne, Leo Juda magne	26	55
Rex omnipotens die hodiernâ (C)	27	58
Rex Salomon fecit templum	112	248
Salus eterna, indeficiens mundi vita (C)	1	3
Salve lignum Sanctæ Crucis	81	181
Salve, salve, Sancta Parens	80	179
Sanctæ Syon adsunt encœnia	114	252

	SEQ.	PAG.
Sancti visu columbino	96	217
Sancti Spiritus adsit nobis gratia (C)	28	60
Si vis vere gloriari	74	165
Solemne canticum hodie resonet in terrâ	41	89
Solemnitas Sancti Pauli devote est recolenda	44	96
Sonent Regi nato nova cantica	6	9
Speciosus formâ præ natis hominum Jesus	67	149
Spe mercedis et coronæ (C)	98	220
Supernæ Matris gaudia (C)	102	228
Surgit Christus cum trophæo	22	48
Trinitatem reserat aquila summus	39	84
Tuba Domini, Paule, maxima	45	98
Unus amor et una concordia	38	83
Uterus Virgineus	79	176
Veneremur crucis lignum	120	263
Virginis in gremio	13	23
Virgines castæ Virginis summæ	107	237
Virgines egregiæ	109	243
Voce jubilantes magnâ	122	266
Vox clarescat, mens purgetur	32	67
Vox sonora nostri chori (C)	91	205

STANDARD BOOKS

PUBLISHED BY

JOHN W. PARKER AND SON, WEST STRAND.

Lectures on the History of Moral Philosophy in England. By W. WHEWELL, D.D., Master of Trinity College, Cambridge. 8s.

History of Normandy and of England. By SIR FRANCIS PALGRAVE. Vol. I. Octavo. 21s.

Manual of Geographical Science. PART THE FIRST, Octavo, 10s. 6d., containing—
MATHEMATICAL GEOGRAPHY, by Professor O'BRIEN, King's College.
PHYSICAL GEOGRAPHY, by Professor ANSTED, F.R.S., of King's College.
CHARTOGRAPHY, by J. R. JACKSON, F.R.S.
THEORY OF DESCRIPTION AND GEOGRAPHICAL TERMINOLOGY, by Rev. C. G. NICOLAY.

Atlas of Physical and Historical Geography. Engraved by J. W. LOWRY, under the direction of Professor ANSTED and Rev. C. G. NICOLAY. 5s.

System of Logic. By JOHN STUART MILL. Cheaper Edition. Two Volumes. 25s.

Discourse on the Studies of the University of Cambridge. By ADAM SEDGWICK, M.A., Woodwardian Professor. Fifth Edition, enlarged. (770 pages.) 12s.

On the Methods of Observation and Reasoning in Politics. By G. CORNEWALL LEWIS, M.P. Two Vols. Octavo.

On the Influence of Authority in Matters of Opinion. By G. C. LEWIS, M.P. Octavo. 10s. 6d.

History of the Inductive Sciences. By W. WHEWELL, D.D., F.R.S., Master of Trinity College, Cambridge. Second Edition, revised. Three Vols. £2 2s.

Philosophy of the Inductive Sciences. By the same Author. Second Edition. Two Volumes. Octavo. 30s.

Indications of the Creator—Theological Extracts from History and Philosophy of Inductive Sciences. By the same. 5s. 6d.

Elements of Morality. By the same. Cheaper Edition. Two Volumes. 15s.

Leaves from the Note-book of a Naturalist. By W. J. BRODERIP, F.R.S. Reprinted from 'Fraser's Magazine.' 10s. 6d.

History of the Royal Society, compiled from Original Documents. By C. R. WELD, Assistant-Secretary. Two Volumes. Octavo. 30s.

The Holy City; Historical, Topographical, and Antiquarian Notices of Jerusalem. By G. WILLIAMS, B.D., Fellow of King's College, Cambridge. Second Edition, with numerous Illustrations and Additions, and a Plan of Jerusalem. Two large volumes. £2 5s.

* * The Plan is published separately, with a Memoir, 9s.; or Mounted on Rollers, 15s.

History of the Holy Sepulchre. By Professor WILLIS. Reprinted from Williams's Holy City. With Illustrations. 9s.

History of the Christian Church. By the late Professor BURTON. Cheaper Edition. 5s.

History of the Church of England. By T. VOWLER SHORT, D.D., Bishop of St. Asaph. Fifth Edition. Octavo. 16s.

History of the English Reformation. By F. C. MASSINGBERD, M.A., Rector of South Ormsby. Second Edition. 6s.

•Ullmann's Gregory of Nazianzum. A Contribution to the Ecclesiastical History of the Fourth Century. Translated by G. V. Cox, M.A. 6s.

Neander's Julian the Apostate and his Generation: an Historical Picture. Translated by G. V. Cox, M.A. 3s. 6d.

Dahlmann's Life of Herodotus, drawn out from his Book. With Notes. Translated by G. V. Cox, M.A. 5s.

Literature of the Church of England; Specimens of the Writings of Eminent Divines, with Memoirs of their Lives and Times. By R. CATTERMOLLE, B.D. Two volumes. Octavo. 25s.

Mission of the Comforter. By J. C. HARE, M.A., Archdeacon of Lewes. Second Edition. Octavo. 12s.

The Old Testament. Nineteen Sermons on the First Lessons. By F. D. MAURICE, M.A., Chaplain of Lincoln's Inn. 6s.

Statutes relating to the Ecclesiastical and Eleemosynary Institutions of England, Wales, Ireland, India, and the Colonies; with Decisions. By A. J. STEPHENS, M.A., F.R.S. Two large Volumes, with Copious Indices. £3 3s.

Exposition of the Thirty-Nine Articles, Historical and Doctrinal. By E. H. BROWNE, M.A., Prebendary of Exeter. The First Volume. Octavo. 10s. 6d.

The Churchman's Guide; an Index of Sermons and other Works, arranged according to their subjects. By JOHN FORSTER, M.A. Octavo. 7s.

Sacred Latin Poetry; with Notes and Introduction. By R. C. TRENCH, B.D. 7s.; or 14s. bound in antique calf.

Commentary on the Acts of the Apostles. By W. G. HUMPHRY, B.D., Examining Chaplain to the Bishop of London. Octavo. 7s.

Edited for the Syndics of the Cambridge University Press.

Theophili Episcopi Antiochensis Libri tres ad Autolycum. Edidit Prolegomenis Versione Notulis Indicibus Instruxit GULIELMUS GILSON HUMPHRY, S.T.B. Collegi Sanctiss. Trin. Ap. Cantabrigienses Socius. 6s.

Sanderson De Obligatione Conscientiæ-Prælectiones Decem Oxonii in Schola Theologica Habitæ. With English Notes, including an abridged Translation by W. WHEWELL, D.D., Master of Trinity College. Octavo. 9s.

The Homilies, with Various Readings, and the Quotations from the Fathers given at length in the Original Languages. Edited by G. E. CORRIE, B.D., Master of Jesus College, and Norrisian Professor of Divinity. Octavo. 10s. 6d.

Pearson on the Creed. Revised and Corrected by TEMPLE CHEVALLIER, B.D., Professor of Mathematics, Durham. 12s.

In this edition the folio of 1669 has been taken as the principal model of the text, and the quotations from the Fathers have been verified throughout. The passages from the Rabbinical writings and Chaldee paraphrases have been carefully collated.

Twysden's Historial Vindication of the Church of England in point of Schism. Edited, with the Author's MS. Corrections, by Professor CORRIE. 7s. 6d.

Archbishop Usher's Answer to a Jesuit; with other Tracts on Popery. Octavo. 13s. 6d.

Dr. Hey's Lectures on Divinity. Third Edition. Two Vols. Octavo. 30s.

Wilson's Illustration of the Method of Explaining the New Testament. Edited by T. TURTON, D.D., Bishop of Ely. 8s.

Cambridge Greek and English Testament. Edited by Professor SCHOLEFIELD. Third Edition. 7s. 6d.

Cambridge Greek Testament. 3s. 6d.

